

Universiteit Utrecht

Neighbours or Flatmates?

Potentiële Kandidaat lidstaat stelling van de EU:
EU Perspectief voor Servië en Oekraïne

Merel Boonzaaijer

Merel Boonzaaijer
Student: 3165558
Studiebegeleider Femke van Esch
Bachelor Leerkring Bestuur en Beleid 2010
Bestuurs- en Organisatie wetenschap
Universiteit Utrecht

Woord van dank

In dit woord van dank zou ik graag alle mensen willen bedanken die mij hebben gesteund door de, soms zware en soms leuke, scriptieperiode:

Allereerst zou ik graag Femke van Esch willen bedanken, mijn scriptiebegeleider: Bedankt voor je vertrouwen in mij.

Ook zal ik graag mijn studiegroep willen bedanken voor het meedenken en aan het soms aanhoren van mijn warrige verhalen ;)

Hierbij wil ik ook ten zeerste alle respondenten die ik heb mogen interviewen bedanken voor hun tijd en interesse: Zonder jullie was het niet gelukt.

Als laatste bedank ik graag mijn familie en mijn vrienden voor blijdschap, liefde, steun en toeverlaat.

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	6
1.1 Probleemstelling.....	9
1.2 Relevantie.....	11
1.3 Leeswijzer.....	12
2. Theoretisch kader.....	13
2.1 Rationalisme.....	13
2.1.1 Extern beleid wordt bepaald door de <i>logic of consequences</i>	16
2.1.2 Strategiebepaling: wel/geen EU perspectief.....	18
2.1.3 Aannames potentiële - kandidaat lidstaatstelling/keuze extern beleid....	19
2.1.4 Hypothesen.....	19
2.2 Constructivisme.....	19
2.2.1 Extern beleid wordt bepaald door de logic of appropriateness.....	21
2.2.2 Identiteitsbepaling: wel/geen EU perspectief.....	22
2.2.3 Aannames potentiële - kandidaat lidstaatstelling/keuze extern beleid....	22
2.2.4 Hypothesen.....	23
3. Methodologie.....	24
3.1 Kwalitatief onderzoek.....	24
3.2 Case-study.....	26
3.2.1 Case comparison.....	27
3.3 Casusselectie.....	28
3.3.1 Gevolgen van de casusselectie.....	30
3.4 Dataselectie.....	30
3.4.1 Interviews.....	31
3.4.2 Documenten.....	32
3.5 Analyse.....	34
4. Context.....	35
4.1 De Europese Unie.....	35
4.2 De weg naar lidmaatschap en de rol van EU instituties.....	41
4.3 Gewillige staten: verschillende statussen.....	42
4.3.1 Oekraïne.....	42
4.3.2 Servië.....	46
5. Bevindingen.....	48
5.1 Rationalistische motieven.....	48
5.1.1 Bad Timing.....	48
5.1.2 Take it or leave it.....	50
5.1.3 Size Matters.....	51
5.1.4 Geo-politieke motieven.....	51
5.2 Constructivistische motieven.....	53
5.2.1 Identiteit.....	53
5.2.2 De belofte.....	54
6. Conclusie.....	55
Aanbevelingen.....	56

Bijlagen:

Bijlage 1: Bronnenlijst

Bijlage 2: Kaarten

Bijlage 3: Indicatorenlijst

Bijlage 4: Interviewtranscripties

1. Inleiding

If Ukraine is a member of the Union...it can be possible in the future...but I shall be retired I'm sure...or I may be death at this time...

Principal Administrator DG Enlargement¹

Bovenstaande uitspraak reflecteert het perspectief van het land dat al jarenlang verlangt naar integratie in de Europese Unie. In dit geval wordt gesproken over Oekraïne, een Oost-Europese staat die zich letterlijk en figuurlijk aan grens van de Europese Unie bevindt. Het is de *grens* waar deze scriptie over zal gaan.

“Nervous EU offers Ukraine hope for the Future but no seat at the table”, zo luidde de kop van de Times op 10 September 2008. Tijdens de EU-Oekraïne top heeft Oekraïne een ‘hechtere band’ aangeboden gekregen van Europese Unie (EU). Een helder perspectief op lidmaatschap, waar Oekraïne zo naar hunkert, blijft echter tot op de dag van vandaag uit. Dat, terwijl Europese integratie sinds de onafhankelijkheid van het land op de agenda heeft gestaan.

Volgens artikel 49 van het Europese Verdrag mag elk Europees land aanspraak maken op lidmaatschap. Oekraïne zou dus, legaal gezien, een perspectief kunnen hebben binnen de Europese Unie. De Europese Unie heeft dit idee echter herhaaldelijk afgehouden.

De ‘hechtere band’ die is aangeboden in 2008 is de toezegging van een Association Agreement tussen de Europese Unie en Oekraïne. Hoewel de naam ‘association’ wellicht doet vermoeden gerelateerd te zijn aan de wensen van Oekraïne, hebben sommige lidstaten duidelijk gemaakt dat het dergelijke overeenkomsten heeft met landen buiten het Europese continent, zoals Egypte en Chili. Dit zijn landen die überhaupt geen EU perspectief hebben. De Duitse Bondskanselier Angela Merkel, benadrukte nog eens in de EUobserver (2008a) dat “It would mean that progress has been achieved but there would be no automatic mechanism concerning EU-membership.” De Association Agreement moest niet verward worden met de mogelijkheid om toe te treden tot de Unie. De bondskanselier voegde hieraan toe, “This question is not on the agenda.” (EUobserver 2008). Oekraïne’s ambities werden al eerder op afstand gehouden. In 2004, heeft een land een dergelijke ‘hechtere band’ aangeboden gekregen in de vorm de de European Neighbourhood Policy (ENP). De

---

¹ Interview 2:12

boodschap van de Europese Unie was hiermee in dezelfde trant als die van 2008. De communicatie van de Europese Unie verluidde in 2003 dat de “New relationship...would not, in the medium term, include a perspective of membership or a role in the Union’s institutions” (EC 2003a:5). Het is opmerkelijk omdat dezelfde communicatie luidt dat “Enlargement will boost EU growth and employment opportunities within a framework of shared values and common respect for fundamental liberties” (EC 2003a:1) en dat “Enlargement has unarguably been the Union’s most successful foreign policy instrument.” (EC 2003a:5).

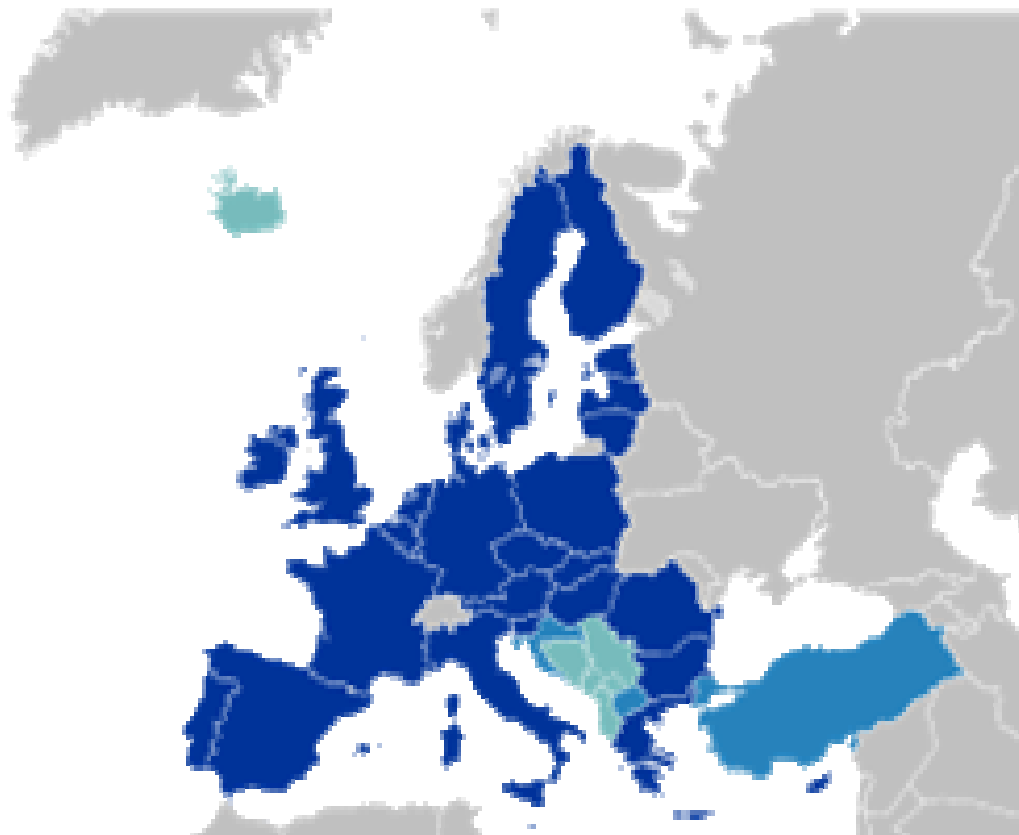
Oekraïne heeft aldus merkwaardig genoeg, ondanks haar aspiratie en ondanks de bovengenoemde voordelen van uitbreiding, geen concreet perspectief op toekomstig lidmaatschap.

Servië, een land dat in termen van economie, turbulente geschiedenis en staatsschap redelijk vergelijkbaar is met Oekraïne, heeft dit perspectief wel gekregen toen zij tot potentiële kandidaat lidstaat werd benoemd. Dit gebeurde in 2003 tijdens de EU-Balkan top in Thessaloniki. De communicatie van de Raad spreekt voor zich: “The EU reiterates its unequivocal support to the European perspective of the Western Balkan countries. The future of the Balkans is within the European Union.”(EC 2003b). Het is de officiële erkenning vanuit de Europese Unie dat het zicht heeft op uiteindelijk lidmaatschap. De tussenfase tussen deze en het uiteindelijke lidmaatschap is kandidaat lidmaatschap, waarvoor zij niet eerder dan afgelopen december 2009 officieel aanvraag heeft gedaan.

Het lijkt er op dat de Europese Unie haar voorlopige geografische grenzen heeft getrokken ten aanzien van verdere uitbreiding. Servië heeft hierbij blijkbaar wel een helder EU toekomstperspectief, Oekraïne niet. De verlening potentiële kandidaat lidmaatschap aan bepaalde landen wel en aan andere landen niet, lijkt een beeltenis te zijn van wie er bij hoort en wie niet - wie *Flatmate* is en wie *Neighbour*-.

De 'grenzen' van de Europese Unie

Donkerblauw : lidstaten
Middenblauw: kandidaat lidstaten
Lichtblauw: potentiële kandidaat listaten
Grijs: Buurlanden EU

1.1 Probleemstelling

Bovenstaande geeft weer dat de Europese Unie sommige landen wel een helder perspectief op lidmaatschap aanbiedt en andere niet. Servië heeft dat wel, door haar benoeming als potentiële kandidaat lidstaat, maar Oekraïne niet.

Dit onderzoek heeft tot doel om de motivatie hierachter te bloot te leggen. Het tracht te begrijpen en verklaren waarom de Europese Unie handelt zoals zij in deze gevallen handelt. Concreet kan het onderzoeksdoel als volgt worden omschreven:

Het doel van dit onderzoek is inzicht verkrijgen in welke motivaties bij Europese Unie bepalend zijn voor haar extern beleid ter behoeve van (toekomstige) uitbreiding, opdat zij er toe hebben geleid dat het Servië wel een perspectief op lidmaatschap heeft, door middel van de toekenning van de status van potentiële kandidaat lidmaatschap, en Oekraïne niet.

Het onderzoeksdoel leidt tot de volgende hoofdvraag:

Waarom biedt de Europese Unie Servië wel een perspectief op lidmaatschap, door middel van de toekenning van de status van potentieel kandidaat lidstaatmaatschap, en Oekraïne niet?

De hoofdvraag verwijst naar de motivaties van de Europese Unie voor haar externe beleid dat betrekking heeft op (toekomstige) uitbreiding. Het behandelt hiermee het toekennen van potentieel kandidaat-lidmaatschap als zodanig (als extern beleid). Met extern beleid wordt, in dit geval het beleid van de Europese Unie bedoeld, dat de internationale betrekkingen met niet lidstaten behandelt. De Europese Unie, als internationale organisatie- of systeem, vormt hierbij de onderzoekslocus.

Padadakis en Starr (1987) conceptualiseren extern beleid als *output*, *proces* en *gedrag*. Met proces worden de besluitvormingsprocessen rond het maken en implementeren van extern beleid bedoeld. In dit geval, de besluitvormingsprocessen die hebben geleid tot de bepaling van de situatie. Met output wordt de eigenlijke beleidsbeslissing aangeduid. Ofwel, Servië heeft een perspectief op lidmaatschap, Oekraïne niet. Gedrag omvat de tastbare buitenlandspolitieke daden. (Criekemans 2007:505). Ofwel, Servië krijgt de status van potentiële kandidaat lidstaat toegekend, Oekraïne niet. In dit onderzoek zullen zowel de output, het proces en het gedrag worden meegenomen in de analyse. Deze drie elementen worden gedreven door motieven.

Het volgende hoofdstuk, *Theoretisch kader*, is ingericht op de motieven die leiden tot de bepaling van extern beleid. Met motieven worden de verklaringen van drijfveren achter internationale samenwerking binnen internationale organisaties- of systemen en haar externe beleid bedoelt. De voorgenoemde output, proces en gedrag zullen hierin verweven zijn. De motieven hiervoor vallen in te delen naar rationalistische motieven en constructivistische motieven. Rationalistische motieven vallen binnen de rationalistische theorieën van internationale betrekkingen te plaatsen. Constructivistische motieven vallen binnen de leer van het constructivisme te plaatsen. De twee theorieën bieden contrasterende verklaringen voor de bepaling van extern beleid. Dit onderzoek zal onderzoeken welke van de twee theorieën het meest verklarend is voor de situatie. Met de situatie wordt bedoeld: *Servië heeft een perspectief op lidmaatschap, door middel van de toekenning van de status van potentiële kandidaat lidstaat, en Oekraïne niet.* Dit leidt tot de volgende deelvragen:

1. *Welke rationalistische motieven zijn bepalend voor de situatie?*
2. *Welke constructivistische motieven zijn bepalend voor de situatie?*

Aan de hand van kwalitatief onderzoek zal onderzocht worden welke motivaties het meest doorslaggevend zijn geweest voor de situatie. Ten behoeve hiervan zullen interviews, met betrokkenen en experts, en documenten worden geanalyseerd. Hier zal nader op worden ingegaan in het hoofdstuk 3, *Methodologie*.

1.2 Relevantie

Maatschappelijke relevantie

Extern beleid van Europese Unie heeft niet enkel implicaties voor de politieke vorm van Europa, maar ook voor de institutionele opzet en de belangrijkste beleidsplannen van de gemeenschap. De snelheid en de selectie van potentiële kandidaat-lidstaten zal consequenties opwerpen voor deze institutionele opzet en Europese beleidsplannen zoals de Common Agricultural Policy (CAP). Deze zullen, alsmede op regionaal niveau, in de hedendaagse lidstaten, zoals in Nederland te bemerken zijn. Bij de uiteindelijke komst van nieuwe lidstaten zullen bijvoorbeeld subsidies anders worden verdeeld en bestaat er kans dat concurrentie op de plaatselijke arbeidsmarkt, vanwege de *free movement of people*, kan toenemen. De Europese Unie bereid zich hier al voor de daadwerkelijke uitbreiding op voor. Zo is er discussie gaande omtrent de aanpassing van voorgenoemde CAP. Het aantal landen dat in de wachtrij staat om lid te mogen worden kan hierop van invloed zijn. De strategie en keuze voor extern beleid van de Europese Unie kan, aldus, implicaties met zich meebrengen voor de Europese burger.

Wetenschappelijke relevantie

Dit onderzoek zal bijdrage leveren aan de discussie van constructivistisch institutionalisme en rationalistisch institutionalisme binnen internationale betrekkingen. Velen studies die zijn gedaan in de internationale betrekkingen, bijvoorbeeld naar voorgaande EU-uitbreidingen, hebben verschillende uitkomsten, met betrekking tot constructivisme en rationalisme (Sedelmeier, Schimmelfennig, Fierke en Wiener e.a.). Dit onderzoek zal zich richten op de hedendaagse strategie en haar beweegredenen van de afgelopen jaren. Er is immers veel veranderd in de tussentijd binnen de Unie. Zo bestaat de EU tegenwoordig uit zevenentwintig lidstaten, vergeleken met een aantal jaren terug, met vijftien. Hetgeen wederom een nieuwe situatie heeft opgeworpen. En daarmee, nieuw studiemateriaal heeft oplevert.

Hiernaast is uitbreiding veelal bestudeerd in het licht van de daadwerkelijke uitbreiding, waarmee men veelal heeft bedoeld op de toelating van kandidaat lidstaten tot de Unie. Er is echter weinig specifiek onderzoek gedaan naar het al dan niet bieden van dit (potentiële) kandidaat lidmaatschap, het bieden van een 'Europees perspectief'. Dit onderzoek, in tegenstelling tot andere onderzoeken, behandelt het toekennen van (potentieel) kandidaat lidmaatschap als zelfstandig instrument van buitenlandse politiek, los van de vraag of zij al dan

niet uiteindelijk zullen toetreden. Doordat dit onderzoek op een dusdanige manier is ingericht, kan het een originele bijdrage leveren aan het denkproces over EU-uitbreiding.

Onderzoek dat zich heeft verdiept op zaken die betrekking hebben dit 'Europese perspectief' is veelal ingegaan op ofwel een specifiek beleid, an sich, zoals de European Neighbourhood Policy (ENP), ofwel een specifieke staat, zoals tal van onderzoek op Turkije is toegespitst, ofwel beredeneerd vanuit een specifieke stroming (Joenniemi, Smith, Müftüler-Bac, e.a.). Deze scriptie zal onderzoeken waarom Servië wel-, en Oekraïne niet-, het perspectief op lidmaatschap heeft aangeboden gekregen. Hiermee zou verheldering kunnen worden geboden op de bredere vraag waarom de ene staat wel, en de andere staat niet, op het moment, een perspectief wordt geboden. Het gebruik van twee casussen heeft namelijk een betere generaliseerbaarheid tot gevolg.

1.3 Leeswijzer

Het volgende hoofdstuk betreft het theoretisch kader. Hierin wordt de concurrerende theorieën van het rationalisme en het constructivisme besproken. Het hoofdstuk zal naar aanleiding van deze besprekingen concurrerende hypothesen opwerpen als verklaring voor de situatie. Het opeenvolgende hoofdstuk zal de methodologie betreffen. In dit stuk zal het ontwerp van dit onderzoek worden besproken en verantwoord. Hoofdstuk vier biedt de context van het onderzoek. Dit hoofdstuk zal ingaan op de Europese Unie, Oekraïne en Servië. Hoofdstuk 5, Bevindingen, is geschreven naar aanleiding van de uitgevoerde analyse. Hierin worden, zoals de titel al doet vermoeden, de bevindingen besproken. De bevindingen zijn gegroepeerd naar de gestelde hypothesen. De scriptie zal afsluiten met een de *Conclusie*.

2. Theoretisch kader

Hoe de het proces, de output en het gedrag van internationale organisaties verloopt, wordt gereflecteerd in het theoretisch debat in internationale betrekkingen. Het debat wordt gevoerd tussen de rationalisten en de constructivisten.

In dit hoofdstuk zullen deze twee benaderingen worden uitgelegd in referentie naar de reden voor internationale organisaties en de keuze voor extern beleid. De benaderingen verschillen in het perspectief op de causale relatie van motieven van internationale organisaties om wel of niet een perspectief tot lidmaatschap te verlenen. De paragrafen zullen afsluiten met concurrerende aannames die kunnen worden meegenomen in de analyse. De aannames hebben betrekking tot de keuze van extern beleid. De aannames zijn herleid naar hypothesen van enerzijds rationele motivaties en anderzijds constructivistische motivaties. Deze hypothesen zullen worden getest met het onderzoek.

2.1 Rationalisme

Het rationalisme gaat uit van een rationele grondslag in de besluitvorming en het handelen van actoren. In de leer van het rationalisme met betrekking tot internationale betrekkingen bestaan verschillende stromingen. Het rationeel handelen volgens de *logic of consequences*, waar later terug op wordt gekomen, vormt de basis van theorieën. Deze paragraaf zal met name ingaan op het neo-realisme omdat deze specifieke stroming rechtlijnig tegenover het constructivisme te plaatsen valt. Het constructivisme is namelijk opgekomen als kritiek op het neo-realisme. Omdat deze paragraaf alsmede elementen van andere rationalistische stromingen bevat, zoals de nuance van economie en elementen van het neo-liberalisme, waartegenover het constructivisme te plaatsen valt, is er gekozen voor de verzamelnaam 'rationalisme'.

Het neo-realisme is voortgevloeid uit haar klassieke voorouder, het realisme. Het neo-realisme is een school die internationale betrekkingen in termen van macht ziet. Voor neo-realisten doen ideologie, moraliteit, identiteit, religie en andere culturele factoren er weinig toe. Realisme verwijst naar het woord *realpolitiek*, of machtpolitiek, dat de nadruk op interstatelijk machtsvertoon en machtsverwerving legt. Het Realisme heeft een opmars gehad in haar ontwikkeling als reactie op het Idealisme, die moraliteit en ideologie als basis ziet voor internationale betrekkingen. Idealisme vond haar hoogtij tussen de Eerste- en de Tweede

Wereldoorlog. Toen echter in de jaren '30 de Duitse, Italiaanse en de Japanse agressie niet verklaard kon worden vanuit het idealisme, hebben realisten overwonnen met hun principes van machtspolitiek (Goldstein 2009:19)

De traditie van de Realisten is echter veel ouder. Eerste bewijzen van het realistische denken zijn van 2.000 jaar geleden, van de Chinese strateeg Sun Tzu. Ook bekendheden als Hobbes (17^e eeuw) en Machiavelli (15^e eeuw) staan bekend als realisten (Goldstein 2009:19-20).

In het neo-realisme worden binnen een internationaal systeem, zoals de Europese Unie, afzonderlijke staten gezien als de belangrijkste actoren. Staten handelen binnen een internationale organisatie op een rationele, strategische wijze om (persoonlijk) voordeel te behalen. Dit is dan ook de reden dat dergelijke systemen bestaan. De rationalist Moravcsik ziet internationale organisaties als 'instrumental associations designed to help states pursue their interests more effectively' (Moravcsik in Schimmelfennig 2002: 509). Volgens de clubtheory kan men een internationale organisatie als club beschouwen, waarbij leden dan ook ingeschreven staan omdat er winst uit te behalen valt. Lid zijn van deze club brengt een aantal voordelen met zich mee die niet opgaan voor niet-leden. Voorbeelden hiervan zijn de 'free movements of goods, services, persons, and capita' in de vrije markt van de EU, ondersteuning van de agrarische sector door de 'Common Agricultural Policy'(CAP) en 'Structural Funds' en voorziening van externe en interne veiligheid door de 'Common Foreign Security Policy' (Hoen 2005). Bovengenoemde draagt bij aan de distributie van collectieve goederen. Echter, collectieve goederen vallen, voor realisten, zelden daadwerkelijk collectief te noemen. De bepaling van hoe een collectief goed is vormgegeven kan immers het resultaat zijn van onevenredige machtsverhoudingen binnen de machtpolitiek. Hiernaast kunnen collectieve goederen voor rivaliteit zorgen. Wanneer een goed, zoals bijvoorbeeld de CAP, namelijk met meer (minder bedeelde) leden gedeeld zou moeten worden, zou dat kunnen betekenen dat de winst die de initiele leden ontvingen relatief kleiner wordt (Schimmelfennig 2003)

Volgens de realisten valt een internationaal systeem valt als anarchistisch op te vatten. Staten moeten daarom voor zichzelf zorgen (*self-help*). Dit betekent dat het internationale systeem zelf weinig overkoepelende autoriteit bezit. Hetgeen overigens niet betekent dat internationale systemen worden gekenmerkt door chaos. (Goldstein 2009:24) De neo-liberalen die het eens zijn met de neo-realisten wat betreft staten die nationaal belang proberen te optimaliseren door competitie, geloven dat binnen internationale systemen regels kunnen bestaan. Om de bovengenoemde, al dan niet intern rivelerende, club te laten functioneren zijn bepaalde regels van belang. (Schimmelfennig 2002). Wanneer er niet voldaan wordt aan de spelregels dan zal er immers niet gespeeld kunnen worden. Deze regels kunnen noodzakelijk zijn om nationaal

belang te beschermen. Conditionaliteit, zoals de Kopenhagen Criteria, zijn dan ook vereisten die zijn opgekomen om lid te mogen zijn van de club. De conditionaliteit, die gesteld is, ondersteunt de vergroting van stabiliteit.

Hiërarchie, en zodoende autoriteit, binnen het systeem is bepaald door macht die staten bezitten. Immers, hoe meer macht een staat bezit hoe groter haar stempel op besluitvorming zal zijn. Het sluiten van allianties tussen soevereine staten valt zodoende te verklaren omdat afzonderlijke staten hiermee hun macht kunnen vergroten.

Besluitvorming wordt gekenmerkt door competitie, of conflict, tussen (al dan niet uitgesproken) nationale belangen. Hetgeen duidt op variatie in preferenties van staten binnen een samenwerkingsverband. Bij nationale belangen kan men denken aan de waarborging en verbetering van economie en veiligheid van een staat. In het realisme worden deze interesses gedefinieerd in termen van macht, omdat macht gemeten kan worden in materiële termen als grootte, economie en militaire capaciteit (Sjursen 2003:36). De meest machtige staten hebben de sterkste militaire capaciteit en de sterkste economieën om deze capaciteit te betalen. Deze grootschalige economieën rusten op een combinatie van grote populaties, natuurlijke bronnen, verontwikkelde technologie en een hoog percentage hoogopgeleiden. Omdat deze elementen redelijk stabiel te noemen vallen als bronnen van macht, zal een machtige staat niet snel haar macht verliezen (Goldstein 2009:28) Volgens Goldstein en Pevehouse (2009) kan het Bruto Binnenlands Product (BBP) hierom als indicator voor macht worden gezien. “States possess varying amounts of population, territory, military forces, and so forth. The best single indicator of a state’s power may be its Total GDP, which combines overall size, technological level and wealth.” (Goldstein 2009:21-22). Macht hangt ook samen met locatie. De locatie, als bron van macht, verwijst naar de term *geo-politiek*. Dit is vaak verbonden aan de logistieke vereisten voor een militaire capaciteit waardoor de kans op (nationale) veiligheid wordt vergroot. Staten kunnen hun macht vergroten door het gebruik van geografie, zoals het sluiten van allianties met staten en het creëren van basissen dicht bij een rivalerende macht. Alsmede kan hierbij gedacht worden aan het veiligstellen van handelsroutes en natuurlijke bronnen, zoals olie, die de economie en veiligheid ten gunste komt. (Goldstein 2009:25)

Aldus, men gaat er vanuit dat unitaire staten rationeel optreden binnen een anarchische omgeving in functie van het nationaal belang. Macht staat hierbij centraal. Internationale betrekkingen kunnen dus het beste worden verklaard door de rationele keuzes die staten, als belangrijkste actoren, maken om nationaal belang veilig te stellen Extern beleid is zodoende het product van competitie en is gedreven door de zelf-interesse van de actoren.

Het volgende gedeelte van deze paragraaf zal zich verder toespitsen op de vorming van extern beleid, waarbij de bovengenoemde rationele componenten - machtsbalans, veiligheid en economie- in termen van consequenties worden omschreven.

2.1.1 Extern beleid wordt bepaald door de *logic of consequences*

Extern beleid, vanuit een rationalistisch oogpunt bekeken, wordt gezien als het resultaat van de *logic of consequentiality*. Bij logic of consequentiality wordt er van uitgegaan dat het gedrag van actoren wordt gedreven door materiële overwegingen. Hierbij vragen zij zich af ‘Wat zullen de consequenties voor mij zijn als...’. Staten gedragen zich als rationele actoren in de beïnvloeding van andere staten om eigen nationaal belang te optimaliseren. Actoren worden hierbij gezien als homo economicus, calculerende machines, die een strategie inslaan die als het meest efficiënte wordt geacht (Carlnaes 2002: 60). In andere woorden, keuzen worden gemaakt op basis van rationele calculatie van kosten en baten. Deze calculatie berekent, zoals de term *logic of consequences* al doet vermoeden, de consequenties van een strategie. Variatie in de preferenties van lidstaten bepalen hierbij de inzet van deze strategische calculatie, doordat deze wordt gevormd door strategische interactie waarbij individuele staten eigen belang proberen te optimaliseren (Moravcsik 1998:21) Zo zou Frankrijk bijvoorbeeld tegen de integratie van een bepaalde staat kunnen zijn omdat het voor haar in economische zin niet voordelig is, terwijl Nederland dat bijvoorbeeld is vanwege de angst voor machtsverlies.

De logic of consequentiality wordt gedreven door de volgende materiële overwegingen, die kunnen worden gegroepeerd als (1) veiligheidsconsequenties, (2) Machtsbalans en (3) Economische consequenties.

1. Veiligheidsconsequenties

In het rationalisme kan integratie worden verklaard in termen van gemeenschappelijke zorgen over veiligheid. Staten zijn geneigt om economisch met elkaar samen te werken om een geopolitiek doel te bewerkstelligen dat de veiligheid vergroot (Moravcsik 1998:27). De keuze voor extern beleid wordt gedreven door zorgen over de consequenties voor veiligheid en zekerheid voor de lidstaten binnen de EU. Zo zouden Europese en mondiale verhoudingen, bijvoorbeeld met Rusland of met de VS, in gevaar kunnen komen als consequentie van ‘verkeerd’ handelen. Door ‘goed’ te handelen, een adequaat beleidspad in te slaan, wordt de promotie van stabiliteit in het territorium veilig gesteld. De instrumenten om dit te bewerkstelligen zijn bijvoorbeeld handelverdragen, steun en het perspectief van lidmaatschap. Met het perspectief van lidmaatschap

gaat, de eerdergenoemde, conditionaliteit gepaard, dat wordt gebruikt om stabiliteit te vergroten (Sedelmeier 2003: 1-3).

2.Machtsbalans

Machtsbalans verwijst naar “The general concept of one or more states’ power being used to balance that of another state or group of states “ (Goldstein 2009:26). Allianties vervullen een sleutelrol in de machtsbalans. Wanneer, volgens de neo-realisten, macht van een staat of alliantie dominant wordt, kan dat gevolgen hebben voor de veiligheid van een andere alliantie of staat. Staten kunnen samen, doordat machtsbronnen worden gecombineerd, een tegengewicht vormen waarmee dominantie door een bepaald machtig land of een coalitie van landen wordt voorkomen. Staten balanceren hierbij, over het algemeen, liever tegen een macht dat een groter gevaar zou kunnen vormen voor hun veiligheid dan met een absolute macht. Dit verklaart dat Europese staten in de Koude Oorlog liever ten boek stonden als bondgenoot van de VS dan met de Sovjet-Unie. De Sovjets werden namelijk als grotere bedreiging gezien dan de VS, al was de VS haar macht groter (Goldstein 2009:27). Wanneer er twee dominante staten of twee rivaliserende alliantieblokken tegenover elkaar staan op de ‘weegschaal’ wordt het een *bipolar* systeem genoemd.

De machtsbalans kan ten gevolge van extern beleid veranderen. Immers, wanneer Groot-Brittannië zich bijvoorbeeld bij de Sovjet-Unie had aangesloten dan had de VS aanzienlijk minder macht gekend. Bij uitbreiding van de Europese Unie kan er zowel een machtsverlies als een machtswinst voor individuele lidstaten optreden. De macht, en dan met name de grootte van het derde land is hierop van invloed. De uiteindelijke toetreding van een land zal namelijk gevolgen hebben voor de stemverhoudingen, doordat de Europese Unie werkt op basis van de Qualified Majority Voting regel. Alsmede kunnen er nieuwe allianties worden gesmeed binnen de EU die een grotere rol zouden kunnen gaan spelen dan huidige allianties. Aldus, de macht van een ‘nieuw’ potentieel lid bepaalt hoe groot deze (interne) machtsveranderingen zullen zijn.

3.Economische consequenties

De keuze voor een bepaald extern beleid, als de potentiële kandidaatstelling van een land, kan economisch verlies voor individuele lidstaten ten gevolg hebben. De grootte en welvaart van het derde land, waarop het extern beleid betrekking heeft, is hierop van invloed. Een minder welvarend relatief groot land zal immers, onder de EU’s Pre-Accession Assistance (IPA) -waarbij de financiële last voor de EU dikwijls relatief hoger ligt dan bij ander extern beleid- meer financiële steun van de lidstaten ontvangen om hervormingen door te voeren dan een

kleiner, welvarender land. Hiernaast zal in het geval van de uiteindelijke toetreding, dat op den duur onvermijdelijk is wanneer een land als potentiële kandidaat lidstaat te boek staat, goederen als subsidies en structuurfondsen opnieuw verdeeld moeten worden, soms ten nadele van de huidige lidstaten.

2.1.2 Strategiebepaling: wel/geen perspectief

Schimmelfennig (2002) noemt dat de organisatie zijn instituties zal uitbreiden als lidmaatschap, voor lidstaten en applicant staten, de marginale voordelen- van uitbreiding de marginale kosten overschrijden. Uitbreidingvoorkeuren naar bepaalde landen toe kan het gevolg zijn van *unequal bargaining power* (Schimmelfennig 2002). Dat wil zeggen dat sommige lidstaten meer invloed kunnen hebben gehad in de uitkomst dan anderen. Men kan het proces van de vorming van extern beleid (de uitkomst) daarom het beste beschouwen als een besluitvormingsproces waarbij actoren weten wat ze willen bereiken. Wat staten willen bereiken is afhankelijk van wat de besluitvormers willen bereiken in nationale overheden. Het besluitvormingsproces wordt gekenmerkt door actoren met een ‘stuurmanstkunst’ (Goldstein 2009:45). In andere woorden, staten manoeuvreren zich zo strategisch mogelijk zodat dat ze hun doel het best kunnen behalen.

2.1.3 Aannames kandidaatstelling land/ keuze extern beleid

- Staten werken samen omdat er (persoonlijk) voordeel te behalen valt.
- De internationale organisatie functioneert als (rivaliserende) club, waar conditionaliteit als regels gelden om bij deze club te mogen horen. Deze regels zijn er om nationaal belang te beschermen.
- Extern beleid wordt bepaald en gelegitimeerd vanuit de *logic of consequences*. De (materiële) kosten en baten bepalen de keuze voor extern beleid (uitbreiding of ander extern beleid)
- De materiële kosten en baten kunnen worden omschreven in termen van consequenties voor economie, security en institutionele integratiecapaciteit. Deze elementen vormen bronnen van macht.
- Extern beleid kan het gevolg zijn van onevenredige *bargaining power*. Het is hierbij niet nodig dat het voordelig is voor alle partijen.

- Er is variatie in de voorkeuren van de lidstaten. Omdat (lid)staten er een strategie op na houden om nationaal belang te optimaliseren, staan voorkeuren van (lid)staten over het algemeen vast.
- De organisatie zal zich uitbreiden als dit voordelig (in termen van kosten en baten) voor zowel de lidstaten als de applicant staten.

2.1.4 Hypothesen naar aanleiding van de literatuur

- Dat Oekraïne geen perspectief op lidmaatschap heeft wordt rationalistisch gemotiveerd
- Dat Servië is een perspectief op lidmaatschap heeft wordt rationalistisch gemotiveerd

2.2 Constructivisme

Het constructivisme is een tegenreactie op het rationele theorieën zoals het neo-realisme, waarbij egocentrische rationele staten uit zijn op machtoptimalisatie.

De constructivisten zien een internationaal systeem niet in termen van materiaal, maar in termen van ideologie. Niet macht, maar identiteit en normen vormen juist de basis van de internationale politiek (Sjorsen 2003).

Het constructivisme maakte een sprong in haar populariteit na de Koude Oorlog, toen de *pur sang* neo-realisten niet konden verklaren waarom er geen grote alliantie werd gevormd tegen de VS- die almaar machtiger werd- zoals hun voorspelling was geweest (Jackson 2006:). ² De theorie werd in 1989 geïntroduceerd in het veld van internationale betrekkingen door Nicolas Onuf. De denkwijze kreeg veel aanhangers, waaronder Alexander Wendt, die een aantal invloedrijke artikelen heeft geschreven voor de ontwikkeling van deze theorie (Jackson 2006: 168) .

De kern van Wendt's argument is de verwerping van de neo-realistische positie dat anarchie leidt tot *self-help*. Volgens Wendt, is de sociale interactie, die staten onderling hebben, van invloed op hoe groot de noodzaak van self-help is.(Jackson 2006: 168) In deze processen van interactie

---

² N.B. Volgens sommigen is dit, sinds de *Iraq War* van 2003, inmiddels wel gaande. De publieke opinie in machtige staten- behalve Groot Brittanie- is een andere kant opgeslagen. De 'voorspelling' van de *balance of power theory* (Machtsbalans) is wellicht uitgekomen (Goldstein 2009:28)

worden identiteiten en belangen van staten gecreëerd. Het is deze interactie “that creates and instantiates one structure of identities rather than another; structure has no existence or causal powers apart from process” (Wendt 1992: 394 in: Jackson 2006:168). Identiteiten en belangen van staten staan dus niet vast maar worden gevormd door de interactie die staten met elkaar hebben.

De constructivisten gaan er van uit dat een internationaal systeem als dat van de Europese Unie deze identiteiten en belangen representeert en creëert. De identiteiten van staten kunnen, door interactie, convergeren tot een gedeelde identiteit van, bijvoorbeeld, de ‘Europeanen’. Deze identiteit wordt gecreëerd door een proces van *socialisation*. Zij halen Europese integratie hierbij aan als voorbeeld. In de eerste helft van 20^e eeuw, is het continent verzwolgen door twee bloedige wereldoorlogen, waarbij miljoenen mensen zijn omgekomen. Echter, tegen het einde van deze eeuw was dat idee ondenkbaar. Volgens de constructivisten geven de elementen van machtspolitiek en anarchie hiervoor geen verklaring. Het is de verandering van identiteit en normen die de verklaring geeft. Europese identiteiten en normen zijn volgens de constructivisten, door de Europese integratie, met elkaar verweven geraakt. (Goldstein 2009:82-83)

Martha Finnemore noemt dat identiteiten en belangen gedefinieerd worden door de normen die zij ingebed in de internationale gemeenschap (Jackson 2006: 176). De normen die een identiteit construeren, zijn de intersubjectieve *beliefs* en *ideas* over hoe de wereld in elkaar steekt en hoe men zich *behoort te gedragen*. Doordat gedragingen hierdoor worden bepaald zullen ze, in bijvoorbeeld de vorm van beleid, hier dan ook door worden gerechtvaardigd.

Een internationale organisatie wordt dus gezien als een autonome en machtige actor dat het vermogen heeft om, op basis van haar *legitimiteit*, een gemeenschap te creëren (Schimmelfennig 2002: 509-510). De internationale organisatie geniet legitimiteit omdat de identiteit en de belangen van staten worden vertegenwoordigd. Het internationale systeem, kan op haar beurt, die identiteit en belangen beïnvloeden doordat zij staten ‘leren’ wat haar belangen en identiteit (*horen te*) zijn. In elke gemeenschap bestaan en- worden gedeelde ideeën en beliefs gevormd. Alexander Wendt (1999) noemt dat de gedeelde ideeën die gaan over de *Self* en de *Other*, de (politieke) cultuur vormen van een internationaal systeem. Met de *Other* wordt een rivaal, een vijand of een vriend bedoeld. (Wendt 1999: 249-251) De *Other* is anders dan de *Self*. Doordat de *Other* definieert wat de *Self* niet is, wordt de *Self* gedefinieerd. De *Self* en *Other* benadering kan verklaren waarom staten, anders dan vanuit de gedachte van machtspolitiek, samen werken (Wendt 1999:263)

Het doel van internationale organisaties wordt bepaald door ‘standards of *legitimacy* and *appropriateness* of the international community they represent’, niet door de utilitaire vraag voor

efficiënte oplossingen (Schimmelfennig 2002:510). Omdat de internationale organisatie zowel smeder als vertegenwoordiger van de gemeenschap is, is er naar verwachting weinig variatie in de percepties en preferenties van lidstaten van deze organisatie. De perceptie van actoren is hierbij dus niet zozeer gegeven, maar gesmeed door de (collectieve) identiteit die is geconstrueerd door (sociale) interactie. Deze sociale interactie vormt concepties van wat 'normaal' is. Internationale organisaties, zoals de Europese Unie, zijn in staat om een identiteit te creëren door een set van 'definitions of member state characteristics and purposes' op te leggen (Schimmelfennig 2002: 510).

Het constructivisme gaat er dus vanuit dat identiteit en normen (ideeën en beliefs van wat 'hoort') de basis vormt voor internationale systemen. Het internationale systeem kan de identiteit en belangen van staten (her)vormen doordat er binnen het systeem sociale interactie plaatsvindt en omdat zij legitimiteit geniet als zijnde vertegenwoordiger van de gemeenschap. De structuur is aldus op basis van gemeenschap, identiteit en normen. Het rechtvaardigt hoe men zich gedraagt. Extern beleid is zodoende op te vatten als het product van interactie, identiteitsvorming, dat wordt gedreven door de normen en de collectieve identiteit van de gemeenschap.

Het volgende gedeelte van deze paragraaf zal zich verder toespitsen op de vorming van extern beleid.

2.2.1 Extern beleid wordt bepaald op basis van de *logic of appropriateness*

De keuze voor extern beleid, vanuit het constructivisme bekeken, is op basis van collectieve identiteit, waarden en normen (Schimmelfennig 2002). Deze keuze is zodoende niet, zoals het rationalisme betoogt, afhankelijk van rationele overwegingen, als het in acht nemen van consequenties (voor lidstaten) op de EU' security, instituties en economie. Beleidsmakers calculeren niet zozeer welke strategie, naar verwachting, het meeste (persoonlijke) voordeel zal opleveren, maar wat geacht wordt *appropriate behaviour* te zijn. Met *appropriate behaviour* wordt bedoeld op het gedrag dat passend wordt gevonden voor de rol die, in dit het geval de EU, zichzelf collectief toekent als zijnde representatief voor de gemeenschap. Het is op te vatten als een verplichting naar haar identiteit en haar relatie met andere staten toe. (Sedelmeier 2003) Extern beleid zal dan ook gerechtvaardigd worden als wat *hoort* gezien vanuit haar normen en/van haar identiteit.

2.2.2 Identiteitsbepaling: wel/geen lidmaatschapperspectief

Of een derde staat als Self wordt gezien hangt af van in hoeverre de staat ideeën en beliefs – identiteit en normen- deelt met de (politieke) cultuur van de gemeenschap. Als de staat als Other wordt gezien zal er geen directe behoefte bestaan om het op te nemen in het systeem. Staten handelen namelijk volgens de logic of appropriateness. De internationale gemeenschap zal zich blijven uitbreiden totdat de culturele grenzen van de gemeenschap zijn bereikt (Schimmelfennig 2003). De definiëring van de Other in termen van vriend, vijand of rivaal zal invloed hebben op het beleid dat wordt gekozen om internationale betrekkingen met de derde staat vast te stellen.

Omdat staten tot een gemeenschap behoren, die actief wordt gecreëerd door interactie, is er naar verwachting weinig variatie in preferenties van lidstaten in de bepaling van extern beleid. Nationale belangen en identiteiten zullen namelijk naar verwachting vervlochten raken door socialisatie. Deze interactie in de besluitvorming wordt ook wel een *process of arguing* genoemd. Het heeft dus het potentieel om een identiteit en normen, die van invloed zijn op de bepaling van nationaal belang, te vormen. (Schimmelfennig 2003)

2.2.3 Aannames potentiële kandidaat lidstaatstelling land/keuze extern beleid

- Staten werken samen omdat zij de collectieve identiteit en normen van een gemeenschap delen.
- Een internationale organisatie kan worden gezien als autonome machtige actor worden gezien het feit dat zij belangen en identiteiten staten beïnvloed.
- Binnen het internationaal systeem worden de normen en identiteit van staten zowel gerepresenteerd als (her)vormd door interactie.
- Een internationale gemeenschap kan zichzelf (the Self) onderscheiden van anderen (the Other)
- Extern beleid wordt gelegitimeerd op basis van appropriate behaviour dat op basis is van de normen en identiteit.
- Er is weinig variatie onder preferenties en percepties van lidstaten met betrekking tot de keuze van extern beleid.

- Het besluitvormingsproces wordt gezien als een interactie, een process of arguing. Er is naar verwachting weinig conflict. Het heeft het potentieel om een (nieuwe) identiteit en normen te vormen.
- De organisatie zal zich blijven uitbreiden totdat de culturele grenzen van de internationale gemeenschap zijn bereikt.

2.2.4 Hypothesen naar aanleiding van de literatuur

- Dat Oekraïne geen perspectief op lidmaatschap heeft wordt constructivistisch gemotiveerd
- Dat Servië het perspectief op lidmaatschap heeft wordt constructivistisch gemotiveerd

3. Methodologie

In dit hoofdstuk komt de methodologie van het onderzoek aan bod. Allereerst wordt ingegaan op de keuze voor kwalitatief onderzoek. Hierna zal aandacht worden besteed aan de strategie, de case-study. In dit respect zal achtereenvolgens de casusselectie, de uitvoering en de analyse worden beschreven.

3.1 Kwalitatief onderzoek

In dit onderzoek is gekozen voor het uitvoeren van een kwalitatief onderzoek. De vraag is er namelijk op gericht, om (menselijke) gedragingen en betekenissen te interpreteren, waardoor ze vallen te begrijpen en te verklaren (Boeije 2005). Achter de gedragingen van de Europese Unie houden motivaties zich schuil. De vraag verwijst naar de motivaties van de Europese Unie omdat zij onderscheidt maakt in haar gedrag om er voor te kiezen het ene land wel een EU perspectief te bieden het andere niet. Kwalitatief onderzoek is in dit geval dus de beste keuze.

Motivaties zijn onlosmakelijk verbonden aan betekenisgeving. “De betekenis die mensen aan zaken geven wordt weerspiegeld in het gedrag en de consequenties van hun gedrag.”(Boeije 2005:261). Volgens Hennie Boeije is het belangrijkste symbool van betekenisgeving taal. Hiermee worden ervaringen en omgeving geplaatst en gedragingen verantwoordt. In dit onderzoek wordt dan ook in het bijzonder gelet op taal als verklaring hoe de keuzen van de Europese Unie worden verantwoordt. Op dit aspect zal later, in de paragraaf *Analyse*, op worden teruggekomen.

Hoewel kwantitatief onderzoek de onderzoeker in staat stelt tot een bredere analyse door relatief snelle- en grote hoeveelheid aan datavergaring, wordt de kans gemist op diepgang en flexibiliteit. Bij kwalitatief onderzoek bestaat ruimte tot verdieping, bijvoorbeeld door middel van doorvragen tijdens interviews (een bekende analysemethode van kwalitatief onderzoek). Hierdoor zal de onderzoeker een causale relatie beter kunnen begrijpen, dan wanneer er *pur sang* naar statische gegevens wordt gekeken. Bij enquêtes, een veelal gebruikte onderzoeksvorm van kwantitatief onderzoek, zouden causale relaties kunnen worden gemisintrepeteerd. Harm 't Hart en Ger Snijkers (2005) stellen dan ook dat enquêtegegevens zich slecht lenen voor causale verklaringen. Zij noemen hierbij een voorbeeld van de relatie tussen gezinscohesie en crimineel gedrag van jongeren: “We kunnen wel vaststellen dat er een samenhang is tussen een geringe gezinscohesie

en crimineel gedrag bij jongeren, maar is die gezinscohesie de oorzaak of het gevolg van het crimineel gedrag? Of is er een derde factor in het spel?”(’t Hart e.a. 2005:250). Hetzelfde zou kunnen opgaan in dit onderzoek, bijvoorbeeld in de zin van het causale verband tussen Servië dat bijvoorbeeld niet zou worden gezien als bedreiging voor nationaal belang en haar EU perspectief: Vormt Servië geen bedreiging omdat zij, ‘logischerwijs’, EU-perspectief heeft (omdat zij tot de *Self*, de EU, wordt gerekend of in ieder geval als *vriend* wordt bestempeld) of heeft Servië een EU-perspectief omdat zij niet als bedreiging wordt gezien? Door middel van doorvragen kan de kans zulke misinterpretaties worden geminimaliseerd. Kwalitatief onderzoek biedt, aldus, de gelegenheid tot meer verdieping dat controle biedt op de invulling van een causaal verband.

Kwalitatief onderzoek biedt alsmede meer flexibiliteit dan kwantitatief onderzoek. Hiermee wordt bedoeld op de, in het voorbeeld van ’t Hart en Snijkers, derde factor. Nieuwe issues kunnen, die bijvoorbeeld niet expliciet genoemd zijn in de literatuur, maar wel naar voren komen in het kwalitatief onderzoek, worden meegenomen in de analyse. Interpretatie van gedragingen en betekenissen staat hierbij wederom centraal.

De kritiek is dat kwalitatief onderzoek minder gestandaardiseerde dataverzameling kent dan kwantitatief onderzoek, hetgeen van invloed zou kunnen zijn op de *betrouwbaarheid* van het onderzoek. Hiernaast is de controleerbaarheid van het onderzoek gering, wat betekent dat het niet voor andere onderzoekers te herhalen is. Echter, de onderzoeker kan wel waarnemen wat er op “dat moment relevant is of door de onderzochten relevant wordt gevonden.” (Boeije 2005: 281). Als bijvoorbeeld in gesprekken steeds dezelfde onderwerpen worden aangesneden zal dat immers wat zeggen over het belang van deze onderwerpen. Dit vergroot de *interne validiteit*. Bovendien kan de betrouwbaarheid worden vergroot door te werken met topics. Kwalitatief onderzoek hoeft aldus, ondanks een mindere mate van standaardisatie en controleerbaarheid, niet te worden beschouwd als invalide en onbetrouwbaar.

Gezien de voordelen die kwalitatief onderzoek biedt bij de beantwoording van de hoofdvraag, is er voor gekozen geen kwantitatief onderzoek uit te voeren. De volgende paragraaf zal verder ingaan op de specifieke kwalitatieve studie waartot besloten is, de *Case-study* methode.

3.2 Case-Study

De case study methode, als kwalitatieve strategie, stelt onderzoekers in staat om de holistische en betekenisgevende elementen van *real-life events*, zoals besluitvormingsprocessen en het gedrag van internationale organisaties, zoals de Europese Unie, te bevatten. De case-study methode is ontstaan vanuit de behoefte om complexe sociale fenomenen te begrijpen (Yin 2008:4).

De case-study wordt in dit geval gebruikt om het gedrag van de Europese Unie te begrijpen en verklaren. Het onderzoek is er op gericht om te begrijpen en te verklaren *waarom* de Europese Unie het ene land wel een EU-perspectief biedt en het andere niet. Het is de 'waarom' vraag, die het 'hedendaage' gedrag tracht te begrijpen, die de case-study strategie vereist (Yin 2008: 9).

De case-study methode heeft een unieke kracht, doordat zij de mogelijkheid biedt om gebruik te maken van een variëteit aan bronnen, wetende documenten, interviews, observatie en fysische artefacten. Omdat deze bronnen sterk complementair zijn, zal een onderzoeker proberen van zo veel mogelijk bronnen als mogelijk gebruik te maken (Yin 2008:101) Deze case study zal gebruik maken van interviews en documenten. De interviews krijgen hierin het meeste gewicht. Interviews focussen zich namelijk, ten overstaan van andere bronnen, direct op de topics van het onderwerp en bieden groter inzicht wat betreft de verklaringen voor causale relaties (Yin 2008: 102). Deze bronnen zullen zodoende een sterk handvat vormen voor het begrijpen en verklaren van de situatie.

In de interviews kan achterhaald worden waarom een bepaalde gedraging is zoals die is. Het is hierin belangrijk dat de interviewer weinig controle heeft over de respondent. Zo is het bijvoorbeeld van belang dat de respondent zo veel mogelijk ruimte krijgt om te vertellen en dat er open vragen worden gesteld. Hiermee wordt voorkomen dat de respondent te veel gestuurd wordt, hetgeen de interne validiteit in gevaar brengt. Hiernaast zal er gebruik worden gemaakt van documenten, vanwege de voordelen dat zij (1) herhaaldelijk bekeken kunnen worden, (2) niet 'gecreëerd' zijn in dienst van de case study en zij (3) een lange tijdsperiode kunnen beslaan (Yin 2008: 102). Door de analyse van interviews en documenten zullen aspecten, die zijn ingebed in het theoretische debat, geïdentificeerd kunnen worden als verklaring voor potentiële kandidaat-lidstaat selectie.

In dit onderzoek is gekozen voor een multiple case-study omdat een multiple case study sterker is dan single case study. "Single-case designs are vulnerable if only because you will have to put 'all eggs in one basket'." (Yin 2008:61). Analyse, en zodoende ook uitspraken worden hierdoor als meer solide gezien. Het heeft namelijk een hogere mate van generaliseerbaarheid dan een single-case study. Vanwege de beperkte tijd waarbinnen dit onderzoek wordt gevoerd is er

gekozen voor twee casussen. Een two-case study is volgens Yin nog altijd sterker dan een single-case study. In deze two-case study worden twee casussen vergeleken: Servië, die is geselecteerd als potentiële kandidaat lidstaat en Oekraïne, die ondanks haar ambitie, géén EU-perspectief geboden heeft gekregen. De casussen zijn gekozen omdat zij, ondanks gelijke elementen een contrasterende uitkomst bieden: de één is wel ‘on the road to membership’, de ander niet. Deze contrasterende uitkomst opent de mogelijkheid tot case-comparison.

3.2.1 Case comparison

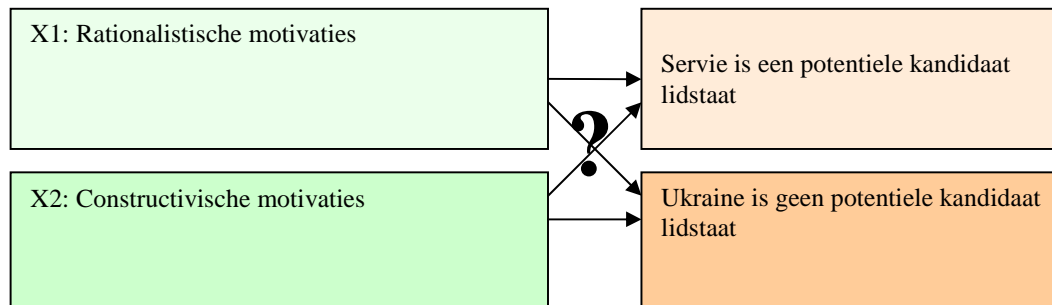
Dit onderzoek vergelijkt de casussen van Oekraïne en Servië. De onderzoekseenheid is de Europese Unie. De causale relatie die onderzocht wordt, kan in termen worden omschreven van X, Y en Z. Dit onderzoek onderzoekt welke motivaties - vanuit de Europese Unie- (X) verklaring bieden voor de contrasterende situatie (Y). Y is hierin een onafhankelijke variabele van X. Omdat dit onderzoek tracht hypothesen te testen die gebaseerd zijn op de literatuur- waarbij motivaties gegroepeerd worden naar rationalisme en constructivisme- is X, gescheiden naar X1 (rationalistische motivaties) en X2 (constructivistische motivaties). De bijbehorende hypothesen zijn:

X1:

- Dat Oekraïne geen perspectief op lidmaatschap heeft wordt rationalistisch gemotiveerd
- Dat Servië een perspectief op lidmaatschap heeft wordt rationalistisch gemotiveerd

X2:

- Dat Oekraïne geen perspectief op lidmaatschap heeft wordt constructivistisch gemotiveerd
- Dat Servië het perspectief op lidmaatschap heeft wordt constructivistisch gemotiveerd

Met de 'Z' variabelen worden de factoren bedoeld die mogelijk van invloed kunnen zijn op 'Y'. Deze variabelen behoren zo gelijk mogelijk te zijn voor de onderzoekseenheid. Hoe meer variabelen gelijk zijn des te betrouwbaarder de uitspraken zullen zijn op de hoofdvraag. De volgende paragraaf, *Casusselectie*, zal hier nader op in gaan. Het gedeelte zal uitleggen dat de casussen van Servië en Oekraïne zich lenen voor een dergelijke vergelijking, omdat zij een variëteit van verschil in factoren elimineren, die Y kunnen beïnvloeden.

3.3 Casus-selectie

Dit onderzoek probeert de selectie van potentiële kandidaat lidstaten, staten aan wie een EU-perspectief is geboden, te verklaren. Er is gekozen voor de casussen van Servië en Oekraïne, omdat (1) ze een contrasterende uitkomst presenteren, terwijl (2) er bepaalde factoren te vinden zijn die in of meer gelijk zijn die deze contrasterende uitkomst beïnvloed zou kunnen hebben. De contrasterende uitkomst is dat er voor beide landen voor een ander extern beleid is gekozen. Servië heeft met haar potentiële kandidaat lidmaatschap perspectief op toetreding tot de Europese Unie. Het extern beleid waarmee de relaties met Oekraïne behandeld worden biedt geen perspectief op lidmaatschap. De beïnvloedingsfactoren die gelijk zijn betreffen (I) de Europese Unie (2003-2009), die de relaties behandelt met de landen, en (II) de factoren die gelijk zijn in beide casussen. Des te meer factoren gelijk zijn, des te betrouwbaarder het is om uitspraken te kunnen doen op de relatie van X leidt tot Y. In andere woorden, welke (X) is het best verklarend voor de selectie van potentiële kandidaat lidstaten (Y)?

Ten eerste, beide staten bevinden zich op Europese bodem. Beide landen kennen een christelijke cultuur en delen een verregaande geschiedenis op het Europese territorium. Beide landen zijn, net als alle andere Europese staten, verwickeld geraakt in de vele territoriumveroveringen die het continent heeft gekenmerkt, over de eeuwen heen, waarbij identiteiten, normen, cultuur, religie etc. verspreid zijn geraakt. Doordat beide staten zich op Europees grondgebied bevinden zouden zij beiden, volgens artikel 49, tot de Europese Unie mogen behoren.

Beide staten zijn gemarkeerd door een relatieve jonge turbulente geschiedenis. Beide staten bevinden zich in een consolidatieproces. Op de ranglijst van de 'Economist Intelligence Unit's Index of Democracy' van 2008 bevindt Oekraïne zich op de 58^e plek, met een score van 6.49. Servië bevindt zich met een score van 6.49 op de 63^e plek. Ter vergelijking, Nederland bevindt zich op de 4^e plaats met een score van 9.53. De House of Freedom, een onderzoeksbureau dat onderzoek doet naar vrijheid in een land noemt beide staten 'vrij', hoewel beide landen relatief

laag scoren wat betreft persvrijheid. Oekraïne scoort in 2008 relatief slechter dan Servië op het gebied van economische vrijheid. Waar het op neer komt is dat de staten allebei nog relatief fragiel zijn wat betreft interne veiligheid, bestuur en de standaard van economische en sociale welvaart. "Fragile states are those that are unable or unwilling to exercise control power over their territories, guarantee the security of their citizens, establish effective institutions for political participation and the rule of law, and provide essential public goods such as education, healthcare, and the structural foundations for economic growth." (Kempe 2006:6) Fragiele staten kunnen zich ontwikkelen als voedbodem voor veiligheidsrisico's zoals terrorisme, georganiseerde misdaad en conflict (Rotberg 2008). Beide staten zouden dus een dreiging kunnen vormen voor de stabiliteit in Europa.

Ten derde, beide landen zijn relatief minder welvarend in termen van haar BNPP³. Servië bevindt zich op de 64^e plaats van de ranglijst van de Wereldbank (2008) met een BNPP van 6811 USD. Oekraïne ligt nog een stuk verderop. Zij bevindt zich met 3899 USD op de 92^e plaats. Opnieuw, wellicht ten overvloede, ter vergelijking, Nederland bevindt zich op de 7^e plaats met een BNPP van 52.963 USD. Beide staten zouden dus economische consequenties met zich mee kunnen brengen voor de EU.

Ten vierde, in beide landen is een regio te vinden die functioneert als een zelfstandige republiek. In Servië is dat Kosovo, in Oekraïne is dat Krim. Beide republieken worden niet internationaal erkend als zijnde republieken. Beide regio's kunnen hierdoor als problematisch worden gezien voor de stabiliteit. De regio's worden voornamelijk bewoond door 'niet-Serviërs' en 'niet-Oekraïners'. In Kosovo wonen voornamelijk Kosovaren. In Krim wonen voornamelijk, de oude 'vijanden' van Europa, de Russen.

Het grote verschil ligt hem dan ook in de locatie van de landen. Oekraïne bevindt zich in Oost-Europa. Zij grenst aan Polen, Slowakije, Hongarije, Roemenië, Moldavië, Belarus, Rusland en de Zwarte Zee. Servië bevindt zich in de Balkan. Zij grenst aan Kroatië, Bosnië-Herzegovina, Montenegro, Albanië, Macedonië, Bulgarije, Roemenië en Hongarije. Beide staten interessante geo-politieke posities als zijnde de directe burens van de EU en de NAVO. Oekraïne is daarbij een buurland van de grootmacht Rusland en wordt doorkruist door een oliepijpleiding tussen de voornoemde en de EU.⁴

Het andere grote verschil ligt hem in de grootte van het land. Oekraïne is beduidend groter dan Servië. Zij heeft een oppervlakte van 603.550 km² en heeft, anno 2010, een inwonersaantal van 45.415.596. (CIA: The World Fact Book 2010). Servië heeft een totale oppervlakte van 88.361

---

³ Zie bijlage voor indeling en geografische weergave: IMF: GDP (nominal) per Capita

⁴ Zie bijlage voor geo-politieke kaart

km² en heeft in het jaar 2010, naar schatting, 9.159.895 inwoners. (CIA: The World Fact Book 2010). De grootte van het land zou kunnen impliceren dat de gevolgen voor de machtsbalans binnen de Unie en de economische gang van zaken groter is in het geval van Oekraïne dan in het geval van Servië.

3.3.1 Gevolgen van casusselectie

Vanwege het praktische karakter van casus selectie is de onderzoekslocus kleiner geworden dan wanneer men bijvoorbeeld alle Europese niet-lidstaten zou betrekken. Dit heeft tot gevolg dat uitspraken niet algemeen geldend zouden kunnen zijn. Toch zullen uitspraken in dit onderzoek, zoals eerder aangestipt, omdat er voor een two-case study is besloten, meer solide zijn dan in het geval van een single-case study.

Een ander gevolg van de casusselectie zou kunnen zijn dat men zou kunnen zeggen dat de aard van de verschillen tussen de landen voorwaardenscheppend zijn voor een rationalistisch scenario. Echter, in dit onderzoek wordt gekeken naar motieven die gegeven worden vanuit de EU. Dit zal dan ook empirisch onderzocht worden.

3.4 Dataselectie

Zoals eerder in het hoofdstuk is beschreven, zijn bronnen complementair vanwege hun specifieke karakteristieken. “The use of multiple sources allows the researcher to address a broader range of behavioural issues and supports the development of *converging lines of inquiry*” kan ons inzicht geven in de motieven voor de selectie van potentiële kandidaat lidstaten. (Yin 2008: 115)

Dit onderzoek maakt gebruik van interviews en documenten. Omdat binnen de onderzoekseenheid, zowel de Europese Commissie als de Europese Raad betrokken zijn bij het proces van de selectie van potentiële kandidaat lidstaten, kunnen zij als belangrijkste eenheden gezien. Samen, vormen zij de onderzoekseenheid: ‘De Europese Unie’.

Deze paragraaf zal de gebruikte data beschrijven. Allereerst worden de interviews behandeld, waarbij zal worden ingegaan op de respondentenselectie. Hierna worden de documenten behandeld, waarbij wordt ingegaan op de documentenselectie.

3.4.1 Interviews

Het voordeel van interviews is dat respondenten direct bevroegd kunnen worden naar naar de case study topics. Hiernaast bieden interviews een groot inzicht in de de causale relatie van gedragingen (Yin 2008: 102). Het onderzoek tracht de motieven te achterhalen voor de gedragingen door half gestructureerde interviews. Er is gewerkt met topiclijsten. Deze topics zijn gebaseerd op de theorieën, en op topics die gegenereerd zijn door voorgaande interviews. Vragen die gesteld worden in de interviews zijn hierbij niet uitgeschreven. Hierdoor wordt ruimte geschept voor de respondenten om nieuwe informatie, die niet in de topiclijst is opgenomen, te geven. Deze informatie kan spontaan naar voren komen vanuit de respondent, maar kan alsmede ten oppervlakte komen door doorvraging naar een onderwerp- of een verklaring tijdens het interview. (Boeije 2005:55-67)

Respondenten

Het nadeel van het uitvoeren van interviews is dat het relatief duur is. Het vraagt tijd van mensen dat kan geld kosten. Interviews zijn hierdoor betrekkelijk lastig te organiseren. Hiernaast kunnen respondenten gevoelig zijn voor sociale wenselijkheid. Dat wil zeggen dat er niet altijd gezegd wordt wat er eigenlijk wordt bedoeld vanuit een bepaalde politieke correctheid. Om sociale wenselijkheid te minimaliseren is er voor gekozen om de anonimiteit van de respondenten te waarborgen. De respondenten zijn hiervan vooraf op de hoogte gesteld.

Secondi

De eerste twee interviews zijn gehouden met experts in internationale (EU) relaties. De experts zijn beiden hoogleraar. De interviews zijn gebruikt als verdieping en zullen in de analyse worden gebruikt als secondi.

Empirie

De Directorate General's (DG) Enlargement en External Relations zijn de betrokken DG's binnen de Europese Commissie. Zij houden er min of meer een helicopter view op na wanneer het gaat om processen van uitbreiding en internationale relaties. Vanwege beperkende mogelijkheden is er tot besloten om per DG één interview te houden.

Binnen het DG Enlargement is een interview gehouden met een principal administrator, die al dertig jaar actief is binnen de Europese Unie. De respondent heeft verschillende functies vervuld binnen het DG Economic and Financial Affairs, het DG external relations, heeft gewerkt als

financieel adviseur van de CEEG-landen en is actief binnen het DG Enlargement sinds haar oprichting. Hiernaast werkt de respondent als hoogleraar. Deze persoon is door lange ervaring in verschillende posities is zeer waardevolle respondent gebleken die veel kon vertellen over gedragingen van de Europese Unie en haar lidstaten. De persoon kon zodoende, vanwege lange ervaring, zowel informatie verschaffen over de Raad als over de Commissie.

Het interview bij het DG External Relations is gehouden met een respondent die alsmede secretaris is van de Association Agreement onderhandelingen van Oekraïne. Hierdoor, kan de respondent niet enkel fungeren als vertegenwoordiger van de Commissie, maar heeft hij/zij alsmede inzicht geboden over hoe de (geheime) onderhandelingen tussen lidstaten verlopen.

Een derde interview is gehouden met een respondent van het Joined Research Center (JRC) van de Europese Commissie. De JRC biedt assistentie bij de uitvoering en voorbereiding van beleid. Helaas kon de respondent weinig zeggen over het proces van potentiële kandidaat lidstaat selectie, omdat het programma *Integration* waarvoor hij/zij werkte niet relevant was doordat het specifiek gericht was op de Integratie van onderzoek(ers). Omdat de respondent niet betrokken is bij het proces is besloten, dit interview niet mee te nemen in de analyse.

Het vierde interview is gehouden met een respondent die onder andere EU-juridische assistentie verleend en heeft verleend aan Oekraïne bij onderhandelingen met de EU. Hiernaast is respondent onder andere onderzoeker voor de Swedish Institute for European Policy Studies. Door deze functies, waarbij de respondent velen *kijkjes kunnen nemen achter de schermen* van de Europese Unie, kan een empirische bron vormen.

3.4.2 Documenten

De documenten die in dit onderzoek geanalyseerd worden dienen er voornamelijk toe om de verkregen empirische data uit de interviews te controleren. Dit heeft tot doel een onderzoeksbias te voorkomen. De uitkomsten van de analyse kunnen dan ook worden gezien als aanvulling op de interviewdata.

Voor documentenanalyse kunnen de volgende documenten worden gebruikt:

- Brieven, memo's, e-mails en andere persoonlijke documenten;
- Agenda's, aankondigingen van bijeenkomsten en andere geschreven rapporten van evenementen;
- Administratieve documenten- zoals voorstellen en progressie rapporten;
- Voorgaande studies of evaluaties van de case die onderzocht wordt

- Speeches en andere artikelen die worden gepresenteerd in de massamedia of *community newspapers*' (Yin 2008:103)

Documenten hebben het voordeel dat ze op meerdere momenten geraadpleegd kunnen worden. Hiernaast biedt het bestaan van archieven de mogelijkheid een grote tijdsperiode te bekijken.

Het nadeel is dat, door beperkte toegang, een bias kan ontstaan in de collectie. Hiernaast kan de schrijver van de documenten grote invloed hebben op de inhoud van de documenten. Hierdoor zou het mogelijk kunnen zijn de informatie, die is weergegeven in de documenten, gekleurd is door de auteur. (Yin 2008:102) Deze kans is echter minimaal. De communicatie vanuit de Europese Unie velen passeert namelijk vele handen alvorens het wordt goedgekeurd voor publicatie.

Empirie

Omdat het vrijwel onmogelijk is om interviews af te nemen met Raadsleden, en dit onderzoek alsmede directe informatie vanuit de raad wil analyseren, zal de documentenanalyse zich voornamelijk op deze eenheid richten als controlemechanisme. Het nadeel van documenten in deze kwestie is is echter dat er beperkte toegang tot is. Zo zijn raadsvergaderingen geheim. De documenten aangaande het perspectief van Servië blijken beter binnen handbereik dan documenten aangaande het perspectief van Oekraïne. Bemerkt is dat de Raad eerder expliciet verklaart waarom een land wel een perspectief heeft dan wanneer een land niet een perspectief heeft. Zo kan bijvoorbeeld de Raadsverklaring van Thessaloniki, aangaande het perspectief voor Servië, worden geanalyseerd. Om een bias in de collectie te voorkomen zijn speeches en een briefing gebruikt van de lidstaten Finland, Engeland, Duitsland en Slovenië voor het perspectief voor Oekraïne.

Ter aanvulling van de interviews en de bovenstaande documenten worden documenten geanalyseerd die de de communicatie betreft op de website van de Europese Unie. De volgende documenten, aangaande de casussen, worden hiervoor relevant bevonden:

- *EU-Western Balkan Summit – Declaration* (EC 2003b)
- *The Western Balkan countries on the road to the European Union: The main components of the Stabilisation and Association Process* (EC 2010a)
- *The Stabilisation and Association Agreement between the European Communities and their memberstates of the one part, and the republic of Serbia, of the other part* (EC 2008)
- *EU-Ukraine Relations* (EC 2010b)

- *Wider Europe— Neighbourhood: A New Framework for Relations with our Eastern and Southern Neighbours* (EC 2003a)

De website biedt alsmede de mogelijkheid tot het uploaden van een aantal speeches. De volgende speeches worden meegenomen in de analyse:

- Olli Rehn (Commissie voor Enlargement): *Future of EU Enlargement in South-East Europe* (EC 03-03-2009)
- Olli Rehn (Commissie voor Enlargement): *Serbian Business and European Integration* (EC 20-10-2008)
- Olli Rehn (Commissie voor Enlargement): *Energy Security and the Eastern neighbourhood: Challenges for the European Union* (EC 27-11-2008)
- Ferrero-Waldner (Commissie voor External Relations): *What lies beyond the horizon?* (Waldner 26-04-2005)

3.5 Analyse

De gehouden interviews zijn getranscribeerd. Het enige interview dat niet is getranscribeerd is het interview met de tweede expert (secondi). Dit is een noodzakelijke keuze geweest vanwege tijdsgebrek. Het interview is hierdoor eerder van persoonlijke waarde geworden voor de totstandkoming van een ruimer beeld omtrent de situatie. Hoewel het waarde heeft gehad voor mij, als onderzoeker, is het gevolg hiervan, dat het niet zal worden gebruikt als secondi. Het gevolg voor het onderzoek is echter miniem, aangezien (1) de andere expert alsmede als uitstekende secondi zal bieden en (2) het niet ten koste zal gaan van het belangrijkste materiaal voor analyse, de empirie.

De data zal worden gecodeerd en geanalyseerd met behulp van, door inductie en deductie verkregen, indicatoren die te plaatsen vallen in de theorieën van het rationalisme en het constructivisme⁵. De motivaties, waarbinnen de indicatoren te plaatsen vallen, betreffen:

- (Output) Internationale samenwerking binnen het systeem wordt gezien als...
  - Rationalisme: een manier om *nationale belangen* te optimaliseren. *Macht* vormt hierin een belangrijk punt.
  - Constructivisme: een gemeenschap die een *identiteit* deelt en creëert.

---

⁵ Zie bijlage voor het indicatorenlijst .

- (Proces) Besluitvorming ontrent het extern beleid kenmerkt zich door...
  - Rationalisme: onderhandeling (strijd) waarbij *een hoge mate van variatie* bestaat onder preferenties van lidstaten binnen de EU. *Nationale belangen* staan hierbij centraal.
  - Constructivisme: onderhandeling (hoge mate van consensus) waarbij een *lage mate van variatie* bestaat onder de preferenties van lidstaten binnen de EU. *Waarden en normen* staan hierbij centraal.

- (Gedrag) Het extern beleid wordt gelegitimeerd op basis van...
  - Rationalisme: *de logic of consequences*. Het extern beleid wordt gemotiveerd in termen van 'als...dan'. Hiermee worden voornamelijk consequenties voor *veiligheid, machtsbalans, en economie* bedoeld.
  - Constructivisme: *de logic of appropriateness*. Het extern beleid wordt gemotiveerd in termen van wat 'hoort' op basis van *waarden, normen en identiteit*.

De uitkomsten, naar aanleiding van de data-analyse, zullen worden weergegeven in hoofdstuk 6, *Bevindingen*. Dit hoofdstuk zal dienen ter beantwoording van de deelvragen om te bepalen waarom de Europese Unie Servië wel een perspectief op lidmaatschap, door middel van de toekenning van de status van potentieel kandidaat lidmaatschap, biedt en Oekraïne niet

4. Context

In dit hoofdstuk zal de context, waarin de casussen zich bevinden, worden beschreven.

Het hoofdstuk zal een overzicht van de hoofdlijnen van relevante historie, beleid en relaties rondom EU uitbreiding bieden. Hierbij wordt aandacht geschonken aan het beschrijven van de belangrijkste actoren die zich in het veld van het onderzoek begeven: *De Europese Unie*, *Oekraïne* en *Servië*. Omdat de focus van dit onderzoek zich bij de Europese Unie begeeft zal deze meer gewicht worden gegeven in het hoofdstuk. Zo zal er bijvoorbeeld bij de beschrijving van Oekraïne en Servië voornamelijk worden ingegaan op de relatie - ontwikkeling met de Europese Unie. Hierbij zal alsmede worden aandacht worden gegeven aan de rol van Rusland, in het geval van Oekraïne en de rol van voormalig Joegoslavië in het geval van Servië, aangezien deze naar verwachting impact zullen hebben op kandidaat lidstaat preferenties van de Unie. Door de verdieping van de context kunnen we de empirie beter plaatsen, en zodoende beter begrijpen.

De eerste paragraaf, *De Europese Unie*, zal de opkomst van de Europese Unie in een notendop beschrijven. Hierbij wordt ingegaan op de context waarin de Europese integratie zich ontwikkeld heeft. De tweede paragraaf, *Kandidaat-lidstaat selectie en de rol van EU instituties*, zal worden gewijd aan een toelichting van kandidaat lidstaat selectie van de Europese Unie. Het vormt een bondige weergave van het proces en de betrokken instituties. In de derde paragraaf, *Gewillige staten: verschillende statussen*, zal de context van de casussen van Oekraïne en Servië betrekken.

4.1 De Europese Unie

De Europese Unie vindt haar oorsprong in het verlangen naar vrede, na talrijke en bloedige oorlogen, tussen buurlanden. De Europese integratie is begonnen om een eind te stellen aan dit onderlinge bloedvergieten, dat een hoogtepunt heeft gekend in de Tweede Wereld Oorlog. Na het einde van de Tweede Wereld Oorlog valt het IJzeren Gordijn, dat het continent in tweeën spleet. De Westelijke helft valt onder het Marshallplan, de Oostelijke helft onder het Communisme. De Verenigde Staten spannen zich destijds in om een West-Europese supranationale eenheid te creëren als beschermingsblok tegen de communistische dreiging vanuit de Sovjet-Unie en haar Oost-Europese satellietstaten (Segers:2009: 51).

De integratie van West Europa

De West Europese staten, van het opgesplitste Europa, richten in 1949 de Raad van Europa op als eerste stap naar onderlinge samenwerking en als collectief defensief tegen mogelijke nieuwe Duitse agressie en Sovjetdreiging. Ten gevolge van het Schumanplan wordt, in 1951, de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (EGKS) opgericht door België, Duitsland, Frankrijk, Italië, Luxemburg en Nederland.

Voortbouwend op het succes van de EGKS, breiden de zes landen hun samenwerking uit tot andere economische sectoren. In 1957 wordt het Verdrag van Rome ondertekend, dat de basis vormt voor de oprichting van de Europese Economische Gemeenschap (EEG) en Euratom. Het EEG bewerkstelligt een grensoverschrijdende gemeenschappelijke markt, waarin het idee van vrij verkeer van personen, goederen en diensten centraal staat. (EU 2010a)

De jaren zestig worden gekenmerkt door economische groei, onder andere door succesvolle EEG afspraken rondom een gemeenschappelijk landbouwbeleid, invoerrechten en handel. Alsmede verschaft de Europese Unie haar pioniersrol in ontwikkelingssamenwerking en de verspreiding van de (Europese) mensenrechten. De EEG ondertekend, in 1963 een internationale overeenkomst die betrekking heeft op hulpverschaffing voor 18 voormalige koloniën in Afrika.

Tegelijkertijd worden, in dit decennium, de scheidslijnen en de spanningen tussen Oost en West geïntensiveerd. Zo wordt de bewapeningswedloop tussen de VS en de USSR opgedreven, breekt de Vietnam Oorlog uit en rekt de USSR 'Praagse lente'- de prille democratie van 1968 in Oost Europa- met geweld af. In 1961 zijn de Communistische autoriteiten van de DDR begonnen met de bouw van de Berlijnse muur, die het verkeer van personen tussen Oost en West belemmert. De muur wordt tot op heden gezien en gebruikt als het symbool voor de scheiding tussen oost en west en voor de Oost Europese Sovjet onderwerping. (EU 2010a)

De EEG kent in de jaren zeventig zijn eerste uitbreiding. In 1973 treden Denemarken, het Verenigd Koninkrijk en Ierland toe, waardoor het aantal lidstaten op negen komt. In de jaren zeventig komt evenals het eerste plan voor een gemeenschappelijke munt om de monetaire stabiliteit te handhaven. Dit idee zal uiteindelijk 30 jaar later worden gerealiseerd met de euro.

In de jaren zeventig lijkt een einde te zijn gekomen aan de naoorlogse voorspoed, die bekendstaat als de *trente glorieuses*. De oliecrisis, die teweeggebracht werd door een oorlog in het Midden Oosten, brengt economische problemen met zich mee voor Europa. De Europese gemeenschap krijgt te kampen met lage economische groei, hoge inflatie en groeiende staatschulden. Haarnaast

worden de landen, door globalisering, geconfronteerd met een relatieve groeiachterstand op het technologisch gebied. Tegen deze achtergrond kreeg de completering van de gemeenschappelijke markt – die al ten doel was gesteld in het verdrag van Rome- nieuwe urgentie. (Segers: 2009: 59) Hier kwam bij dat het Verenigd Koninkrijk, de ‘nieuwe lidstaat’ een voorvechter was van een volledig vrije interne markt. Volgens de Britten zou uitbreiding van de markt economische macht en schaalvoordelen kunnen optimaliseren. Tegelijkertijd sluit dit aan bij de Engelse preferenties dat nadruk komt te liggen bij verbreding (uitbreiding)- waardoor de niet favorabele verdieping (supranationalisme) van de gemeenschap uit de weg wordt gegaan⁶. (Segers: 2009: 61)

Door de Britse druk en de toenemende globalisering in de jaren tachtig wordt de Europese integratie van de Gemeenschap richting verbreding en intergouvernementalisme getrokken.

In 1981 vindt de tweede uitbreiding plaats. Griekenland mag zich de tiende lidstaat noemen van de Europese Gemeenschap. Zij kwam sinds de omverwerping van een militair bewind en het herstel van de democratie in 1974 in aanmerking voor het lidmaatschap. In 1986 zijn de landen Spanje en Portugal eveneens aangesloten bij de Gemeenschap. Zij zijn hiervoor in aanmerking gekomen nadat de dictatoriale regimes van Salazar, in Portugal, en Franco, in Spanje, zijn verworpen, in respectievelijk 1974 en 1975, en worden ingeruild voor democratie. (EU 2010a)

Medio jaren tachtig weet de voorzitter van de Europese Commissie, Jacques Delors, Europese verdieping wederom op de agenda te krijgen, zonder de uitbreiding van de interne markt te schaden, zodat Britse oppositie beperkt blijft. Niet lang hierna, in 1986, wordt de Single European Act ondertekend “Om de Europese integratie opnieuw op gang te brengen en de interne markt tot stand te brengen” (EU 2010b) De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van het Verdrag van Rome zijn de institutionele hervormingen van de EEG - waarin de invoering van besluitvorming bij gekwalificeerde meerderheid (QMV), meer invloed voor de Commissie en het parlement en nieuwe Europese initiatieven op terreinen als buitenlandbeleid en milieu. (Segers 2009)

De integratie van Oost en West Europa

Na almaar groeiende vluchtelingenstromen uit Oost-Duitsland en wekenlange demonstraties in de DDR valt op 9 november 1989 de Berlijnse Muur. Duitsland is herenigd. Door de val van de Berlijnse Muur blijkt dat de Sovjet-Unie niet langer in staat is de toenadering van het oosten naar

---

⁶ Door de jaren heen is het voorgaande een hekel punt dat, tot op heden bij de lidstaten, blijft ‘sluimeren’ bij verdragsonderhandelingen: integratie (-proces). Hierbij gaat het om strijdpunten rondom (1) de methode van integratie- supranationaal of intergouverenteel-, (2) de snelheid en omvang van integratie- verdieping en/of verbreding- en (3) de stemverhoudingen tussen kleine en grote lidstaten. (Segers:2009:58)

het westen tegen te houden. De grootmacht kan de satellietstaten, ondanks de uitvoering van eerdere gewelddadige sancties, niet meer weerhouden om tot democratische hervormingen over te gaan. Het communistische regime is alsmede minder gewenst als vroeger doordat de economie in het slop was geraakt. Toen op 26 december 1991, Boris Jeltsin aan de macht komt wordt de Russische Republiek uitgeroepen, waardoor er een einde komt aan de communistische Sovjet-Unie en daarmee de veertig jaar durende koude oorlog.

De eenwording van Duitsland zorgde bij de Gemeenschap voor blijdschap enerzijds en zorgen anderzijds. “De Europese geschiedenis had immers geleerd dat Duitse ‘verenigingsprocessen’ telkens een acute aanleiding vormden voor crises in de Europese orde” (Segers:2009:63). Duitse eenheid herinnerde per slot van rekening aan de destructieve consequenties, in de Eerste- en Tweede Wereldoorlog, van Duits overwicht in de Europese machtsorde.

Naar aanleiding van de scepsis wordt besloten voor een hechtere verankering van de Gemeenschap- een verdieping van Europese integratie, zodat het herenigde Duitsland niet opnieuw bedreiging zou kunnen vormen. In december 1991, wordt het Verdrag van Maastricht getekend. Hierin wordt, onder andere, de gehele organisatie omgedoopt tot de (overkoepelende) Europese Unie (EU). Met het verdrag worden de institutionele structuren van het Europese integratieproces gemoderniseerd zodat de besluitvorming effectiever kan verlopen. De EEG, Euratom en EGKS worden samengevoegd tot de supranationale Europese Gemeenschap (EG), in de *eerste pijler*. Benevens worden de *tweede pijler* – voor gemeenschappelijk extern- en veiligheidsbeleid- en de *derde pijler*- voor justitie en binnenlandse zaken- opgericht en wordt het streven naar een gezamenlijke munt nogmaals bevestigd. (Segers: 2009)

De Europese Unie staat voor het dilemma waar zij haar grenzen zal trekken. Met de val van het IJzeren Gordijn is de geografische definitie van Europa onduidelijk geworden, wat heeft geresulteerd in een inclusie/exclusie dilemma. Inclusie van voormalige sovjet landen zou kunnen resulteren in de verpulvering van de gevestigde orde. Aan de andere kant zou exclusie de term ‘Europese Unie’ teniet doen aangezien, sinds het Verdrag van Rome, elk Europees land aanspraak zou kunnen maken op lidmaatschap (Smith: 2005:1)

Als voorlopig antwoord op het dilemma is in 1993, tijdens de Europese Raad in Kopenhagen, besloten voor uitbreiding van de EU met tien Midden- en Oost- Europese landen zolang er wordt voldaan aan de zogenaamde ‘Kopenhagen Criteria’. Vastgesteld werd dat landen die lidmaatschap ambiëren aan de volgende criteria dienen te voldoen alvorens zij kunnen toetreden:

“Een land moet...

- Stabiele instellingen hebben die de democratie, de rechtstaat, de eerbiediging van de mensenrechten en respect voor minderheden waarborgen
- Een goed draaiende markteconomie hebben en opgewassen zijn tegen de concurrentie van de EU
- De verplichtingen van het lidmaatschap op zich nemen, de *Acquis Communautaire* (de Gemeenschappelijke wet- en regelgeving van de EU) overnemen en implementeren, en de verschillende politieke, economische en monetaire doelstellingen van de EU ondersteunen.

De pre-accessie strategie en toetredingsonderhandelingen leveren het nodige kader en instrumenten. Hierbij behoudt de EU zich tot het recht voor te beslissen wanneer een kandidaat-lidstaat aan deze drie criteria voldoet en wanneer zij klaar is om het nieuwe lid te aanvaarden. Een land kan alleen lid worden van de EU als alle bestaande lidstaten daarmee instemmen.⁷”

(EU 2010c)

Nadat, in 1995 Zweden, Finland en Oostenrijk zijn toegetreden, is een nieuw verdrag- het Verdrag van Amsterdam- met het oog op de toekomstige uitbreiding blijven haken op nieuwe stemverhoudingen in de Raad en de samenstelling van de Commissie. Dit worden de Amsterdamse *left-overs* genoemd. Het verdrag van Nice, dat volgt in 2000, behoorde met deze *left-overs* te handelen, maar is uiteindelijk een “treffend voorbeeld geworden van onontwarbare kluwen van compromissen waartoe de *Grand Bargains* in de EU kunnen leiden.” (Segers:2009:65). Na de zoveelste vage afspraak begint de Euro- scepsis te groeien.

Euroscepsis en Enlargement fatigue

De Europese Unie kent, na de toetreding van Zweden, Oostenrijk en Finland in 1995, haar grootste uitbreiding ooit. De uitbreiding van 2004, met tien Midden- en Oost Europese landen (CEEC-landen), wordt de ‘big bang’ genoemd. Met Cyprus, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Slovenië, Slowakije en Tsjechië in 2004 en Bulgarije en Roemenie in 2007 is de EU uitgekomen op een aantal van 27 lidstaten. Op het moment voert de Europese Unie onderhandelingen met Kroatië, Macedonië, Turkije en IJsland over toetreding. Albanië, Bosnië-

---

⁷ Bijgewerkt met Verdrag van Lissabon

Herzegovina, Kosovo, Montenegro en Servië behoren tot de landen die wellicht in de toekomst in aanmerking komen voor EU-lidmaatschap (EU 2010f).

De aanslag die uitbreiding met zich mee heeft genomen, met betrekking tot vragen rondom inefficiëntie en complexiteit in EU27- besluitvorming, zorgen voor verhoogde euro scepsis. Volgens sommigen verkeerd Europa is een zogenoemde *Enlargement fatigue*. Hetgeen wil zeggen dat de institutionele inrichting, de werking en de legitimiteit van de Unie is door haar grootte en dat zij daarmee, met haar huidige bestel en gang van zaken, (toekomstige) uitbreiding niet meer aankan. De euro scepsis vond zijn intrede al in de jaren negentig. De zorgen over de omvangrijke uitbreiding naar het Oosten en de verdieping, inzake bijvoorbeeld de EMU, worden alsmat groter, niet in de eerste plaats bij de Europese bevolking. “In de oude lidstaten wordt het integratieproces steeds minder gezien als een symbool voor hoop en vrede, welvaart en stabiliteit zoals het decennialang geweest was; in plaats daarvan boezemde het angst in”. (Segers: 2009: 67). Zorgen rondom de prijsstijgingen van de euro, de angst voor *gold-diggers* uit het oosten en de opening van de toetredingsonderhandelingen met Turkije, werkten deze gevoelens in de hand. Als in 2005 de Europese Grondwet wordt geblokkeerd zal de “EU zichzelf als het ware opnieuw moeten uitvinden om weer het elan van de hoop te verkrijgen” (Segers:2009:67)

4.2 De weg naar lidmaatschap en de rol van EU instituties

De eerder genoemde Kopenhagen criteria spelen, sinds 1993, een rol voor nieuw lidmaatschap van de EU. Deze criteria zijn aldus meer bedoeld voor de daadwerkelijke opname van een land in de Unie dan dat zij voorwaarde scheppend zijn om de status kandidaatschap te ontvangen. In principe kan, volgens artikel 49 van het Verdrag van Lissabon, elk Europees land – “die de waarden van de Unie respecteert en toegewijd is aan de bevordering ervan”- om lidmaatschap verzoeken.(EU 2010d)

Wanneer een staat om toetreding verzoekt, kan de Europese Raad het, op basis van een advies van de Europese Commissie, bij unanimitie de status van kandidaat-lidstaat toekennen. Hetgeen betekent dat navolgend een gunstig advies, of aanbeveling, van de Commissie er in de Raad wordt gestemd of een staat al dan niet de status van kandidaat lidstaat, en daarmee wellicht het toekomstig lidmaatschap, toegekend krijgt. De Raad behoort hierbij te worden gesteund door de meerderheid van het Europese Parlement.

De confirmatie van de kandidaat status is een politieke erkenning van een hechtere relatie tussen de EU en de kandidaat lidstaat (Cini:2007:428).

De status van kandidaat lidstaat geeft echter niet automatisch recht op toetreding tot de EU. Enerzijds zal de Commissie de kandidatuur bestuderen in het licht van de Kopenhagen Criteria. De staat zal immers eerst dienen te demonstreren dat zij aan politieke en economische verplichtingen voldoen die worden gesteld aan lidmaatschap. Anderzijds begint het toetredingsproces pas nadat de Europese Raad tot de opening van toetredingsonderhandelingen heeft besloten (EU 2010e).

De toekenning van de kandidaat lidstaat status activeert een aantal ondersteunende maatregelen, zoals financiële instrumenten, die bedoeld zijn om de kandidaat te assisteren in de voorbereidingen van toetreding. Afhankelijk van de situatie waarin de kandidaat lidstaat zich begeeft, zijn deze bedoeld om “een eventueel hervormingsproces in te leiden om hun wetgeving op de *acquis communautaire* af te stemmen en, zo nodig, om hun infrastructuur en hun overheidsdiensten te versterken.”(EU 2010e).

De uiteindelijke toetreding zal afhangen van de vooruitgang die de kandidaat lidstaten boeken. Die vooruitgang wordt door de Commissie geëvalueerd en gevolgd zodat deze adequaat beoordeeld kan worden.

In 2003 is de term *Potentiële Kandidaat Lidstaat* in het leven geroepen. Deze status verwijst naar de selectie van een bepaald land als zijnde in het bezit hebbende van een helder EU- toekomst perspectief. Het land zal nog steeds bovenstaande stappen dienen te doorlopen om officieel als kandidaat en uiteindelijk als lidstaat te worden genoemd.

4.3 Gewillige staten: verschillende statussen

De volgende beschrijvingen bieden een aanvulling op de eerder vermelde feiten in de hoofdstukken. Met de ‘eerder vermelde feiten’ wordt voornamelijk gedoeld op de tekst van de *casuselectie* van het voorgaande hoofdstuk, *Methodologie*, waarin is aangestipt dat de landen grote gelijkenissen vertonen. De volgende twee deelparagrafen, *Oekraïne* en *Servië*, zullen inzicht bieden in de achtergrond van de landen en de opgebouwde EU relaties.

4.3.1 Oekraïne

Oekraïne is, met de val van de Sovjetunie, sinds 1991 een onafhankelijke staat, met Kiev als haar hoofdstad. Het land, met een inwonersaantal van 45.415.596, begeeft zich in Oost-Europa, naast

de grootmacht Rusland (CIA: The World Fact Book). De Russische invloedsferen in het land zijn nog sterk. Veertig tot vijftig procent van de bevolking is naar schatting van Russische origine. Oekraïne biedt ook huis aan de Russische Marinebasis van Sevastopol in de, met de voornamelijk door Russen bewoonde, provincie Krim. De overeenkomst tussen Rusland en Oekraïne die dit bewerkstelligd, de *Black Sea Fleet Agreement*, is getuige van de Russische banden. Oekraïne heeft dus, ondanks dat zij is losgekomen van de Sovjet-Unie, nog altijd sterk verbonden met Rusland.

De relatie tussen de Europese Unie en Oekraïne kent een moeizame geschiedenis. Dit is deels te wijten aan het gebrek aan hervormingen dat het land doorvoert en deels aan Europese Unie die Oekraïense ambitie voor lidmaatschap afhoudt. Toen de, vermoedelijk pro-Russische, president Kuchma aan de macht was (1994-2004), bestond er een stilzwijgen binnen de Europese Unie om het land meer te bieden dan het Partnership- en Cooperation Agreement. (Cameron 2007:121) Het Partnership- en Cooperation Agreement (PCA) behandelde de relaties met de voormalige Sovjet staten, waaronder Oekraïne.

Het PCA dat gesloten werd in 1998 kende de volgende doelstellingen:

- *Helping Ukraine to consolidate a full, stable and pluralist democracy governed by rule of law and respect for human rights;*
- *Supporting the process of economic and social reform in Ukraine and helping the creation of the conditions for an efficient market economy that will enable the country to be integrated into the world economy;*
- *Promoting co-operation in the field of justice and home affairs;*
- *Promoting rapprochement between the Union and Ukraine, including continuing efforts to secure gradual approximation of the EU and Ukrainian legislation;*
- *Continuing co-operation and dialogue in the field of the Union's common foreign and security policy; and*
- *Strengthening co-operation on non- proliferation and disarmament and in the fields of environment, energy and nuclear safety*
- *Bringing Ukraine in line with the legal frameworks of the single European market and the GATT/WTO system (Danreuter, p. 86-87)*

Na de aftreding van Kuchma, in november 2004, werd het land opgeschud door een aaneenschakeling van demonstraties en protesten: *De Oranjerevolutie*. De Oranjerevolutie brak uit vanwege de frauduleus verlopen presidentsverkiezingen, waarbij de zittende premier

Janoekovytsj verkozen werd. De verkiezing van Janoekovytsj werd gekenmerkt door omkoping, intimidatie en fraude. Het land was door corrupt bewind sinds de jaren '90 al terecht gekomen in een negatieve economische spiraal die had geleid tot financiële malaise onder de inwoners. Toen Joesjtsjenko, de hervormingsgezinde liberale tegenstander van Janoekovytsj, het volk op riep om in opstand te komen vond er een politieke aardbeving plaats. (Onwijn 200: 65-69)

Door nationale en internationale druk vonden er nieuwe verkiezingen plaats waarbij de pro-Westerse Joesjtsjenko democratisch aan de macht kwam (Cameron 2007: 121).

Europese Integratie staat al sinds jaar en dag op de Oekraïense politieke agenda. Dat het land het land de European Neighbourhood Policy (ENP) kreeg aangeboden als behandeling van haar relatie reageerde het teleurgesteld. Oekraïne werd namelijk in dezelfde groep gecategoriseerd als Egypte en andere niet Europese landen, die überhaupt geen Europees perspectief hebben (Solnenko 2006:4). Hiernaast de communicatie van de *Wider Europe* strategie, waarbinnen het ENP ontwikkeld is dat de “New relationship...would not, in the medium term, include a perspective of membership or a role in the Union’s institutions” (EC 2003a:5). De Commissie vermeldt hierbij dat “any decision on further EU expansion awaits a debate on the ultimate geographic limits of the Union. This is a debate in which the current candidates must be in a position to play a full role.”(EC 2003a:5).

Omdat het ENP van weinig toegevoegde waarde was in vergelijking tot de PCA stond het land voor een dilemma om òf de tekst te accepteren òf alles, inclusief een potentieel perspectief in de toekomst, te weigeren (Solnenko 2006:46). Als we de doelstellingen van het ENP vergelijken met de PCA begrijpen we wellicht waarom:

De doelstellingen van het ENP zijn:

- *Further strengthening the stability and effectiveness of institutions guaranteeing democracy and the rule of law;*
- *Ensuring the democratic conduct of presidential (2004) and parliamentary (2006) elections in Ukraine in accordance with OSCE standards;*
- *Ensuring respect for the freedom of the media and freedom of expression;*
- *Develop possibilities for enhancing EU – Ukraine consultations on crisis management.*
- *Enhanced co-operation in the field of disarmament and non-proliferation;*
- *Enhanced co-operation in our common neighbourhood and regional security, in particular working towards a viable solution to the Transnistria conflict in Moldova, including addressing border issues;*
- *Accession to the WTO;*

- *Gradual removal of restrictions and non-tariff barriers that impede bilateral trade and implementation of the necessary regulatory reforms;*
- *Improving the investment climate, through non-discriminatory, transparent and predictable business conditions, simplified administrative procedures and by the fight against corruption;*
- *Tax reform, improved Tax Administration and sound management of Public Finances;*
- *Establishing a constructive dialogue on visa facilitation between the EU and Ukraine, with a view to preparing for future negotiations on a visa facilitation agreement, taking account of the need for progress on the ongoing negotiations for an EC-Ukraine readmission agreement.*
- *Gradual approximation of Ukrainian legislation, norms and standards with those of the European Union; further reinforcing administrative and judicial capacity;*
- *Encourage dialogue on employment issues and best endeavours, in accordance with the PCA, to ensure that treatment of migrant workers does not discriminate on grounds of nationality.*
- *Full implementation of the Memorandum of Understanding on the closure of the Chernobyl nuclear power plant, including completing and starting-up of the 'K2R4' nuclear reactors, in compliance with the internationally accepted nuclear safety standards; (EU/Ukraine Actionplan, p. 3-4)*

De doelstellingen vertonen niet enkel gelijkenissen met de PCA aar ook met de voorwaarden van lidmaatschap. Het enige verschil is echter, een perspectief. Oekraïne accepteerde het ENP, is echter niet in staat geweest om de politieke en economische hervormingen in het tempo door te voeren zoals gepland. Toch blijft het wel tot de dag van vandaag aandringen op het signaal om gezien te worden als eventuele lidstaat, vanuit de Europese Unie.

Het land is sinds 2006 een parlementaire democratie en bevindt zich nog steeds in een consolidatieproces. Viktor Joesjtsjenko's partij werd in maart 2006 verkozen tot derde grootste partij, waardoor hij een coalitie moest vormen met de partij van Julia's Timosjenko (Cameron 2007:121). Hetzelfde jaar werd gekenmerkt door een grote Russisch-Oekraïense gas-crisis. Het oplossen van dergelijke gascrisis is cruciaal voor de EU. De EU wordt voor 25% van haar gas- en 30% van haar olie bevoorrading voorzien door de pijpleidingen die door Oekraïne lopen. Sommige lidstaten, als Finland en Slowakije zijn hiervan volledig afhankelijk, terwijl andere lidstaten, als Polen en Hongarije voor 90% hierdoor worden voorzien. (EP 2006). Het regerende kabinet is naar aanleiding van de gascrisis gevallen.

Het tweede kabinet is gevallen op 16 september 2008, is onder andere naar aanleiding van het conflict tussen buurland Rusland en Georgië, het kabinet gevallen. Joesjtsjenko verweet hierbij zijn premier dat zij de kant van Moskou koos. "Ook over de verdeling van de macht in het land ontstond onenigheid. De partij van Timosjenko stemde samen met Janoekovitsj voor een wet die

de macht van de president inperkt. Joesjtsjenko omschreef dat als verraad en een politieke staatsgreep.” (NOS 2008). Tien dagen eerder heeft de Europese Unie Oekraïne onderhandelingen tot Association Agreement aangeboden als nieuwe overeenkomst. De Europese Unie heeft het land heeft hierbij geen perspectief op lidmaatschap geboden.

4.3.2 Servië

Servië is een onafhankelijke staat sinds 2006 nadat het 85 tot de socialistische federatie Joegoslavië behoorde en tussen 2002 en 2006 werd omsloten door de confederatie van de deelrepublieken Servië-Montenegro. Haar hoofdstad is Belgrado en zij heeft een inwoneraantal van 9.159.895. (CIA: The World Fact Book 2010). Servië bevindt zich in de regio die de Balkan wordt genoemd. Het voormalige land Joegoslavië besloeg een groot gedeelte van deze landen, waaronder Servië. Hierdoor is Jugoslavië uiteen gevallen in verschillende staten die onafhankelijkheid wenste. Het enige gebied dat nu nog onafhankelijkheid wenst is de semi-onafhankelijke republiek Kosovo, dat in Servië ligt.

Nadat de socialistische federatie Joegoslavië in 1991 uiteenviel in de staten Kroatië, Slovenië en Joegoslavië vonden er, in de regio, talrijke bloedige- etnische conflicten plaats. De conflicten, die hebben aangehouden tot 2005.

In 2000 werd de corrupte Joegoslavische president, en oorlogsmisdadiger, Milosovich (1991-1997) door groot protest door het volk van zijn troon gestoten. Deze gebeurtenis staat bekend als de Bulldozer-revolutie. Servië lijkt dan voorlopig haar woelige jaren te zijn overkomen. Hetzelfde jaar heeft de Europese Unie besloten tot een relatief nieuwe strategie voor de Balkan-regio, het Stabilisation and Association Process. In navolging van dit proces, hebben de voormalig deelrepublieken van Joegoslavië, Servië en Montenegro, overeengekomen samen een nieuw land te vormen: Servië-Montenegro. Het land Joegoslavië bestaat dan ook sinds deze dag niet meer.

De Europese Unie heeft in 2003, terwijl zij door is gegaan met haar extern beleid van ‘crisis-management’ instrumenten ten behoeve van de stabilisatie in het gebied, de landen beloofd om lid te mogen worden van de Europese Unie (Cameron 2007:130). De beleidsinstrumenten, gericht op het stabilisatie proces, zijn afgestemd op de behoefte van de onafhankelijk geworden staten. De Europese Unie’s Stabilisation and Association Process (SAP) verleende de landen assistentie en bood het perspectief op toekomstig lidmaatschap, op voorwaarde dat werd meegewerkt met het Internationaal Straftribunaal voor Joegoslavië, de terugkomst van vluchtelingen zou faciliteren en regionale samenwerking zou promoten (Cameron 2007:130). Servië staat sinds dat moment te boek als *potentiele kandidaat lidstaat*.

Op 3 oktober 2005 stond de Raad toe dat de Commissie de onderhandelingen kon openen voor, “the centre-piece” van the Stabilisation van het Association Process, de Stabilisation and Association Agreement (SAA) met Servie-Montenegro (EC 2010). De onderhandelingen zijn officieel van start gegaan op 10 oktober 2005. De SAA onderhandelingen, volgde de ‘twin-track-approach’. Dit betekent dat de onderhandelingen werden gehouden die de staat behandelde als, toenmalige staat, Servie-Montenegro en als twee regio’s. (Cameron 2007)

In mei 2006 werd met meerderheid gestemd op de onafhankelijkheid van zowel Servie, als Montenegro. Vanaf dit moment werden de regio’s beschouwd als de staten Servie en Montenegro. Dit heeft er toe geleid dat de landen in een relatief korte tijd aan een nieuwe staatsvorm met institutionele opzet moest werken. Het maken de staten relatief fragiel. Servie is vanaf dat moment een parlementaire democratie en bevindt zich nog steeds in een consolidatieproces.

Later dat jaar vermeldde de Commissie dat “there was still not full respect for the constitution in Serbia and insufficient democratic control of armed forces”. De Commissie vermeldde ook dat “It expected Belgrade to adopt a constructive approach towards Kosovo”. De Commissie herinnerde Servie er eveneens aan dat zij de oorlogsmisdadigers Radko Mladich en Radovan Karadzich uit moest leveren aan Den Haag. (Cameron 2007: 133-134).

In april 2008 heeft Servie de Stabilization en Association Agreement van de Europese Unie ondertekend en in december 2009 heeft zij aanvraag gedaan op kandidaat lidmaatschap. Deze aanvraag is momenteel in behandeling.

5. Bevindingen

Nu volgt het gedeelte waar het allemaal om draaide: de bevindingen. Wat is nou bepalend geweest voor de situatie? Dit hoofdstuk biedt het antwoord. Het zal de motieven van de Europese Unie bespreken om Servië wél een perspectief te bieden en Oekraïne niet.

De uit de empirie ontrokken motieven zijn ingedeeld naar het rationalisme en het constructivisme.

5.1 Rationalistische motieven

Deze paragraaf beslaat de rationalistische motieven van de situatie. Deze motieven staan niet los van elkaar maar zijn allen interrelationeel met elkaar verbonden. Om toch een soort scheiding aan te brengen, ten behoeve van de leesbaarheid, worden de redenen onder titels uitgewerkt.

5.1.1 Bad Timing

In 2003 genoot de in perspectief-stelling van de Balkan-landen hoge prioriteit om de veiligheid in de regio veilig te stellen.⁸ De consequentie is dat rijen voor de poort van de Unie (tijdelijk) zijn gesloten. Oekraïne is, onder andere, het slachtoffer van *bad timing*.

De afgelopen vijftien jaar van de Europese Unie zijn gekenmerkt door vele uitbreidingsronden. Hiernaast wordt door de respondenten aangestipt dat er al, op het moment, een grote delegatie van landen in de wachtrij staat voor de poort van de Europese Unie. Dit betreffen kandidaat lidstaten als Turkije, en potentiële kandidaat lidstaten als Servië. De Europese Unie heeft haar handen vol. Te vol om Oekraïne er nog eens bij te hebben. “The continuing enlargement of the European Union is highly debated within the EU among the memberstates. The European Union doesn’t want to commit itself yet in brackets to other countries like Ukraine. And perhaps tomorrow Moldova, Georgia would like to be regarded as a potential candidate too “ (Interview 4:) De respondent van DG External Relations noemt dat “We’ve been through so many enlargements in the last, you know, fifteen years..I think a lot of lessons have been learned. Especially how strong institutions need to be” (Interview 3:4). Ook de respondent van DG Enlargement benadrukte dat de Europese Unie de uitputting nabij is. Hij noemt dat de Europese Unie zo veel werk heeft gehad aan de voorgaande- en de huidige uitbreidingen dat de emmer, simpelweg, met een groot land als Oekraïne zou overlopen. “We cannot do everything together

---

⁸ Zie volgende paragraaf : geo-politiek.

you see” (Interview 2:11). “Ukraine would like obviously something much more explicit, but we don’t give them that. And that’s just the way it is” (Interview 3:4)

Het gevolg van de voorgaande en huidige uitbreidingen is dat lidstaten uitteenlopende visies hebben gekregen betreffende haar integratiecapaciteit. Vanwege divergerende visies is de besluitvorming rondom uitbreiding nooit makkelijk geweest binnen de Unie, maar deze is na 2004 des te complexer geworden. Nu dienen maarliefs zevenentwintig lidstaten het eens worden. (Interviews 1,2,3 en 4) Met deze discussie, aangaande nieuwe uitbreidingen, werd al duidelijk rekening gehouden toen het rapport van de Strategie *Wider Europe — Neighbourhood: A New Framework for Relations with our Eastern and Southern Neighbours* verklaarde:

“In some cases the issue of prospective membership has already been resolved. Accession has been ruled out, for example, for the non-European Mediterranean partners. But other cases remain open, such as those European countries who have clearly expressed their wish to join the EU. *In reality, however, any decision on further EU expansion awaits a debate on the ultimate geographic limits of the Union. This is a debate in which the current candidates must be in a position to play a full role.* The aim of the new Neighbourhood Policy is therefore to provide a framework for the development of a new relationship which would not, in the medium-term, include a perspective of membership or a role in the Union’s institutions. A response to the practical issues posed by proximity and neighbourhood should be seen as separate from the question of EU accession.” (EC 2003a:5)

Het debat over de geografische grens van de Europese Unie wordt nog steeds gevoerd. Het vormt dan ook de reden dat Oekraïne het perspectief op lidmaatschap (nog) niet heeft gekregen. De Europese lidstaten kunnen het er niet eens over worden. De respondent van DG External relations noemt dat “We are still very much in the area to fix problems of memberstate competition. Memberstates have very different views about Ukraine..about membership (...) lot’s of different opinions (...) That’s what it is all about here”(Interview 3:2). De onderhandelingen hierover worden gekenmerkt door strijd. De respondent, die alsmede secretaris is van de Association Agreement tussen de Europese en Oekraïne noemt dat over elk woord in de onderhandelingen word ‘gevochten’. (Interview 3:10). Omdat de lidstaten het niet eens kunnen worden over de toekomstige grenzen van de Europese Unie, zal de Europese Unie niet publiekelijk verklaren dat de Europese Unie Oekraïne als toekomstig lid zal zien: “That’s why no one would ever go on record by saying ‘We would like Ukraine to be a member’” (Interview 3:4)

5.1.2 Take it or leave it

De divergerende visies ten gevolge van voorgaande uitbreidingen gelden inmiddels ook voor Servie. Ondanks dat Servie de toezegging heeft gekregen zal het al dan niet verkrijgen van kandidaat lidmaatschap en uiteindelijk lidmaatschap sterk afhangen van haar vervulling van de Kopenhagen Criteria, de Acquis en de gestelde eisen van het SAA. De respondent van DG Enlargement beroept zich hier dan ook herhaaldelijk op: “We show them the rules, the rules of the club (...) they have to take it. There is no derogation” (Interview 2:3). Ofwel, het *daadwerkelijke* perspectief hangt af van de vervulling van deze regels. Het hangt volgens de respondent af van twee vragen: “We show them the rules of a club. You see, the rules of a club: democracy, human rights, rights for women and so and so... Do you agree? And afterwards the second question: Are you able to implement those rules in your system, in your national system? So if the answer is yes and yes...okay fine.. it may work.”(Interview 2:3)

Wat de EU betreft heeft Oekraïne nog een lange weg te gaan. Ferrero Waldner, voormalig commissaris van External Relations, noemde in 2005 al dat Oekraïne nog veel werk diende te stoppen in haar economische- en democratische consolidatieproces voordat EU lidmaatschap een optie zal zijn. Twee jaar later wordt, volgens Ilkka Kanerva, de Finse minister van buitenlandse zaken, Oekraïne’s perspectief om dezelfde reden afgehouden. Oekraïne heeft ‘voorrang geboekt’ maar is er nog lang niet. Zij verteld in haar speech dat Oekraïne, op basis van artikel 49, in principe wel een potentieel Europees perspectief zou kunnen hebben, maar dat het in de realiteit zal afhangen van twee zaken: De regels en de, in de vorige paragraaf genoemde, integratiecapaciteit:

“Firstly, a country that wishes to become a member needs to fulfil certain criteria set by the Union. And on the other hand, the Union itself needs to be ready. At present, these two conditions have not been met. However, once the EU has a new treaty basis and reformed institutions, the matter of Ukraine's potential EU Membership will largely depend on Ukraine itself. In the meantime, Ukraine should certainly improve its case by having a functioning political system that produces further reforms.” (Kanerva 11-08-2007)

Volgens de respondenten bevindt Oekraïne zich nog steeds niet in een positie waarin lidmaatschap een optie zal vormen. Hervorming wordt als essentieel gezien voor haar verdere succes. (Waldner 2005) Oekraïne boekt minder politieke- en economische vooruitgang dan dat de Europese Unie had verwacht. De expert noemt dat, omdat Servie verder in haar consolidatieproces is dan Oekraïne, Servie meer zal voldoen aan de criteria van de club. De bulldozer revolutie was immers

eerder dan de Oranjerevolutie. Servie heeft hierdoor langer de tijd gehad om zichzelf te versterken. Hoewel Servie relatief lang heeft gedaan om haar politieke situatie te verbeteren, hebben voornamelijk haar economische successen de weg naar lidmaatschap verder vrijgebaand. (Interview 3:9).

5.1.3 Size matters

De grootte van een land blijkt alsmede van invloed te zijn op het al dan niet verlenen van een perspectief. Oekraïne en Servie verschillen nogal van grootte. Alle respondenten benadrukken dan ook dat de grootte van Oekraïne als problematisch voor het verschaffen van deze belofte. Het integreren van een groot land als Oekraïne zal grotere consequenties met zich mee brengen voor de verdeling van, bijvoorbeeld, de CAP en Structuur fondsen, dan een relatief klein land als Servie. Dit vormt, net als in het geval van Turkije, een obstakel voor toekomstig lidmaatschap. De respondent van DG External Relations noemt dat “There are considerations about the cost of bringing new member states infrastructure up” (Interview 3:12). De respondent van DG Enlargement noemde dat “The economic aspect is mainly focused on big countries” en dat de “Westerns Balkans..I don’t want to say it’s causing nothing, but very few in economic terms” (Interview 2:1). Aldus de, al in de *casusselectie* besproken, verschillen van grootte tussen de landen zorgen voor verschillen in perspectief.

5.1.4 Geo-politieke motieven

Het andere, in de *casusselectie* besproken, verschil in de geografie van de landen blijkt ook van invloed te zijn.

Het eerste dat opvalt wanneer men naar de communicatie ontremt Servie’s perspectief kijkt, is dat er veel wordt gerefereerd naar de ‘the Western Balkans’, ‘former Yugoslavia’ en ‘the region.’. Dit lijkt te impliceren dat met de toezegging van lidmaatschap een groter geo-politiek doel getracht wordt te bewerkstelligen. Dit geo-politieke doel lijkt gelijk te staan aan “the establishment and consolidation of a stable European order based on cooperation” (EC 2008), door het creëren van vrede en stabiliteit in de regio. Het perspectief op lidmaatschap vormt onderdeel van het Stabilisation and Association Process, waarbinnen deze factoren centraal staan. (EC 2008). De Thessaloniki Council verklaard dan ook letterlijk dat het perspectief als *catalysator* dient voor de oplossing van de problemen van fragmentatie en de divisie van ethnische groeperingen. Met de belofte op lidmaatschap stelt de Europese Unie dan ook hoge prioriteit, aan het respect voor internationale wetgeving, de onschendbaarheid van internationale

grenzen, een vredige oplossing van conflicten en regionale samenwerking (EC 2003). Servie's perspectief staat dus niet los van haar (in het verleden problematische) omgeving. De respondent van DG External Relations noemt dan ook "There are obviously other factors that play with...eh...former Yugoslavia, to do with their geographical proximity." (Interview 2:9)

Ook geografische *proximity* van Oekraïne lijkt doorslag te geven in de keuze voor extern beleid. In dit geval het *niet* verschaffen van een perspectief. De belangrijkste punten hierbij zijn, praktisch gezegd Rusland, Rusland, en Rusland. Aangezien Oekraïne een stuk dichterbij Moskou ligt dan dat Servie doet, is het aanbieden van een helder perspectief, in Oekraïnes geval, een stuk problematischer dan in het geval van Servie. Uit interviews en documenten is op te maken dat de Europese Unie Rusland namelijk nog altijd ziet als bedreiging voor de veiligheid van het continent. (Interview 1, 2, Rupel 2008, Milibrand 2008, Waltner-Steinmeier 2006, e.a.)

De voorspelling van de expert is dat de Europese Unie nooit iets zou doen dat de machtsrelatie tussen de Europese Unie- en in ruimere zin de Verenigde Staten- en Rusland in gevaar zal brengen. Uitbreiding met het voormalige sovjet-land Oekraïne, dat grenst aan Rusland en dat een hoog percentage Russische inwoners kent, kan niet los worden gezien van deze relatie. (Interview 1:1-2).

Rusland en Oekraïne lijken onlosmakelijk met elkaar verbonden te zijn. De respondent van DG External Relations noemde letterlijk, met betrekking tot het afhouden van perspectief: "I don't know what's going on in the heads of the politicians and their advisors, but I suppose there are strategic aspects. Ukraine is a key strategic country between the EU and Russia. It is very important." (Interview 2:11).

De respondenten verwezen ook herhaaldelijk naar de controversiële Black Sea Fleet Agreement tussen de landen. De Russische invloedssfeer in het land lijkt een belangrijk punt in te vormen voor het afhouden van Oekraïne's ambitie. Zo noemt de respondent van DG Enlargement: "...Ukraine joining the European Union. I don't think it can be..Okay it should be..a problem really for us...but of this question of Krim and Servastopol." (Interview 2:13). De respondent in kwestie bedoeld hiermee dat Oekraïne in principe wel een toekomst zou kunnen hebben in de Europese Unie, maar dat de kwestie van Krim en Servastopol een probleem zal vormen.

Uit de interviews en valt op te maken dat de grote scheidinglijn tussen de pro-Russische en de pro-Westerse aanhangers, onder de bevolking in de Oekraïne, de EU zorgen baart. Het geeft het land een wispelturig karakter. De Europese Unie kan er niet van op kan aan dat Oekraïne tot haar 'alliantie' behoort. De reactie van het volk in Krim na Russische aanval op Georgië vanuit Servastopol blijkt een voorbeeld. "When the Russian Fleet came back to Sevastopol there have been cheers as if was the national fleet..and it was not..in was a Russian one..and the people were

officially Ukrainian, but defacto Russian”(Interview 2:13).Het bieden van een helder perspectief lijkt, bijvoorbeeld hierdoor, geen logische optie.

Sommige lidstaten suggereren dat het land een keuze dient te maken tussen het aanhalen van een hechte band met Rusland of een hechte band met de Europese Unie, dat die twee niet samengaan. (Interview 4:12). De respondent van External Relations noemt dat hier nationale belangen achter kunnen schuilen. Hij noemt dat er lidstaten zijn “which are very close close to Russia and some memberstates that are less close to Russia, some considerations there” (Interview 3:5).

Waar het op neer komt is dat, hoewel er verschil bestaat in de visies van lidstaten voor het verlenen van dit perspectief, de relatie met Oekraïne als onlosmakelijk verbonden wordt gezien met de relatie van de EU en Rusland. Het ontwijken van de Oekraïense ambitie kan worden gezien als een relatief veilige strategie voor de stabiliteit en veiligheid binnen de Europese Unie, omdat dan, in ieder geval, de relatie met Rusland niet hierdoor zal worden verstoord. De Duitse minister van buitenlandse zaken noemt dan ook tijdens zijn speech in Kiev:

“Your country harbours a tangible, historically and geographically imposed tension between orientation towards the West and the preservation of the traditional ties with Russia. This calls for governments with sensitivity, shrewdness and responsibility towards both their own people and their neighbours in the East and the West” (Frank-Walter Steinmeier 28-02-2006)

5.2 Constructivistische motieven

In dit gedeelte worden de constructivistische motieven achter het verschil in beleid besproken.

5.2.2 Identiteit

Noemenswaardig is, is dat geen van de respondenten uit zichzelf kan omschrijven wat de ‘EU-identiteit’ is. Het constructivisme zou veronderstellen dat een internationaal systeem ofwel een ‘identiteit’ heeft, ofwel een ‘identiteit’ creëert. Men zou verwachten dat de respondenten dan wel op de hoogte zouden zijn van een dergelijke uitkomst, of een dergelijk proces.

Er is wel gesproken over de ‘identiteit van Europa’. Hierbij werd genoemd dat, er geen reden zou zijn om Servië buiten de Unie te houden, omdat Servië een *Europese* staat is. “I should not see why we should say to Serbia: ‘No you cannot join’..’You will join once, it’s obvious’ “(Interview 2:4) Het gebruik van het woord *obvious* in de vorige zin verwijst sterk naar de *logic of appropriateness*. Hoewel dit zou kunnen verwijzen naar de (constructie van) de *Self*, is het merkwaardig dat dergelijk taalgebruik ook wordt gebruikt voor de casus van Oekraïne. Het is

opmerkelijk dat vrijwel alle speeches en documenten in gaan op termen als ‘shared history’, ‘shared values’, ‘a European country’ e.d. Men zou dan toch wel verwachten dat Oekraïne, op basis daarvan, toch haar toetrede zou moeten kunnen maken. Ofwel, als deze theorie op zou moeten gaan voor beide casussen dan zou men verwachten dat Oekraïne werd afgewezen op basis van haar identiteit, op basis van ‘different history’ en op basis van ‘different values’. De logic of appropriateness wordt dus wel gebruikt om (ander) beleid te legitimeren, zoals het ENP, maar niet waarom zij geen perspectief hebben.

5.2.2 De belofte

Een punt dat wordt genoemd voor de motivering van de casus van Servie betreft de belofte an sich. Servie heeft perspectief op de toetreding tot de Unie omdat het beloofd is. De respondent van DG Enlargement noemt dat “Serbia, as well as the other Western Balkan countries will be member of the Union once, because we *promised* this in Thessalonki in 2003” (Interview 2:4). Dit lijkt te impliceren dat Servie dichterbij de Unie *hoort* te komen, omdat beloftes na *behoren* te komen. Het probleem is echter dat dergelijke uitspraken niet zijn gedaan om Oekraïne géén perspectief te bieden. De vraag is dan in hoeverre de logic of appropriateness als bepalend geldt voor het perspectief van géén lidmaatschap.

6. Conclusie

Een aantal pagina's verder, kunnen we inzicht bieden in de uitspraak van de van de principal administrator van de Europese Commissie waar het stuk mee is geopend. We kunnen inzicht bieden op de vraag waarom de Europese Unie Servië wel het perspectief op lidmaatschap, door middel van de toekenning van de status van potentieel kandidaat lidmaatschap, biedt en Oekraïne niet.

Er zijn voornamelijk rationalistische motieven doorslaggevend gebleken voor het bieden van wel of geen een perspectief. Zo blijkt het praktische element van timing bijvoorbeeld een grote rol te spelen. De Europese Unie lijkt redelijk uitgeput te zijn geraakt door de vorige- en huidige uitbreidingsronden. Naar aanleiding hiervan zijn nieuwe vragen opgeroepen over haar uiteindelijke grens. Zeker als het gaat om een groot fragiel land als Oekraïne en als het gaat om een grensverschuiving richting de oude bedreiging, het machtige Rusland. Er bestaat dan ook een grote divergentie aan preferenties aangaande de toekomst van het land. Omdat de lidstaten het niet eens hebben kunnen worden, is er gekozen voor de strategisch handigste optie, stilzwijgen. De Europese Unie zal dan ook nooit publiekelijk verklaren dat Oekraïne een perspectief heeft zolang haar lidstaten nog onderling in strijd zijn. In het geval van Servië lag dat anders. Alhoewel besluitvorming omtrent uitbreiding altijd zijn moeilijkheden heeft gekend, lag het besluit aangaande de casus van Servië in de handen van een stuk minder lidstaten. De stabiliteit in de regio van de Balkan genoot toen grote prioriteit.

De tweede factor die van invloed is op het verschil in perspectief van de casussen wordt gedreven door het verschil in grootte van de landen. Servië, als klein land, wordt gezien als een land dat makkelijker valt te integreren in de Unie dan een groot land als Oekraïne. Met integratie wordt voornamelijk gedoeld op de economische consequenties voor de huidige lidstaten. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om een nieuwe verdeling van de Common Agricultural Policy (CAP) en Structural Funds. De gevolgen van de integratie van een groot land als Oekraïne worden hierbij als problematischer gezien dan van een klein land als Servië.

Een derde factor blijkt dat Servië dichterbij de standaarden van de Europese Unie is dan Oekraïne. Servië is verder in haar politieke en economische consolidatie. Dat maakt haar minder fragiel. De consequenties zullen dus minder groot zijn voor de gevestigde stabiliteit in de EU. Hierbij wordt wel benadrukt dat Servië, als elk ander land, *volledig* zal moeten voldoen aan de standaarden- de regels van de club- om uiteindelijk lid te mogen worden.

Een vierde motivatie voor het verlenen van wel- of geen perspectief heeft te maken met het verschil van de geografische proximateit van de landen. Dit heeft alles te maken met de gevolgen voor de veiligheid op Europees grondgebied. De zorgen betreffende de veiligheid en stabiliteit van de West Balkan hebben er toe geleid dat Servië een perspectief op lidmaatschap heeft gekregen. Het perspectief, dat onderdeel vormt van het Stabilisation Association Process (SAP) wordt door de Europese Unie namelijk als katalysator gezien voor de bewerkstelling van veiligheid en stabiliteit in de regio. In Oekraïne geval, daarentegen, hebben dergelijke zorgen er juist toe geleid dat het land geen lidmaatschap aangeboden heeft gekregen. De gevolgen van het verschaffen van een dergelijk perspectief zouden namelijk problematisch kunnen zijn voor de relatie met Rusland, en daarmee voor de veiligheid op het Europese continent. De Europese Unie speelt daarom op veilig met het land.

Consequenties, daar lijkt het allemaal om te draaien. De ‘wat als...’-vraag blijkt dus een centrale rol te vervullen in het verlenen van een perspectief. Opgesomd zijn (1) timing (2) de mate van divergentie onder de lidstaten, (3) de grootte van het land, (4) geografische proximateit en (5) de mate van fragiliteit van een staat bepalend voor het al dan niet verschaffen van een perspectief op lidmaatschap. Wellicht zouden we dit onderzoek kunnen doortrekken naar eventuele andere landen in de toekomst die aspiratie zouden hebben om bij de Europese Unie, of bij andere internationale organisaties zouden willen horen. De toekomst, en vervolgonderzoek, zal het leren. ‘Bij deze...’

Aanbevelingen

Graag zal ik u willen uitnodigen tot vervolgonderzoek. Een aantal kwesties liggen namelijk nog op tafel. Allereerst betreffende de grote hamvraag: ‘Is de test die ik heb gebruikt de juiste?’.

Ten tweede vraag ik mij af wat de uitkomsten zouden zijn wanneer men andere casussen zou kiezen. Ik raad de onderzoeker hier in aan om gebruik te maken van meer casussen om te testen of de conclusies die zijn getrokken kloppen.

Ten derde vraag ik mij af wat de gevolgen zouden zijn wanneer men een andere internationale organisatie zou nemen, zoals bijvoorbeeld NATO.

Hiernaast ben ik benieuwd wat de uitkomsten zijn wanneer men bijvoorbeeld zou werken door middel van kwantitatief onderzoek. Ondanks dat ik geloof dat kwantitatief onderzoek in dit geval een doordachte keuze is geweest, ben ik benieuwd of kwantitatief dezelfde uitkomsten zou bieden. Een andere factor, die ik wellicht onderbelicht heb gelaten betreft die van de factor van

'belofte' in de constructivistische hoek. De Europese Unie lijkt met de belofte van een Europees perspectief een bepaalde belofte aan te gaan die zij vervolgens *behoort* te vervullen. Vervolgonderzoek hiernaar zou mogelijk erg interessant kunnen zijn.

Mijn grootste aanbeveling is echter dat men gebruik maakt van meer bronnen dan dat ik heb kunnen doen. Helaas was dit onderzoek gebonden door tijds- en toegangbeperking.

Alvast veel succes!

Bijlage 1:

Bronnenlijst

Bremner, C. (10/09/2008). *Nervous EU offers Ukraine hope for the future but no seat at the table*. The Times (Consulted January 2010: <http://www.timesonline.co.uk/tol/news/world/europe/article4719154.ece>)

Browning, C. S. and Joenniemi, P. (2008). *Geostrategies of the European Neighbourhood Policy*. European Journal of International Relations (red.). vol. 14. SAGE publications and ECPR

Buras, P. and K. Pomorska (07- 2006). *European Neighbourhood Policy- The Perception of Ukraine*. In: 'Foreign Policy in Dialogue: The New Neighbourhood Policy of the European Union: Perspectives from the European Commission, France, Germany, Poland, Ukraine and Moldova'. Deutsche Aussenpolitik. Vol 7. Issue 19. University of Trier (Eds.): Trier. P 34-44

Cameron, F. (2007). *An Introduction to European Foreign Policy*. Routledge: New York

Castle, S. (05/09/2008). *EU split over Ukraine's path to membership*. New York Times (Consulted January 2010: <http://www.nytimes.com/2008/09/05/world/europe/05iht-union.4.15929481.html>)

Carlnees, W., T. Risse and B. A. Simmons (eds.) (2002). *Handbook of International Relations*. Sage Publications: London

Cini, M. (red.) (2007). *European Union Politics*. 2nd ed., Oxford University Press: Oxford

Criekemans, D. (2007). *Geopolitiek: "Geografisch geweten" van de buitenlandse politiek*. Garant: Antwerpen

Economist Intelligence Unit (2008). *The Economist Intelligence Unit's Index of Democracy 2008*. The Economist (red.). (geraadpleegde link mei 2010: <http://a330.g.akamai.net/7/330/25828/20081021185552/graphics.eiu.com/PDF/Democracy%20Index%202008.pdf>)

EP (09-01-2006). *Russisch-Oekraïense gascrisis is "wake-up call" voor EU-energiesector*. (link geraadpleegd mei 2010: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+IM-PRESS+20060109STO04118+0+DOC+XML+V0//NL>)

EC (2003)a: *Wider Europe— Neighbourhood: A New Framework for Relations with our Eastern and Southern Neighbours* (link geraadpleegd in mei 2010: http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/com03_104_en.pdf)

EC (2003)b: *EU-Western Balkan Summit – Declaration*. (link geraadpleegd in mei 2010: http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/accession_process/how_does_a_country_join_the_eu/sap/thessaloniki_summit_en.htm)

EC (2008): *The Stabilisation and Association Agreement between the European Communities and their memberstates of the one part, and the republic of Serbia, of the other part* (link geraadpleegd mei 2010: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/serbia/key_document/saa_en.pdf)

EC (03-03-2009) Olli Rehn: *Future of EU Enlargement in South-East Europe* (link geraadpleegd mei 2010: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/09/87&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>)

EC (20-10-2008). Olli Rehn: *Serbian Business and European Integration* (link geraadpleegd mei 2010: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/08/543&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>)

EC (27-11-2008). Olli Rehn: *Energy Security and the Eastern neighbourhood: Challenges for the European Union.* (<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/08/662&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>)

EC (2010)a: *The Western Balkans on the road to the European Union: the Stabilisation and Association Process* (link geraadpleegd mei 2010: http://ec.europa.eu/enlargement/enlargement_process/accession_process/how_does_a_country_join_the_eu/sap/history_en.htm)

EC (2010)b: *EU-Ukraine Relations* (link geraadpleegd mei 2010: http://ec.europa.eu/external_relations/ukraine/pdf/political_dialogue.pdf)

EU (2010)a: *De Geschiedenis van de Europese Unie.* (link: http://europa.eu/abc/history/index_nl.htm)

EU (2010)b: *De Europese Akte* (link: http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_singleact_nl.htm)

EU (2010)c: *Accession criteria (Copenhagen criteria): The glossary is being updated given the recent signing of the Treaty of Lisbon* (link: http://europa.eu/scadplus/glossary/accession_criteria_copenhagen_en.htm)

EU (2010)d. *Consolidated Version of the Treaty on European Union.* (link: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0013:0045:EN:PDF>)

EU (2010)e: *Kandidaat-lidstaten: Tengevolge van de ondertekening van het Verdrag van Lissabon, wordt het glossarium momenteel aangepast.* (link: http://europa.eu/scadplus/glossary/applicant_countries_nl.htm)

EU (2010)f. *Beleid uitbreiding.* (link: <http://www.europa-nu.nl/9353000/1/j9vvh6nf08temv0/vg9pktppo1xz>)
European Commission – Commission of the European Communities (11/03/2003). *Wider Europe – Neighbourhood: A new Framework for Relations with our Eastern and Southern Neighbours.*

Communication from the Commission to the council and the European Parliament. COM (2003). 104 final (Consulted Dec 2009 – Jan 2010: http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/com03_104_en.pdf)

European Commission. *Map ENP* (Consulted January 2010: http://ec.europa.eu/world/enp/index_en.htm)

European Union. *Institutions and other bodies* (Consulted January 2010: http://europa.eu/institutions/inst/comm/index_en.htm)

European Union. *EU/Ukraine Action Plan* (Consulted January 2010: http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/action_plans/ukraine_enp_ap_final_en.pdf)

Freedom House (red.) (2008). *Freedom of the World 2008: Selected data from freedom house's annual global survey of political rights and civil liberties.* (geraadpleegde link mei 2010: <http://www.freedomhouse.org/uploads/fiw08launch/FIW08Tables.pdf>)

Goldstein, J.S. en J.C. Pevehouse (2009). *Principles of International Relations.* Pearson Longman: New York

Hart, H. 't, Boeije, H. en J. Hox. (2006) *Onderzoeksmethoden.* Amsterdam: Boom Onderwijs.

Hoen, H. W., Ahrens, J. en R. Ohr (2005). *Deepening Integration in an Enlarged EU: A Club-theoretical Perspective.* (geraadpleegde link mei 2010: http://www.dur.ac.uk/john.ashworth/EPCS/Papers/Ahrens_Hoen_Ohr.pdf)

Jackson, R. en G. Søren (2007). *Introduction to international relations: theories and approaches.* Oxford University Press: New York

Kanerva (08-11-2007) Speech: STETE Seminar on Ukraine's European Perspective. (link geraadpleegd mei 2010: <http://formin.finland.fi/Public/Print.aspx?contentid=104248&nodeid=15642&culture=en-US&contentlan=2>)

Milibrand, David (29-08-2008). Speech: Ukraine, Russia and European stability. (link geraadpleegd mei 2010: <http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2008/aug/29/russia.georgia1>)

NOS(16-10-2008). Val regering definitief. (Geraadpleegde link mei 2010: <http://nos.nl/artikel/77061-val-regering-oekraïne-definitief.html>)

Onwijn, K. (2005). *Oekraïne.* Kit-publishers: Amsterdam

Rupel, Dimitrij Rupel () *To the Committee on Foreign Affairs (AFET) of the European Parliament - Briefing on the Conclusions of the Gymnich Meeting* (link geraadpleegd mei 2010: http://www.eu2008.si/en/News_and_Documents/Speeches_Interviews/April/0401GAERC_AFET_Rupel.html)

Sandler, T. and J. T. Tschirhart (1980). *The economic theory of clubs: an evaluative survey.* Journal of Economic Literature. Vol 18. Issue 4

Sedelmeier, U. (2003). *EU enlargement, identity and the analysis of European foreign policy: identity formation through policy practice*. Serie: EUI working paper. RSC; no.2003/13. European University Institute: Florence

Schimmelfennig, F. and U. Sedelmeier (08-2002). *Theorizing EU enlargement: research focus, hypotheses, and the state of research*. Journal of European Public Policy. Vol. 9. Routledge: Taylor and Francis LTD p. 500-528

Schimmelfennig, F. (2003). *The EU, NATO and the Integration of Europe: rules and rhetoric*. Cambridge University Press: Cambridge

Smith, K. (2005). *The outsiders: the European Neighbourhood Policy*. In: International Affairs vol. 81, 4 (2005) p.757- 773

Solonenko, I. (07- 2006). *The European Neighbourhood Policy – The Perspective of Moldova*. In: 'Foreign Policy in Dialogue: The New Neighbourhood Policy of the European Union: Perspectives from the European Commission, France, Germany, Poland, Ukraine and Moldova'. Deutsche Aussenpolitik. Vol 7. Issue 19. University of Trier (Eds.): Trier. p. 44 – 52

Segers (2009) in: Vleuten, A. van der (red.) (2009). *De bestuurlijke kaart van de Europese Unie*. Uitgeverij Coutinho: Bussum

Waldner, Ferrero (26-04-2005). Speech: *What lies beyond the horizon?* (geraadpleegd mei 2010: http://www.europa-eu-un.org/articles/en/article_4640_en.htm)

Waltner-Steinman, Frank (01-03-2006). Speech: *Germany, the European Union and Ukraine – partners in Europe* (link geraadpleegd mei 2010: <http://www.auswaertiges-amt.de/diplo/en/Infoservice/Presse/Reden/2006/060301-MohylaAcademyKiew.html>)

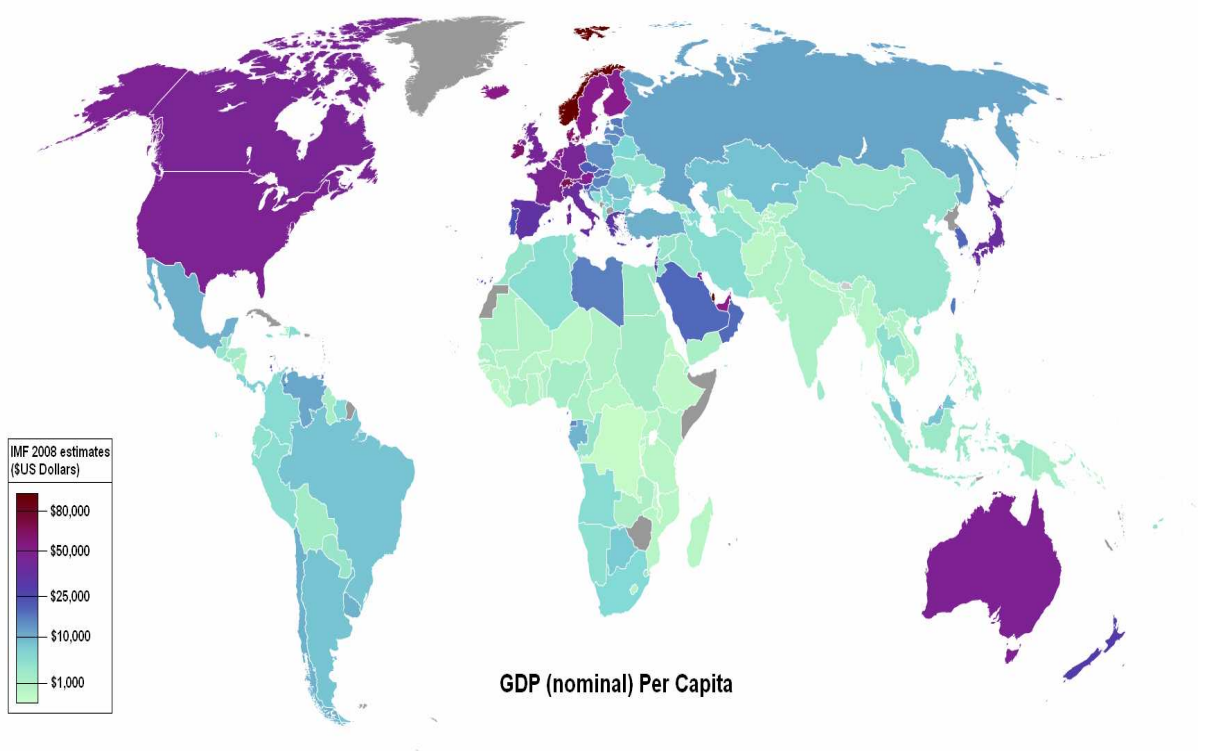
Wendt, A. (1999). *Social Theory of International Politics*. Cambridge University Press: Cambridge

Worldbank (2008). GDP per Capita Index (geraadpleegde link mei 2010: <http://databank.worldbank.org/ddp/home.do?Step=12&id=4&CNO=2>)

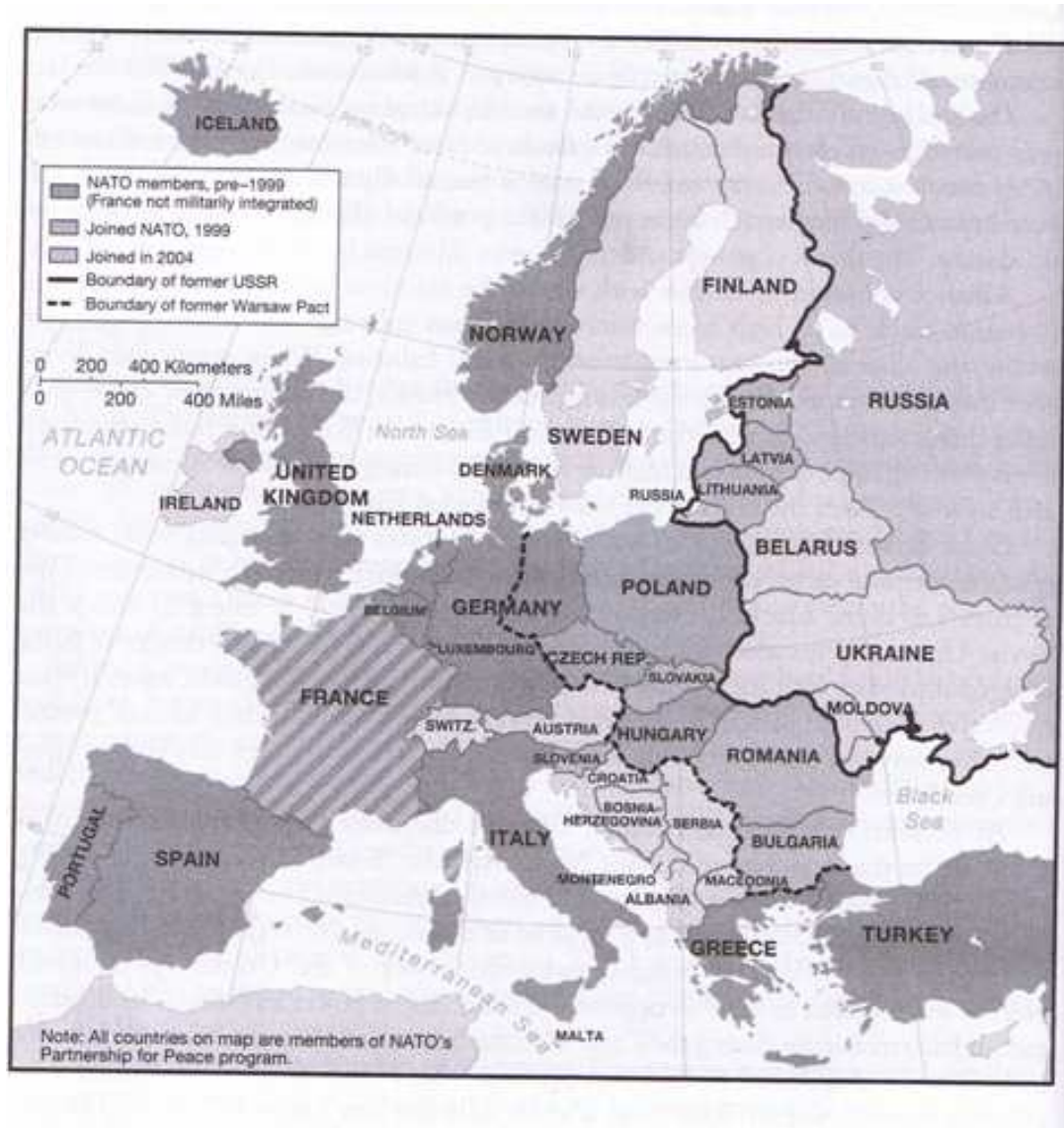
Bijlage 2: Kaarten

International Monetary Fund: GDP (nominal) Per Capita 2008

<http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2009/01/weodata/index.aspx>

NATO-Uitbreiding (Goldstein 2009:36)

Bijlage 3: Indicatorenlijst

Rationalistische motieven	Constructivistische motieven
<p>Kernwoorden:</p> <p>Samenwerking binnen de EU:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nationaal belang - Macht - Club - Regels <p>Besluitvorming:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hoge mate van variatie - Strijd - Nationale belangen - Divergentie - Verschil in macht - Moeilijk/Moeizaam - Competitie - ‘We worden het niet eens’ <p>Perspectief verschaffing:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Divergentie van meningen - Veiligheid - Stabiliteit - Militair - Macht - Machtsverdeling - Machtsvergoting - Geografie - Rusland - Oorlog - VS - Catalysator - Consequentie - Timing - Grootte van het land - Economie - Nationaal belang - Eigen belang - ‘Als..dan..’ - Grenzen - Strategie - Locatie - Capaciteit - Alliantie 	<p>Kernwoorden:</p> <p>Samenwerking binnen de EU:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gemeenschap - Normen - Collectieve identiteit - Europese Identiteit - Waarden <p>Besluitvorming:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Interactie - Weinig variatie - Convergentie - Normen - Waarden - Identiteit (creerent) - Argumentatie - ‘We zijn het eens’ <p>Perspectief verschaffing:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Convergentie van meningen - Self/Others - ‘Zij’ / ‘Wij’ - ‘Dit hoort..’ - Normen - Waarden - Belofte - Europees - Identiteit - Hetzelfde - Gemeenschap - Delen - Cultuur - Ideologisch - Indentifieren - Beliefs - Europa - Hereniging - Verplichting - Gedeelde historie - Loyaliteit - Passend - Principes - Vriendschappen

Bijlage 4: Interviewtranscripties

Interview 1:

Interview Expert in External Relations

Allereerst hartstikke bedankt dat..eh..eventjes tijd voor mij vrij wilt maken...dat is hartstikke fijn..

Ja..nou..dat hoort erbij..dat vind ik wel..

Ik weet niet of u het uit de mail al een beetje had begrepen..

Ja..een beetje begrepen ja..

Nou het gaat over kandidaatselectie van de EU, i.v.m. uitbreiding. Nou is het zo dat ..eh..anno 2010. Ukraine is nog steeds een neighbor in de neighbourhoord policy. En servie is een potentiële kandidaat en ik wil eigenlijk kijken hoe dat wordt gevormd..hoe dat kan..welke beweegredenen daar achter zitten..En dan wil ik gaan kijken of dat nou voornamelijk te vinden is binnen rational choice theory of binnen het constructivisme. En..eh..dat ga ik proberen te achterhalen de komende weken..

Ja..

Ik was benieuwd of u mij iets kunt vertellen...De EU wil wel een betere band met Ukraine, maar ja..het komt er nu eigenlijk op neer dat..verzoeken worden afgehouden..om lidstaat..althans om potentiële kandidaat lidstaat te mogen zijn. Waarom denkt u dat dat is?

Ja..eh..even vooraf..je vraagt opzich geen..commentaar zeg maar op je opzet..het gaat meer om een..invulling van vragen die je hebt..

Ja..algemene vragen...

Ja..dat is dan duidelijk...nou goed ik zit meer bij de rationalistische hoek, maar dat zal Femke...misschien ook wel verteld hebben. En dat is heel eenvoudig, omdat dat zegmaar vind ik..eh..ik hou van per cinimi, dus dat je relatief eenvoudige theorieën bouwt..en een eenvoudige theorie is beter dan een complexe theorie. Ik sta wel open voor..eh...constructivistische...eh...benaderingen...En ik denk ook dat die belangrijke dingen kunnen verklaren die rationalisten, vanuit die optiek, niet kunnen verklaren..en dat ze ook belangrijke aanvullingen kunnen geven..maar ik vertrek altijd het liefst vanuit een rationalistische verklaring omdat het relatief eenvoudig is. Okay..dat is goed om te weten..Vanuit die optiek is het als het om uitbreiding gaat, en zeker als het om Ukraine gaat..Heb je te maken met de machtsverhoudingen binnen Europa in het algemeen..en dat betekend dat je niet om het realisme even te laten vallen heen kunt in dit geval, want

het gaat op het Europese continent ook om een machtsrelatie tussen enerzijds de EU en Rusland, en misschien in een bredere zin nog steeds tussen Rusland en de Verenigde Staten, waarin de EU zich dan weer een soort van moeilijke tussenpositie inneemt. In die optiek kan de uitbreiding van de Europese Unie in de richting van of met, moet ik zeggen, Oekraïne en ook Georgië, maar daar gaat jouw scriptie maar goed, kan niet los worden gezien van de relatie tussen aan de ene kant de EU en Rusland en dat kan niet los worden gezien van de relatie tussen de Verenigde Staten en Rusland. Dat betekent dat de EU in ieder geval nooit iets zou doen, voorspelling, dat uiteindelijk dat machtsverwicht in Europa in gevaar zou brengen. Dus vanuit, je kent de rationalistische theorie. Dus in die zin, zolang zeg maar Rusland eh...de relatie met Oekraïne en de EU definieert in termen van een machtsverwicht en zeg maar de overstap of zelfs de aansluiting, de volledige aansluiting, van Oekraïne bij de EU als een bedreiging, dan zal de EU daar niet tot overgaan. Dat dat zijn mijn, een beetje kort door de bocht nu, dat zal toch een van mijn belangrijkste hypothesen zijn. Aan de andere kant, en dan kom je weer meer bij de constructivistische kant uit heeft de EU ook wel te maken met eh..laten we zeggen de normen die zij zelf heeft geïntroduceerd, de ideeën van het behouden van stabiliteit en democratie op het hele Europese continent, eh..heeft zij de Baltische Staten ingelijfd. Dat is nogal een onderdeel geweest van de Sovjet Unie. Dus er is dus een soort van norm dat men daartoe toch wil overgaan, maar goed de rationalistische verklaring zal ons zeggen dat men wel LIP-service zal, hoe zeg je dat LIP-dienst bewijst aan de uitbreiding met Oekraïne maardat zeg maar zolang zeg maar de fundamentele verhoudingen met Rusland niet zodanig zijn gewijzigd, dat kort door de bocht Rusland geen grootmacht meer is op het Europese continent, daar heeft het toch vrij veel mee te maken, zal Oekraïne niet volledig toetreden... Ben ik duidelijk?

Ja, nee, nee, nee zeker. Dus als ik het goed begrijp...

Waarschijnlijk wordt het volgend jaar alweer gefalsificeerd deze uitspraak, maar dat geeft niet..hahaha

Hahaha...we zien het vanzelf..

Ja er zijn ontzettend verschillende berichten, maar eigenlijk blijft het er op neerkomen dat ze het blijven uitsluiten. Ze hebben nu ook al gezegd 'We staan open voor gesprekken..'

Ja het is natuurlijk ook heel veel druk, nu met de verkiezing van Janukovich als president, pro-Rusland, bestaat het gevaar dat Oekraïne, die toch wel een beetje Europees geïntereerd was, weer in de invloedssfeer van Rusland verder teruggedrukt. En dat is misschien wat Europa ook weer niet wil. Dus we moeten ook wel een beetje eh...een wortel voor blijven houden denk ik, maar ik denk niet dat het binnen afzienbare tijd zal leiden tot een volledig lidmaatschap nee. Deels, wil ik daar wel aan toevoegen voor een rationalist zou het ook te maken blijven houden met de ontwikkeling van de NAVO. Ik bedoel Oekraïne is wel, net als de anderen, lid van 'Partnership for peace' dus noem maar op, dus...eh...ze doen ook mee aan sommige trainingsprogramma's van de NAVO en eh...Het kan zijn dat het langzamerhand, maar nu ben ik eigenlijk bij de neo-liberalen uitgekomen, dat het zo veel vertrouwen bouwt dat Europa zelfs zegt 'Nou ze doen het zo

goed bij de NAVO, ze kunnen ook wel bij de EU'. Maar ondanks die kwalificatie denk ik niet dat het zal gebeuren.

En denkt u dan, u noemde net al even die wortel, de 'carrot of membership'. Ehm Denkt u dat de Europese Unie dat nu op een of andere manier probeert te bewerkstelligen met het ENP?

Ja dat denk ik wel. Ze willen toch op een een of andere manier zegmaar een greep, dat is een groot woord 'een greep hebben', maar invloed willen blijven uitoefenen op de binnenlandse ontwikkelingen binnne oekraine. Dat is al ontzttend moeilijk doordat het land zegmaar in weze opgedeeld is is in zegmaar de helft pro-Yuna...Yano...kovich,

Lastig uit te spreken...haha

en zegmaar de andere helft voor timoshenko. Ja nu heeft de een weer ruzie met de ander, maargoed...eh...Dat is een structureel probleem zegmaar. Dat is gewoon al tien jaar...zo'n tegenstelling, die niet heel snel lijkt te veranderen. Maar daarom moeten ze natuurlijk niet zeggen 'We sluiten de deur voor jullie, jullie maken geen enkele kans', want dan drijf je ze in de armen van rusland. En dat wil de EU en Amerika trouwens ook niet. Dus ja, in die zin is een wortel nodig, en is dat inderdaad zeer...zou ik dat inderdaad als een wortel interpreteren ja. Of zou de rationalistische- neo-realistische visie, laat ik het zo uitdrukken...haha... zal dat als een wortel interpreteren...

(GEO-POLITIEK: LIGGING MACHTSEVENWICHT RUSLAND VS)

Denkt u dat dat nog lang zo kan voortduren? ENP, we hebben natuurlijk eerder PCA's gehad natuurlijk....

Ehm...ja...de vraag is....Ja, nou ja je ziet het met Turkije, ja dat duurt al sinds het idden van de jaren zestig. Ik bedoel het kan heel lang voortduren ja. Ja. Ja. En oekraine is een groot land. Ik bedoel je wilt het natuurlijk over servie ook hebben, maar dat is natuurlijk een relatief klein land, maar dat heeft minder grote consequenties. En dan zit je wel heel dicht bij moskou om het zo maar uit te drukken, ik heb helaas even geen kaart hier...je hebt het over vijftig miljoen mensen. Dat is wel even andere koek. Het zou ook, daar wordt natuurlijk minder over gesproken, als je oekraine neemt ook, binnen de rationalistische realistische benadering, als je oekraine toelaat, maar andere ook, dan hebben we het over een land dat even groot is als de grote, als de andere grote landen, die zal dus ongeveer evenveel, nouja Duitsland zal wel meer stemmen net behouden, met ze wat is het 80 miljoen...maar oekraine zal enorm gewicht krijgen en dat zal eh zegmaar... Polen manifesteerd zich zegmaar ook als een belangrijke macht, met relatief veel stemmen binnne de EU. Opzich is er een alliantie zegmaar binnen de Raad van ministers straks, tussen polen en oekraine niet onwaarschijnlijk. Die hebben toch veel met elkaar gemeen vooral in angst voor rusland tot op zekere hoogte. Dus dat veranderd enorm, zegmaar de machtsverhoudingen binnen de EU. En het lijkt mij sterk dat landen als Frankrijk met name, tja Groot Brittanie maakt niet zoveel uit, die heeft altijd weer een opt-out ofzo , met name Frankrijk en Duitsland, en met name spanje en italie, die laatste

twee zullen het meeste erbij verliezen qua invloed, dat die er zomaar mee akkoord zullen gaan. En dan heb ik het nog niet gehad natuurlijk over zegmaar de kosten dat oekraïne zegmaar ook recht krijgt op gemeenschappelijke landbouwfondsen, structuurfondsen etc. Er zit ook nog vanuit een andere optiek, dus niet alleen vanuit machtsverhouding is een aantal redenen te geven europa dat oekraïne niet toe zal treden.

(GROOTTE: LIGGING: MACHTSVERHOUDINGEN: FIXED PREFERENCES: OOK GROOTTE: KOSTEN LANDBOUW ETC.)

Dus eigenlijk wat u zegt is, ik heb geo-politieke redenen gehoord, om het maar even zo te zeggen,

Ja

economische redenen

ja ja, met daaraan gekoppeld machtsredenen

ja dat het daaraan gekoppeld is. Maar daar bedoeld u et economische redenen die aan macht gekoppeld is, bedoeld u niet als het ware dat de hele EU geld moet afstaan, om het maar even zo te zeggen, naar oekraïne, maar dat bij wijze van spreke een land als Frankrijk en Duitsland daarmee macht verliest en misschien...

nee, machtsverlies is via de veranderende stemverhoudingen in de raad. Ehm economische kosten zijn zegmaar dat we meer geld, zegmaar meer geld, dus meer belasting zegmaar, zullen moeten afdragen aan brussel, en er meer geld te verdelen is, maar alles moet allemaal uit dezelfde pot komen, dan zal er een geldversch... eh een budgettenstroom op gang komen naar, laten we zeggen, het westen naar oekraïne. En dat zal voorlopig vooral ten koste gaan van eh...hoe heet het...het is een landbouwgebied, het gaat om afbouw van zware industrie, dus dat heeft het structuurfondsen te maken, het gaat ten koste van de landen die nu veel geld krijgen uit dat soort fondsen. Ik denk niet dat ze daarom staan te springen. Dat is ook een van de problemen waarom turkije nog altijd niet mag natuurlijk, want dat zou veel te duur zijn..hehe...laten we wel zijn. Maar dat kan wel weer veranderen, maar dat is een hele lange termijn, dat veranderd pas als het gemeenschappelijk landbouwbeleid afgeschaft is, of in ieder geval als het zegmaar echt een vrije markt is geworden in plaats is geworden in plaats van een beschermende markt. Gebaseerd op inkomstengaranties aan boeren, als dat...dat is ook al twintig jaar aan de gang, als we uiteindelijk over tien, twintig jaar onder druk van de amerikanen binnen de WTO, als er uiteindelijk afgebouwd gaat worden dan wordt het weer relatief goedkoper om oekraïense en turkse boeren zegmaar te betalen, dan wordt het weer wel mogelijk ofzo...dan wordt het makkelijker. Sorry ik praat te veel.

(KOSTEN UITBREIDING: CAP ETC.)

Nee, nee absoluut niet...nee

Maar die verandering zie ik ook pas hooguit over tien twintig jaar ontstaan, dus ja voorlopig niet haha.

Ja. Het is over het algemeen helemaal niet erg dat u ‘veel praat’, tussen twee aanhalingstekens, hoe meer informatie hoe fijner

Ik hou zelf van korte antwoorden haha

Haha..nouja het is een half open interview, het is ook een interview ter verkenning wat er allemaal is en hierna ga ik ook interviews houden bij de Europese unie zelf, dus ben ik benieuwd wat zij voornamelijk gaan aandragen als reden.

Ja

Ehm

Pas daar op he...daar zullen ze nooit officieel zeggen, niet allemaal zeggen...Wat ze zeggen is niet noodzakelijkerwijs wat ze ook bedoelen..maar goed haha

Ja..ok...misschien politiek correct ook

Ja.

Maar in principe, hoe denkt u dat eh.., want in 2008 is het kabinet natuurlijk ook gevallen en eh het is nog redelijk onstabiel om het maar zo te zeggen. In hoeverre denkt u dat dat invloed heeft op het al dan niet...

Welk kabinet bedoel je sorry?

Eh..van 2008, dus een tijd geleden alweer

In Nederland of in Oekraïne?

Oekraïne, pardon

Ah...het probleem van Timoschenko. Ja sorry, kun je nog een keer de vraag stellen dan?

Ja, in hoeverre denkt u dat dat invloed heeft op de preferenties van het een potentiële lidstaat maken?

Nou het zal ertoe leiden dat de wortel zegmaar wordt vergroot, om het zomaar uit te drukken, want met de overwinning van Jakuchenko, zeg ik het nu goed? Yanukovich..dat is het sorry. Yanuk..ja nou ja die...pro-russische man eh...ja bestaat het gevaar al is die, zijn eerste bezoek was in Brussel waar die vier mensen heeft ontmoet, vier verschillende functies. Ja het gevaar is dat zijn pro-russische houding ertoe zal leiden dat ze meer toenadering zullen zoeken naar Rusland. En dat is opzich iets wat Europa niet

wil. Dus de wortel zal eh worden vergroot, hoe zeg je dat? Meer wortels etc. maar niet geen toetreding. Dat denk ik niet. Er speelt ook nog mee dat in 200.. weet jij misschien, 2012? Is de overeenkomst tussen rusland en oekraïne, de zeebasis in servastopol in krim, moet opnieuw worden heronderhandeld, dan loopt het verdrag af. Wat in 1995 ongeveer voor grote problemen heeft gezorgd tussen die twee landen, dus in die zin is het wel belangrijk voor alle partijen om zich een beeld te vormen van wat er allemaal gaat gebeuren als straks die twee onenigheid krijgen over die marinebasis.

Hmm..dus misschien ook wat security...

Ja dus ik verwacht zelf wel weer dat in rond 2012-2013 dat oekraïne, ongeacht welke president het is, welke iets meer toenadering zoeken tot de EU. Wat dan zullen ze iets meer mot krijgen met de russen, nou goed en dan zal het iets makkelijker zijn voor de EU om dingen voor ze te doen, maar nog steeds zal dat niet leiden tot een volledig lidmaatschap.

Nee nee. Eh..ik had net even een vraag die gelijk opkwam, maar die ben ik heel even kwijt om eerlijk te zeggen. Denkt u dat de redenen die u net opgeeft met betrekking tot uitbreiding al dan niet, over het algemeen een rol zullen spelen in de toekomst ook met betrekking tot andere landen, zoals moldavië eh..maar ja eigenlijk ook nog turkije op dit moment?

In zijn algemeenheid altijd, in ieder geval zeker de overweging 'wat betekend het zegmaar de verandering voor de onderlinge machtsverhoudingen binnen EU, binnen de raad?', dat is in echt wel heel belangrijk. De zegmaar de oost-west verhoudingen..eh...om het zo te zeggen, met Rusland spelen in ieder geval een rol als het gaat om uitbreiding met voornamelijk lidstaten van de sovjetunie. Ik bedoel dat is een zeer gevoelig issue. Kijk als het gaat om, die zijn nu klaar, Cyprus, Malta...kan daar nog iets nog toetreden? Dan heb ik ze al bijna gehad denk ik, sommige mensen hebben het zelfs over marokko gehad geloof ik. Maar eh..daar maakt die relatie met die russen niet zo heel veel uit. Maar als het gaat om eh..wat er nog over is in oost-europa, en in de caucasus niet te vergeten, ja dan is het essentieel. Moldavië heeft nog een extra probleem omdat je daar de, het probleem van transnistrië hebt. Ze hebben als het ware een onafhankelijk republiekje waar in weze een Russische leger divisie ervoor zorgt dat er een opstandig staatje bestaat, op moldavisch grondgebied. Eh..dus dat is volgens mij een wespennest waar de EU zich sowieso niet in zal steken in de zin van geen toetreding van moldavië voordat de transnistrië kwestie is opgelost. Wit-rusland speelt sowieso het probleem mee dat het een dictatuur is, dus dat is nog niet echt aan de orde. Maar goed, die man heeft ook niet het eeuwige leven, dus met tien jaar zou dat kunnen opspelen. Wil je...moet ik ze allemaal langslopen? Haha

Haha Nou..

Maar maar het grote probleem is dat hebben we in 2008 gezien, is georgie, armenie, azerbeidjan...of die er nou uiteindelijk wel of niet toebehoren tot de EU..en wat daar moet

gebeuren...nou ja daar is al een oorlog om gevoerd, dus daar zal de EU zich denk ik helemaal verder van houden..

Dan zal dat de relatie met rusland ook weer verslechterd?

Ja.

Denkt u dat er veel variëteit bestaat onder de lidstaten van de Europese Unie over de kwestie van oekraïne?

De voorkeuren?

Ja

Ja tuurlijk. De oost-europese lidstaten zullen voor toetreding zijn, want die zijn allemaal, nouja allemaal, maar vrij veel..met name polen en de baltische staten zijn eigenlijk...vertrouwen die rusland nog steeds niet. En die zouden dus een toetreding van met name oekraïne juist zien als het veiliger maken van hun eigen positie, want dan zit er weer een land tussen. Het zal uiteindelijk ook goed voor hun zijn als wit-rusland toe zal treden. Ehm..Engeland neemt altijd een beetje een dubbele positie in, omdat Engeland altijd voor zoveel mogelijk uitbreiding van de EU is omdat engeland altijd voor zo veel mogelijk uitbreiding van de EU is, omdat het de EU zelf in het beginsel zwakker maakt. Hoe meer lidstaten je hebt, ook al is dat de engelse redenering...eengelijk ook in het geheim ook altijd de Nederlandse redenering geweest, betekent dat het moeilijk wordt om een soort van superstaat europa te creëren. Meer spelers die, het zegmaar de commissie moeilijker kan maken om het zo maar uit te drukken. En de engelsen hebben altijd voor belangrijke beleidsterreinen altijd opt-outs bedongen bij verdraging, dus die hebben altijd een hele eigen positie weten te verwezelijken zegmaar dus die zou je misschien toch wel met een coalitie mee kunnen krijgen om ze te laten toetreden. Maar ik verwacht eigenlijk Frankrijk, en met name Duitsland, daar niet heel snel voor zouden zijn. En helemaal niet grote staten als Spanje en Italië, die het meest ermee te verliezen hebben, zowel economisch aan subsidies, als qua stemgewicht in de Raad. Dat is volgens mij een beetje de verdeling. Scandinavië kan ik niet inschatten, dat zal ik niet weten...dat moet je Femke maar vragen..die weet veel van Zweden haha.

Dat vraag ik me af met de landen die pro-oekraïne zijn, eh opzich, noemen ze die rationale overwegingen? Of zitten ze meer in de constructivistische hoek om het maar even zo te noemen?

Nou ik weet niet of landen in een constructivistische hoek zitten. Eh...wat bedoel je precies sorry?

Nou ik bedoel te zeggen dat engeland zich bijvoorbeeld heroept op het feit dat 'de normen en waarden van de Europese unie gedeeld worden op het hele Europese grondgebied'

Oh...daar trekken engelsen zich niks van aan. Die roepen dat misschien, maar dat zijn geen constructivisten, nee die doen dat om koele machtsberekening van...Als ze voor zijn is dat omdat een grotere EU is een minder supranationale EU. Dat is een puur rationalistische overweging. Dan zou ik niet op normen ingaan. Degenen die zich het meeste door normen laten leiden dat zijn een beetje de Duitsers. De Fransen gebruiken normen vooral om eigen buitenlands beleid sterker te maken. De Duitsers, dat zou kunnen, dat die op een bepaald moment omgaan...Maar kijk Duitsers zijn heel erg gebouwd op een goede relatie met Moskou. Dus nee, het zal niet heel eenvoudig zijn om...ik geloof je niet heel erg, laat ik het zo uitdrukken in dat de logic of appropriateness, daar gaat het je eigenlijk om, als het gaat om landen, ik heb het niet over NGO's en weet ik het allemaal, maar als het om landen gaat dat die heel erg bepalend zijn voor de houding ten opzichte van Oekraïne. Ook al zul je allemaal...'ja tuurlijk het gaat om democratie', 'het hoort bij europea' en...blabla...maar dat is eh een rookgordijn.

Een rookgordijn. En daarachter zitten dan rationale overwegingen.

Ja.

En hoeveel macht denkt u dat de Europese Commissie daadwerkelijk heeft met het advies uitbrengen van het al dan niet aannemen van aanvragen?

Nouja ze heeft macht in de zin van, als je niet voldoet aan de criteria volgens de commissie, dan maak je sowieso geen kans als land. Dus in die zin heeft de commissie veel macht. Anderzijds is het nou ook weer niet zo dat...ja daar zou die logic of appropriateness een beetje naar voren komen. Als er dan een situatie ontstaat waar oekraïne volledig voldoet, dan...heb je Schimmelfenning gelezen?

Ja

Dan kan er dus wat Rethorical Entrapment plaatsvinden. Dat wil ik wel, ik weet niet of dat jouw suggestie is, maar dat zou ik met je eens zijn..maar nog..Oke ik heb er geen enkel bewijs voor, het is enkel een hypothese, maar eh ik denk niet dat de commissie oekraïne volledig goed gaat keuren en daarmee de mogelijkheid voor rethorical entrapment mogelijk maakt, zolang er geen consensus is tussen de belangrijkste lidstaten dat de relatie met moskou daarmee in gevaar wordt gebracht. Ik kan me niet voorstellen dat de commissie dat echt kan. Er zijn bureaucratische processen waardoor een situatie ontstaat die niemand, althans uit een rationeel oogpunt, dat mensen hadden verwacht of voorspeld of...logisch wordt geacht, maar ik acht die kans toch klein. Maar ik heb er geen bewijs voor he. Haha...het is maar een hypothese haha...

Ja dat is ook harstikke waardevol. Even kijken hoor, u heeft ontzettend veel verteld al. Ja, in hoeverre vallen eh elementen goed te onderscheiden, als ik mijn onderzoek ga doen, eh als ik daarbij rationalisme en constructivisme betrek, in hoeverre vallen elementen goed te herkennen in de communicatie van de Europese Unie?

Haha..Je stelt de hamvraag waar nog niemand antwoord op heeft. Je vraagt of je een toets kunt bedenken waardoor je kunt aantonen dat een actor heeft gehandeld op basis van de de logic of appropriateness of logic of consequences? Die toets bestaat niet.

Helaas..haha

Er zijn heel veel scripties over geschreven, je kunt iets proberen te benaderen, maar het belangrijkste is dat je, ik ken je opzet verder niet, dat je van je casus kunt aantonen een beetje van, hetzij van de rationalisten...als de rationalisten...hier moeten ze echt wel gelijk hebben, als ze hier ongelijk hebben dan moet het eigenlijk wel op de basis van appropriateness zijn geweest. Dus je moet eigenlijk een best case voor rationlists proberen te verzinnen, dat zou oekraïne wel kunnen zijn denk ik, maar je hebt geen toets...dat is er nog lang niet. In die zin was ik een beetje verrast dat je dingen over de toekomst vroeg in plaats van over het verleden...eh...

Nou het was eigenlijk ook eerder interesse die af en toe...

In die zin kun je eigenlijk nog niks aantonen. Hooguit kun je nu wel zeggen dat oekraïne is een soort van...je kent most likely case, een most likely case voor het rationalise en anders zou je misschien een modeldemocratie waarvan je echt verwacht, die moeten wel volgens de logic of appropriateness worden opgenomen en gebeurt toch...kijken dat het toch niet gebeurt. Ja wat is een modeldemocratie die er nog niet is, die nog geen lid is? Ik weet niet of je in de *democracy freedom index* hebt gekeken enzo, maar die heb je ook niet echt veel.

Nee ja of ze zitten in het proces van...

Georgie is ook niet echt...Ik kan me voorstellen dat Georgie redelijk hoog scoort, alhoewel de laatste drie jaar is het ook al persvrijheid, is het ook al naar beneden. Maar dat is de manier waarop je het zou moeten doen, laat ik het zo zeggen. Maar dat kan niet met jou onderzoek denk ik. Oekraïne kun je wel beredeneren voor de most-likely case voor het rationalisme en de least-likely case voor het constructivisme, je weet pas over tien of over twintig jaar of je gelijk hebt.

Ja, jazekeer.

Dus ik zou ik jou geval hebben gezocht naar een...zo'n casus in het verleden en dan proberen te verklaren waarom dat wel of niet is gebeurd zegmaar.

Nou in principe doe ik dat opzich wel hoor. Het is eerder dat he naar het huidige patroon kijk, om het maar even zo te zeggen, naar de kaart van nu en dat ik wil kijken van nou...'Hoe komt het nou dat ie zo is zoals dat ie nu is?'

Kijk Roemenie en Bulgarije zijn in die zin interessante gevallen om te bekijken omdat ze eigenlijk niet voldeden aan de eisen die de commissie had gesteld, en toch toegelaten zijn en dat is dus een least likely case voor het constructivisme, want ze voldoen niet aan de

normen en toch is het gebeurd. Dus daar zou ik meer misschien een interessante puzzel hebben gezocht.

Ja

Sorry.

Dat was eigenlijk ook waar ik een paar weken geleden aan zat te denken, juist ook omdat de locatie van de landen ook dichterbij Moskou zitten om het maar even zo te zeggen.

Ja, maargoed.

Het is ook natuurlijk wat je tegenkomt.

Je moet naar Femke luisteren, die is jouw scriptiebegeleidster.

Ja

Is dit een antwoord op je vraag?

Eh in principe is het al..ja ja...Ik zit nog even te denken. Ja in hoeverre denkt u dat eh timing hier een rol in speelt in het veranderen van percepties?

Dat is geen duidelijke vraag...bedoel je timing door iemand die iets weet te timen, door een policyentrepeneur-achtig iemand. Of bedoel je timing...verandering in de loop van tijd?

Sorry, ik bedoel te zeggen, het ENP werd in 2004 voorgesteld aan Oekraïne...in plaats van een soort van uitbreiding.

Ja goed dat is natuurlijk ook een directe reactie op de Oranje revolutie geweest, allemaal heel rationalistisch zo van 'je moet dan iets doen om te voorkomen dat ze afdrijven richting Moskou', maar ja je gaat ze ook geen volledig lidmaatschap in het vooruitzicht stellen, want dan heb je de Russen helemaal tegen je. Dus ja, timing is wel essentieel op twee manieren zeg maar, aan de ene kant dat bepaalde ontwikkelingen in de tijd dat bepaalde alternatieven mogelijk maakt en andere uitsluit, moeilijk maakt. Dus de oranjerevolutie maakt wel een, laten we zeggen, een toenadering mogelijk tot Oekraïne, maar sloot nog altijd steeds een volledig lidmaatschap uit, vanwege de kernrelatie met Rusland. En dat is nu, zoals het nu ook is...en wat ik nu net zei...timing in de zin van...als die landbouwhervormingen uiteindelijk over tien, twintig jaar uiteindelijk door zijn, dan is er een andere situatie ontstaan waardoor een misschien een window of opportunity ontstaat. Dat er in ieder geval een blokkade, een negatief punt, een belemmering voor toetreding weg zou zijn gevallen. Dus in die zin is timing wel belangrijk, maar niet als dat zou betekenen van je een soort van bevlogen Europese leider die nu met een een of andere fantastische speech iedereen omkrijgt ofzo. Nee dat niet, dat geloof ik niet. Is dat wat je met timing bedoelde?

Ja ja ja. Hmm even kijken... wat had ik nog meer. Er kwamen net nog even wat dingen bij mij op. In principe heb ik al heel veel antwoord gekregen op mooie zaken. Ehm nou misschien juist weer een heel ander hoekje... Waarom denkt u dat Servie een potentiële lidstaat is geworden?

Ja! Eigenlijk snap ik dat niet. haha. Ehm nou het zijn twee dingen, ten eerste is Servie nu wel... voldoet Servie meer, denk ik, aan de criteria... laten we zeggen in termen van open democratie, 'good governance' dan Oekraïne. Ehm het is, ja kijk Oekraïne... Oranjerevolutie was 2004, die is nu eigenlijk nog in het proces van consolidatie van die democratie, terwijl Servie... wanneer is de Bulldozer revolutie geweest? Voor 2002 was het he, 2001-2002., heeft die consolidering zich eigenlijk al veel verder gevorderd. Het tweede grote verschil wat ik net al aangaf, Servie is natuurlijk een klein land, Oekraïne is een groot land. Dus Servie heeft minder gevolgen voor de interne machtsverhoudingen binnen de EU, dus het maakt het makkelijker om te laten toetreden en het brengt minder grote economische kosten met zich mee. Ik denk dat een derde reden is dat eh... maar dat is een soort van Rethorical Entrapment, dus in die zin hebben de constructivisten wel een beetje gelijk denk ik, omdat men Slovenie eigenlijk heel snel heeft laten toetreden, Kroatië is in het vooruitzicht gesteld, is gezien de gevoeligheden op de Balkan en het dichterbij brengen van stabiliteit in de Balkan denk ik wel dat de overweging in heel veel lidstaten en in Brussel van 'tja als je het aan Kroatië aanbiedt, moet je het ook aan Servie aanbieden, anders krijg je alleen maar problemen'. Dus dat is deels constructivistisch omdat het een soort van consistentie met een belang wel met zich meebrengt en dat is deels rationalistisch in de overweging van het bewerkstelligen van stabiliteit, lange termijn stabiliteit op de Balkan, anders krijg je daar op den duur alleen maar weer problemen. Maar dat zijn volgens mij, in ieder geval, de grote verschillen met Oekraïne. Oekraïne, je hebt gelijk. Haha

We zullen het op een gegeven moment gaan bevragen natuurlijk ook.

Ja.

Volgens mij, het is al denk ik 11.00 uur?

Vijf over elf, daar hangt een klok.

Zijn er nog dingen die u wilt meegeven? Of wilt toevoegen?

Nou ik weet het niet. Ik weet niet of je op dezelfde manier een scriptie schrijft als het hier gebeurd? Dus dat gericht moet zijn op het ontwikkelen van een toets, hypothesenafleiding, toetsing, want dan is het wel... Maar dat doe je nu wel denk ik, dat je goed je casussen beredeneerd, waarom het vanuit die benaderingen dat het vanuit die benaderingen beredeneerd logisch is dat dit een goede casus is. Voor Oekraïne is dat goed te beredeneren, voor Servie weet ik dat niet.

Ja, het is in principe, two-cases, waarom de ene wel en de andere niet.

Kijk zelf, volgens mij is...nee Georgie is niet dichterbij dan Oekraïne. Kijk ik, ik zou een vergelijkig met Roemenie ofzo of Bulgarije ofzo zou ik logischer hebben gevonden...nouja logischer...meer, makkelijker te rechtvaardigen vanuit de theorie. Of nou wat ik onbegrijpelijk vind is de toetreding van cyprus, want daar werd helemaal niet voldaan aan de eis dat zegmaar het conflict opgelost moest zijn met het Turkse gedeelte..en toch is toegeterden...dat is heel vreemd.

Terwijl tegen turkije wordt gezegd dat zij dat moeten oplossen voordat zij überhaupt aanspraak kunnen maken daarop...

Ja ja, maargoed

Maar naar turkije is natuurlijk ook heel veel onderzoek gedaan

Ja voor cyprus zou het ook een least likely case zijn voor het rationalise, ze zijn toegetreden, dat is natuurlijk echt niet verwacht vanuit het realisme. Maar goed

Zeker zeker

Maar goed dat kun je in de paragraaf van toekomstig onderzoek natuurlijk nog allemaal verwerken.

Nou ik denk eh dat we er zijn

Ok harstikke goed, mooi, klinkt heel goed, klinkt heel leuk.

*Een **opt-out** regeling houdt in dat betrokkenen niets hoeven te doen om mee te doen met de regeling, maar de mogelijkheid hebben ervan af te zien.*

Interview 2:

INTERVIEW TRANSCRIPTION EUROPEAN COMMISSION: DG ENLARGEMENT

A Yeah..so eh..for the start..could you tell me something about yourself

Yes..okay..So I'm servant in the commission. I've been working here..for..(haha) nearly firthty years even. I'm an economist. I started in economic and financial affairs (eh)..like TOREC..you see for more or less ten years..Then I (eh) joined the Enlargement ..not the Enlargement department at this time, because it did not excisted. But I joined the External relations department..which was (eh) threating..(eh)..relations with Europe in the ninethees you see. And we..eh..have..done all the starting process of enlargement..even without the DG, which's called Enlargement. And when the DG was created..I joined it..nobody you see. So have known, in my carrier in the Commission I joined three DG's. And defacto two..because of the second one and the third one were more or less the same, but with a different name you see. And..eh I've been working as an economic advisor on the Central Eastern Europe, on all countries of Central Eastern Europe. I've never been attached to one specific country. So I like this...I've opportunity to travel in all these countries..and I don't want to say but I know them quite well..But I've been many times in some of them, in all of them in defacto. And then after 2004, when Central Eastern Europe joined the Union our DG moved from Central Eastern Europe to South Eastern Europe and Turkey.. mainly. And I did the same with my DG, but not exactly as an economic advisor, because this time..(eh) you see..in economic matters there was defacto only Turkey because all (eh) Western Balkans..I don't want to say it's causing nothing but (eh) very few in economic terms. Eh..so (eh) at this time (eh) I moved a bit from economic advisor to presentation of our policies outside with a different public, (eh) journalists, students (eh), scholars (eh) politicians you see (eh)..And I, I give some presentation on this policy..in Brussels and other cities. This afternoon I'm going to Lille..And (eh) yeah..And so..It's my task within the commission. But I'm also an associate professor in Paris, University Paris and (eh) I'm teaching (eh) international economics and at..eh..students of masterdegree in European affairs in Paris. And I'm going there at the end at every week you see, at fridayafternoon and saterday I have to teach there.

Ow..that's nice..So you use your knowledge from here to bring over to students as well. That's nice.

And eh..a question about the European Union more in general I suppose..is (eh) why would states want to cooperate and join European Union..

Ah..(haha) good question. I depends wich state (haha) you mention you see. It depends if it's the original states like your country, my country, Germany and so..or (off) new memberstates. Why..(silence)..from our point of view I think the last enlargement was mainly done because of a certain stabilization of Central Eastern Europe. And I think that was a rather success. Even if people are not totally passionate all about. (eh)..From their

point of view, from their point of view..They were coming from communism as you know and they have been communist for half a century more or less. And (eh)..they wanted to join the Western bloc, for much other reasons because before we take off we needed visa systems but also for political reasons to be in Europe as the others and they're in Europe defacto. So I think that's the main reasons.

So with that..what, what binds the European European Union?

What? Sorry..I (eh)..

Ow as in (eh) there is, you know there is the CEEC's that joined the European Union..Is there something like a European identity.. coming up?

Yeah..I think to, to, to (eh) a certain extend. You see, they are for the motoric European, as us. You see when you go to Krakou or to (eh) to Praque or to Budapest you are in European cities, it's obvious as when we are Den Hague or in Paris. But for half a century they've been on the other side of the wall and I don't know..you were probably to young at this time, but I've travelled very much times in the communist (eh) world..and (eh) we can see really a wall. And now it was on one side or the other side (eh) totally different. So..there was no obvious reason why they were in such an situation except this separation of this wall between (eh)..the two parts of Europe. So they were European, they are European they wanted to live as...as us.

And yeah..It's kind of like..yeah its reunited then again?

Yeah

And (eh) if you would describe the European identity, as in you know.. whole over Europe, would you be able to, to pinpoint that down?

(eh) Yes..I think it's an important thing..Look (eh) European identity it's difficult you see..because now how can we define (eh) Europe... For us (eh)..it's not. Okay, it's a geographical notion but it's not only a geographical notion. Because when you introduce only geography you have boundaries, and we don't want to think in terms of boundaries. Because boundaries, they can be on the Rijn, on the Doneau on the Nisse (eh) on the (eh) Bosporus. It means that always you have a limit. Till this boundary is fine, afterwards it's not. So there is an exclusion. We don't want to think like that. For us to join the Union, it is to join a common way of thinking. And I think to a certain extend..now inside the 27. From the North to the South, from the West to the East, more people think on the main aspects on the same way. What are these values that we want to share it's mainly democracy, human rights, main freedoms, freedoms you see, freedoms of price, freedoms of religion, freedom to go on strike, freedom of meeting, freedom (eh) what we are used to in our countries. But as you know which is not the same as many countries in the world. (eh) If you share this value..I can say..even to a certain extend secularism..even if in Ireland of Poland sometimes it's not exactly (haha) the same. But (eh) I think it's part of this. And if you share this value..you'd be the same..but (eh) I think it's part of this.

And if you share this value you can join the union..so the problem, with this type of defining, you can tell me once, but why not New Zealand or Quebec. Okay..honestly New Zealand or Quebec will not join the Union for obvious reasons. You see..it's, it's true ..But otherwise it's (eh) mainly we.. It is to share these common way of thinking and I think more or less in Europe we do it.

So..that's also the reason, for instance, why the Aquis came up (eh) to join?

Sorry..for..

Yeah..for other states (ehm) to join that they needed to..

Yeah.Yeah..no no no. The idea is we have to share these views. If we share these view we can negotiate with them. You see the process of accession is not (eh) a normal negotiation.. in international trade..You give something the other gives something. See there is an exchange. This time..not. It's not this is not this type of negation. We show the rules, the rules of a club. You see, the rules of a club: democracy, human rights, rights for women and so and so..(eh) Do you agree?

Yeah..

(haha) Yeah okay (haha)..We ask them that: Do you agree? And afterwards second question: Are you able to implement these rules in your system, in your national system? So if the question is..if the answer is yes and yes..okay fine..it (eh) may work..

Yeah..how is that like..You just said that in fact there is no real border..at the moment for..right?

Yeah

Expanding..(eh)..I got into a question..but (haha) I kind of lost it.

Yeah yeah..

But so there is no real border at the moment as long as (eh) they would implement the aquis like human rights..

Yeah..but the aquis I come on later if you want. Because for me, this is aquis off course, but there is a important administrative part in the aquis. So afterwards it the topic of negotiations (eh) this time..For instance when we move to the administrative third criterion of Copenhagen, you see..There is a political one, which is by far the most important. When (eh) we have an economical one, like free market economy, competitiveness. And the third one the implementation of the adquis. So the new newcomers must be able to implement all our rules, administrative rules, and it's the topic of negotiations, because (eh) we know that most of the new newcomers are not very rich. And this implementation is costly. So..we negotiate with them..not do you want to

take these full on board or not?..They have to take it. There is no derogation. We agreed one derogation, a very tiny one with Malta last time.. (eh) There is no derogation. But we can negotiate on transitional periods you see.. (eh) on summary as for instance if you want to buy a farm in Poland, you cannot probably..because you cannot farm for twelve years for instance..So we negotiate a transition period. But it's the only thing we negotiate. And it's written in the acquis. And we negotiate a lot of transitional period with all of them on different sectors, different periods, different..(eh)..And it was the subject of negotiation..

Yeah..It's kind of there is nothing to European Union, well they obviously guide the country that wants to join, right? But as long as they would implement human rights etc. etc. then they could join..

Yes

And yeah..could you tell me something about Serbia's prospect of potential membership?

Ah..that's another question.. because I know that in your country it's rather sensitive. This creation, because of it's the past. You see, Serbia, as well as the other Western Balkan countries (eh) will be member of the Union (eh)..once. Because we promised this in Thassalonki in 2003, we told them, all of them, the Western Balkans, that they will be members. But as you know last time when we were enlarging, filling in forms, and even more in 2007..(eh)..It was not easy with Central Eastern Europe. Now, with Western Balkans and Turkey it's even more complex. For different reasons. Well yeah, Turkey is not exactly the same as for the Western Balkans. Because Western Balkans were at war very recently, they have to stabilize. Turkey is (eh) a big country, a big muslim country and so so..roads are different. But regarding the Western Balkans I think they are more difficult, well with Turkey I don't know. They're difficult as well, but differently. And we told them that we will join once, but we don't know exactly how and when. That's the question. So our policy towards Western Balkans has two steps. First, stabilization, and then, if stabilization works, to move to the direction of negotiations. And maybe they join, if (eh) it works. So these two steps..it's a rather long story and I must say that all the countries in Western Balkans are not in the same situation regarding this. The most developed, the most advanced in this process, now it's Croatia. Croatia is on a good track now. We are negotiating with Croatia. It works more or less. Okay I can precise more on Croatia, but as your question was on Serbia, I move to Serbia. But I think that Croatia can be a member in one or two years you see. I don't think it's a long way. We had problems with Croatia, now it works more or less. Serbia is an interesting case. Because I think in Economic terms, beside Croatia it is a country with the highest potential in the area, much more than Montenegro, Macedonia or Bosnia or countries likewise. So it's true If you go to Belgrad you can see that.. to a certain extend..it works..more or less and they could join. The main problems wiht Serbia by far are of political nature..as you know. So there is one question..Karadich..but now Karadich is in jail. Honestly I don't think it is a very very big question, because if they really want if we want really I think we "*lost Meledich once?*"..so I don't really think it's really of a (eh) pre inquisite. So for my view

it could be solved. I don't want to say very easily but rather easily. And of course the link with the international court of Den Hague and a (eh) so on. But the main difficulty by far is the Kosovo question. We have to find a stable solution for Kosovo. And now..(eh) ..honestly for the time being..we haven't. And that's a problem. As you know..independence of Kosovo was recognized by twentytwo out of twentyseven memberstates. And five not. And amongst these five there is Spain and I don't think Spain is going to a defiance position soon. (eh) It's a problem..how can we deal with that. You see. And I think it's a sort of (basic?) for inquisite. I can't see not only for Kosovo and Serbia, but maybe to a certain extend to more or less all the area, except Croatia. So (eh) we have to find a solution in Kosovo, but which one. If you have one I shall be very happy that you could help us. Because now for the time being (eh), it doesn't work. And we have to see the situation you see. Because okay we are speaking on Kosovo. But (eh) is it on Kosovo, is it Mitrovica, is it (eh) ..we have different problems you see. First, we have to know, in economic terms, in Kosovo now..there is pff..I don't know forty or fifty percent of the active population unemployed. Amongst the young people it is seventy percent. It means that nobody is working more or less. So we can survive one, two, three years like this, but not in the longer terms. It is not possible. So..(eh)..we have to find solutions.

So..that is one of the bigger problems then in that sense than right?

Ow, Yes. I think by far it is the biggest. And (eh) we have another one in Bosnia-Herzegovina. Honestly in Bosnia-Herzegovina it doesn't work. Now they are in the framework of the Dayton Agreement. We know that Dayton doesn't work. And (eh)...

Yeah..and is there a lot of variance in preferences of states, member states, towards the whole strategy towards Serbia?

Yeah..Strategy I know. Netherlands is not on the same position as France, as others you see..er..which strategy do you want to see. I don't think in the short term (eh) we can say okay..Kosovo is independent..it's a sovereign state and so and so.. I don't think it's possible in legal terms. On the other side..we cannot say..also..but Kosovo is part of Serbia. So..I want a very good solution to give for this. I don't know.. how it can work..but for me it is problem.

Yeah..because that should be difficult right, when all member states want something else

Yeah

..to come to..one agreement

There is no unanimity on this.

We will see in the coming months. For the time being. A good point, there is no fight. That's a good point. You see. We manage... (A) Sorry (PHONE RINGS)

Ow that's fine

(PHONE CONVERSATION)

I'm sorry

No that's fine

So we were on Serbia, but I don't exactly where...(haha)

Ow..yeah..let me think..You were telling about. I think you were..

About the difficulties, about (eh), about the positions of different member states.

Yes

But, It's like that you see. I know that in your country people are a bit reluctant on, on this question. Because (eh)..maybe because of the past.. (haha)..probably. But..some countries are a bit pushy. I think that Serbia will join. We cannot imagine Serbia out of the Union. There is no reason to have Serbia out of the Union. Serbia will be once. But how and when...

Yeah..and like..is that because they are simply on European territory?

No, no but Serbia is a European state. There is no reason to why to maintain Serbia out of this system. I don't know why you see. There is no state like this. You have to settle it. But not, because we don't want... it's another story..(eh) it is something else. But I should not see why we should say to Serbia: no you cannot join. You will join once, it's obvious.

And so the difference in positions of memberstates. Is it (eh) mainly about the political situation, or well about the war situation before..?

And yeah, we try to audition you see. Formally France was close from Serbia, Germany was close from Croatia. This story is even past political aspects (eh) the wars off course. That's obvious..

Yeah..then it has various aspects..but than again..

Yeah, but mainly political. But I haven't a good solution to give you now..

No, no..but we'll see in the future then right?

If they come to (eh) a certain compromise and (eh) yeah..towards a strategy.. Because, could you tell me something about (eh) did Serbia formally applied for membership yet?

Yes, yes in December. Last December

Oh yes that was right

And is that under negotiation right now?

No no it is not under negotiation, because is (eh) a very heavy process you see (eh). When we have an application we have to study to give (eh) an advice on our opinion. And after the council has to decide. If we (eh) look for instance at Macedonia. Macedonia, we recognized Macedonia officially as a candidate country more or less three years ago or even more I don't know. But we didn't launch negotiations. And last year in November the commission recommended to open the negotiations with Macedonia. And the Council didn't decided yet. Maybe we will do it soon but there is still this question of time and so. So it is a very very long process. And (eh) Serbia is on the starting point. So I don't know..if we get this application of Serbia. We will study it and (eh), we give an opinion and (eh) after ..we will see. It is not for tomorrow.

Are you able to formulate an opinion yet about Serbia?

(pff) I don't think. I don't think. Listen, for example, we had the application of Albania and Montenegro last year. And we are preparing these opinions of the commission. And to be honest, don't mention this, but we are not really....(?)

I'm sorry..

We don't push it very very quickly you see. We do it..we do our task. But (eh) looking at difficulties as well as in Albania and Montenegro...because of corruption, because of...we don't hurry up.

You kind of like wait and maybe it will settle..

Okay... We don't want to say wait. But are doing our task, but (eh) they will receive our answer in I don't know... maybe one year, one year and a half and afterwards we need to council our decisions. So..some time. And Bosnia, it will be even more complex.

Yeah..yeah..maybe..Is it also because you're working with other countries' applicants right now?

Oh yeah..We work with Turkey, also with Iceland now also. (eh) But different stories, different contexts, you see totally different, (haha) in both sides. As well as for Turkey, as well as for Iceland.

All various, various countries that would like to join up.

Yeah

Yeah. Are you, is the European Commission very busy with enlarging compare to let's say ten years ago?

No, no, no. Much less. You see..in 2004 it was really our big business. Our first priority by far. I remember..ow it was was fantastic. What we needed to pull out. It was really big business. Now, we have problems. We have problems you see. Political problems and burdens with public opinion. Political problems, you see. When we are saying what we are going now on negotiation with Turkey. As the slope is probably...but we are going on.. And the day after mr Sarkozy or ms Merkel say we don't want Turkey. We have problem you see, it's obvious. So (eh) it doesn't move so quickly as it did and you see this political problems have to do with public opinion. Look for instance. We have gallops, (eh) euro-barometers in all the 27 regarding different questions regarding amongst them enlargement. So when we ask the question: Do you want new enlargement of the Union in (eh) in (eh) the future (ehm..) ...And we met...Okay..About question of enlargement in principle people are not (eh) really negative. They are not really positive, but they are not really negative. It is relatively open. But when you mention the countries, country by country, 'do you want this country inside?', most of Western Balkans, not all, but most of them and Turkey it is totally negative. For Turkey, in 22 out of 27 memberstates, that is not all, but most of them, it is totally negative. So we can say in the longer perspective, in is good dossier, in economic terms, in political terms. I can give you good arguments you see, in favour. I know them. And (eh) we have good arguments obviously, but if you go on the streets, people on the street, you ask them, they are not persuade of that. So can we modify this, on short term, is it possible? That's the question. And is the idea you see. I think the accession of process the accession of Turkey is a challenge for the future for us in political terms and economic terms. But the challenge for us is regarding public opinion. We have to modify this preserve public opinion. And when you have countries as France or Austria or even I think the the Netherlands right now it is more or less the same. Which is real negative.

Yeah..because I'm wondering. Obviously it started with just a few countries and now we are with 27 states. If you would compare the whole process of decisionmaking. (eh) Would you say that it is more difficult now or..?

Off course..But it's obvious. But look for instance. I mention you now at the beginning, the three criteria, the Copenhagen Criteria. The political one, the economic one and the third one. But there is something else, which is not criteria, but which is important. We have to take it on board. It's called the integration capacity of the Union. The union must be able to absorb all these new memberstates inside...(eh) without too many problems. And integration capacity has two aspects: one, political one..(eh) no an institutional one and a economic one. If I can say. So the institutional ones, is to adapt the number of MP's, Qualified Majority Rules of the Council (eh) the number of Commissioners for example. These kind of things. So, this affects all new newcomers. If the new newcomer, is a very big one as Turkey, of course there is an impact. But if it is a very small one as Montenegro or Iceland there is also an impact, because of the number of commissions, numbers of MP's you see. So any enlargement affects this institutional aspect. The second one, the second part of this integration capacity is economy. So it means how to

intergrate the newcomers in the Common Agricultural Policy. How to integrate them in the Structural Funds Policy, in the right of movement..Okay all these policies of the Union. So you understand very well at this step that the accession of Montenegro, Iceland doesn't change more or less anything. 800.000 citizens from Montenegro, we are 500 million..it doesn't change anything. But if you put 75 millions of Turks...it is totally different. So the economic aspect is mainly focused on big countries as Turkey, you see. Formally it was focused on Poland, Romania, maybe once in the future Ukraine..I don't know you see big countries.

Ow Yeah..so could you tell me something about the state of integration in the EU right now?

What do you mean exactly with the state of integration? You see we had different steps of integration, the first countries, then after we had the British, then the Mediterranean's, the Scandinavians, Central Eastern Europe. Okay at this story it has not be done at the same period. We are had from origin some up touts. For UK, for Denmark for instance, de facto Sweden managed to have some. Ireland had a bit. Recently Poland and the Chech Republic has tried to have some or so. But in principle we don't want these up touts. We want to intergrate to them totally you see. Now, I don't now for the future if Turkey wants it's coming..maybe..we will have/love to think about up touts. But (eh) now, (eh) they are in the same line you see. The implementation of the acquis, I can tell you, is even a little bit better in the new memberstates than in the old ones. Because we put such a pressure on them, when they joined. There were no any other options. They needed to follow the rules. Amongst the old ones, it was a bit different. Sometimes we had the answer, in Greece..oh..'I cannot and the directives had to wait'. Or you have the answer in France: 'I don't want...full point'. And it was a problem. So I think more or less they are in the same line. Okay in economic terms. You are probably not as familiair as me for instance with travelling in Central Eastern Europe and you tell me they are not on the same level as us. It's obvious, but (eh)..I remember how they were twenty years ago. You can believe me, but (eh) we have seen a change. I was last week in Warschau..I've been many times in Warschau you see..last twenty years..but (eh) it's a (eh) huge difference..a very important difference.

Would you say that (eh) enlargement...joining the European Union really (eh) worked towards that goal?

Listen, I think..honestly it's not because I've worked on that process. And it is not because of the same reason. But I think that enlargement..listen...probably you know Spain. I remember I've been there as a child in Spain..I've been on Spain on holidays and I have been in Spain recently. It's really a success of enlargement, Spain. So my idea is to do the same in Poland. So Poland is not at the same level as Spain, but it's improving, it's working. And in the future to try to do the same in Romania..so it will be a bit (?). And then afterwards Turkey..we do the same.

Yeah..I remember someone saying that enlargement is European Union strongest foreign policy tool..

Yeah..okay..I don't agree totally with this view. Because Foreign Policy Tool is great it's true...But it is not only a foreign policy tool...it is also an internal policy tool. Because if you go to Czech Republic or Hungary...they are member states...as well as you...as well as for us...

Yeah exactly..Maybe (eh) the person more meant like the whole process towards (eh) enlargement...

Yeah

Yeah..

And with Ukraine, you mentioned it before...and (eh) that it is a big country... could you tell me something about their prospect of membership?

Okay...now we have (eh) officially (eh) candidate countries which we are negotiating with, Croatia and Turkey. Iceland (eh) sorry..Macedonia is an official candidate country but we don't negotiate..Iceland (eh) is very close to this situation. And over in Western Balkans are potential candidate countries, will be candidate once..not yet...but they will be. So our enlargement policy is only that..(eh).. for the time being. Western Balkans, Turkey, Iceland...That's enough. The other countries in Europe, you see... Both in Western Europe as Norway or Switzerland, or in very eastern Europe, as Ukraine, Moldova, Belarus, Georgia, Armenia, Azerbaijan...in a different situation... Russia maybe or Southern Mediterranean also from Morocco to Syria, including Israel and Palestine. All these countries, okay, the six from the East and the South, are included in in what we call the Neighbourhood Policy.

Aha

So this Neighbourhood Policy is which in what we can develop more as all the tools you want..you can develop (eh) financial tools, you can develop (eh) agriculture tools, industrial integration (eh), research, science, technology. What you want, but one for the time being institutions. So now, for now I tell you...I don't know what we are going to do in three years or in six years or in ten years...But for now all these countries we can develop all the links we want, but not institutional integration. So (eh) these countries are countries like Moldova and Ukraine as well (as we obeys?). So that's the reason why we develop very strong agreements, but now (eh) we don't push too much about integration because different reasons. Look, you had the presidential election in Ukraine very recently. I don't know if you have taken a glance on the map of (eh) Ukraine...at the results of the election. The country is totally divided in two parts. I've never seen such a division in any country. There is the North West, which was Tymosjenko and the Southeast Yanokovic. It's..it's...you see it's very very clear. On one side it was 60/40 on one side, the opposite exactly (eh) in the other part. So (eh) maybe they will be member once...we don't say no (ha)...But (eh)...I don't think very quickly.

Because of the political situation and (eh) the dividing line..if I may say so

Yeah..it's not very clear.

Yeah..and some diplomats stated, like in 2009, that the country should apply for, formally apply for membership.

Yeah..

How do you reckon that the European Union will react if they do so?

Well...listen generally when they apply they know that our answer can(or can't?) be positive. We...we...There is a sort of consensus on both parts you see...to have this application. We don't want a (?) application you see...going nowhere...without any chance. If for instance if Belarus is going to applicate now.. it is really really stupid...nonsense, for the time being. So (eh)..to have this formal application we need more or less a consensus. Sometimes it is (transformation?) of a tool. Look, for instance, last year when Serbia pushed a bit it's application...I am not sure there was a consensus on our side. But okay...its was envisagable...we could see...it was not...so (eh)...different.

Yeah and..(eh)..as there...(eh)...if you would say...maybe you could use the word preferences towards potential members. Is there (eh)...Well...I've got the question written down...so I better read this up..

What could explain EU's potential candidate member state preferences? As is to select certain states above others to be a potential member?

We have the Copenhagen Criteria you see...We have the political one, the most important, the economic one, the administrative one also together with the integration capacity. And they all have to fulfill..these criteria, including the implementation of the acquis. If they don't (eh)...(eh)...a problem. So we are more or less on the same line. We don't choose this country instead of that one... I don't think Belarus is in a situation to fulfill them. Now, it's obvious (pff) Ukraine we have some doubts. And also there is an aspect regarding integration capacity. We cannot do everything together you see. To integrate first Spain, it has been heavy work. Then after Poland, it is also heavy work. To integrate Romania it will really be (eh) (eh) heavy work. Turkey (eh) (pfff) also. So Ukaine...we cannot do. See when we integrate Slovenia or Estonia...I don't want to say but it is nothing...but

It's smaller...

Yeah (PHONE RINGS)

(PHONE CONVERSATION)

Ah I'm sorry

No that's okay..busy..

Yeah..Okay (haha) So ..I'm so sorry..(haha)

No that's absolutely fine (haha)..I kind of remember were we where so..

...So (eh)..(haha) I don't know were we were (haha)...

Ow we were talking about Ukraine...

Ah..yeah Ukraine..So I think Ukraine can be member of the Union...but (eh) not in (eh)...not soon...

Not soon...because (eh) of the whole integration we are in now, with other states that would like to join...

Yeah...okay if Ukraine is a member of the Union...it can be possible in the future...but I shall be retired I'm sure...and I may be death (hahaha) at this time.

(haha) Somewhere in future...somewhere...

Yeah (haha)

Would you reckon...(eh) because no prospect has been given, Ukraine has obviously been under various presidents being kind of pushing for it...

Yeah..

Would you reckon if the European Union would give them the prospect of membership...what would that mean for the relations with Russia?

Ah..yeah..That's an important point. We have to envisage..you see...and it's a part of a (...?). (pfff)...but's it's a personal view, this, it is not of (eh or EU?). I think for Russia it maybe undisputable what Ukraine wants, is a member of the Union. But when we mention NATO...I think... it was too much for Russia. So now we avoid to mention the name NATO. But (eh) it is a part of Policy as far as...of 40 to 45 percent of the population of Ukraine is more or less of Russian origin. Look there is a problem with Krim. You will see...Krim is for (eh) 70 percent Russian, but it is officially a part of Ukraine. And in Krim there is Sevastopol. Which is a military of (eh) of (eh) in Ukraine. And in Sevastopol in still I think until 2016 for the Russians. But afterwards...there is (eh)..(white/why?)...We don't know what's happening exactly... We have potential crisis, even (eh), much stronger than the Georgian one.

If Ukraine would possibly join the European Union?

Yeah all those things you see..(eh)...no I was thinking about..(eh).. not Ukraine joining the European Union. I don't think..it can be (eh).. Okay it should be...a problem really for us...but of this question of Krim and Sevastopol.

So it is so kind of involved in (eh)..in Russia in that sense...might that be a security threat?

Listen (eh)..Okay...I have never been in Krim..I don't know Krim..Maybe you've been...

No

You see three quarters of the population are Russians, but were of Ukrainian nationality. And (eh) we have still this...When there was a war in Georgia, when the Russian fleet came back to Sevastopol...there have been cheers as if it was the national fleet. And it was not...it was a Russian one...and people were officially Ukrainian, but defacto Russians. So...(eh)...there is a potential problem there.

There is still a very strong commitment with another country basically...

Yeah

And, and with gas...I heard..

Also also with gas...yes with the transit of gas from Russia and Kazachstan to Western Europe. (eh) The pipes come from the Caucasus to Europe...they are mainly to go through Ukraine. So (haha) Ukraine is on the way...So it's a problem. So if there is a problem between Russia and Ukraine...and Russia doesn't want to give gas to Ukraine...ow....(haha)...it works for us. It is geography.

Yeah..yeah...it's right in between. Also because there is a potential other gas crisis coming up? Right? Because two companies can't work out their conflict...how

I don't know...I don't follow it very recently...I don't hope we are not going to have a crisis as we had the other winter you see. And Ukraine didn't hadn't any more gas and some members of the Union had some difficulties of the winter you see (eh)...in Bulgaria and this...I know that we have very strong difficulties.

Is that also maybe the reason why the European Neighbourhood Policy came up? Or well...let me put it this way...would the European Neighbourhood Policy be an alternative as giving them a prospect of membership?

It is a bit (eh) that...but (eh) (haha)...it is not against enlargement...okay it is something..we want...(PHONE IS RINGING)

(PHONE CONVERSATION A.O.)
...Lots of reading material..(haha)

Yeah..yeah...(haha)

Let me see where were we...

After Ukraine...

And you were saying...Ow yes...we were talking about European Neighbourhood Policy as (eh) being a potential alternative to (eh)...

No, I don't like very much this word alternative..(eh)...it is more a complement than an alternative...but (pfff) you can envisage it a bit like that also if you...(eh)... want. So Neighbourhood Policy is all the South from the Mediteratium and the six from the east. Russia is not included in that one. Off course Norway and Switzerland not also for obvious reasons. But with Russia we developed some links which is very close to the Neighbourhood Policy, but because of the size of Russia we don't call it the Neighbourhood Policy.

Yeah that is like a special Partnership Agreement right?

Yeah yeah...

(60 m 59 s – Still another 14 mins to transcribe fully: Some is briefly mentioned below..)

And as in Belarus, Ukraine, Moldova (eh)...could they potentially, as you said I probably retired then...would you see...them...joining in the future?

They are not excluded...in the future...(long one)

Why does the Union want to expand?

Different reasons in different rounds. Franco fell etc. Spain..When Berlin wall fell. Do you think it's possible to say to the chech's the polish..all right you have done it for the last 50 years by yourself...what can we say I'm sorry..? > Story about his dislike of England <

Talks about different 'cultures' and different memberstates.

Stricter rules of the club as bigger it got...

Everytime we enlarge we have the question of free movement of people. Each time people were afraid. First for the Spanish etc. Like with the Polish...but, I don't think we have seen an invasion...but with Turks...that might be different, it's 75 million, and a lot of young people. Although Poland is big. Turkey is almost twice as big.

Interview 3:

Interview DG External Relations

(DUE TO A HUGE QUE AT SECURITY CHECK WE START THE INTERVIEW WITH A COFFEE IN THE LUNCHROOM)

There we go

I think it's okay.. Yeah...(eh) so..so..I can't remember you know how many people you approached..you know. We have a team here..of (eh) three and a half or four people are working on Ukraine full time. But in fact..Cindy wrote to me..we had a few changes. Now we are also working on Moldova on some issues. As far as...If...if...I guess so...what is your main theme. You mentioned governance. I think we would see governance of Ukraine from various perspectives. There is obviously the political perspective, the constitutional perspective (eh).there is an economic perspective, which is very important to us. And there are various other perspectives as well. So in our team, we have different people dealing with different areas. I'm mostly responsible for the economic areas, but I know a bit about the political areas as I'm also the secretary of the Association Agreement. Obviously we had negotiations were we discuss a bit about human rights, (eh) justice and home affairs, (eh) constitution and so on. As well as (eh) well the main task we have at the moment, first of all negotiating the new agreement. Which is a major task, the agreement, also includes (eh) a free trade area. Secondly dealing with the economic crisis, so a whole range of economic issues. (eh) That's kind of what we do here. We are also dealing with a very challenging situation of the gas industry, Russia-Ukraine gas relations. And I think also...trying to (...) a small window of opportunity for the new administration. We went through a very bad period with (eh) the Agreement Administration and the difficulties that the Prime Minister had worked together. Which is a governance issue. One which is...in a way familiar but. And now we are trying to make advantage of the new commission, the new president. A reasonably you know good verdict of the elections in Ukraine, to try to drive forward certain key issues. To which I can tell you a little bit more about those later. We the first meeting in between the president, the commission and Yanukovich about a month or so ago. And the had a visit by commissioner Stefan Fuller, which is responsible for this area and your other areas as well...He went two weeks ago. A very succesfull meeting in Ukraine. We have Karen going in June, to talk about trade relations, which is very important to us. Those are the things we are trying to do...but clearly Ukraine is on the one hand a pioneer country of you know the Eastern Partnership Group, close relations to the Association Agreement to which we are reaching on, on the other hand there is a highly unstable situation, especially economically. We are trying to devote a lot of attention in trying to fix that. We have a couple of member states, who... (eh)..(eh)...

(POINTING AT THE RECORDER)

Ow...it's basically not used to (eh)

Ow..no no don't worry about it...I'm just trying to choose my words. We don't make all policies up in the house. There are some areas we have some competences into trade and certain economic factors for instance.

We have run to more or less power compare to member states in what used to be called Common Foreign and Security Policy and what used to be called justice and home affairs pool ...*We are still very much in the area to fix problems of member state competition/objectives.* Member states have very different views about Ukraine...about membership, but also other issues which are crucial to Ukraine. One good example is visa liberalization. If you (eh)..Have you ever been to Ukraine?

No

If you go to Ukraine...really one of the...it unites everybody, pro-Russian, Communist, non-Communist, anti-Russian. 'We would like to be, we would like mobility in the EU. You talked about to us about closer relation, free trade areas and so on...but you won't let us in', you know. Either it is impossible to get a visa or a visa is so expensive that no ordinary person could go or it's going to be a once of a lifetime thing. It's a very big issue there. Member states have very divergent views about how we should liberalize visa and when we should do it. And (eh) you know that's why it's relatively slow because of member state disagreement. The same thing for membership off course. There is no membership perspective for Ukraine and that is something that memberstates need to work out for themselves, but obviously lot's of different opinions. The position of your country is interesting and how they react to people. Yeah...that's basically what's it all about here. But off course... we are a bureaucracy..., not an academic institution. So we spent a less time thinking, than we should and we spent a lot more time doing crappy agreements, going to pointless meetings as you can imagine, as we would like. And we will never be able to keep up with the academic world in terms of creative thinking, solutions to some of the most outstanding problems and so on. So we are (..) nessesarily limited by that. We have got a big assistance program for Ukraine, I mean by Eastern (Agreement) standards, 450 million. The national program is just starting, which includes aspects, which I would say, of dealing with governance in a broader sense, like financial management. We use budget support as a form of support to Ukraine. It's quite a leak forward to give budgetate a country. It implies an optimistic attitude on certain governance issues. Particularly things like public financial management, public procurements, accountability structures and the role of parliament in scrutinizing the budget. I think that's quite an interesting solution. When you compare to other countries when we budgetate to an extend what they need to do to meet criteria. Yeah...But I'll stop..

Ow no it's very interesting actually...

That's what we all about here. Glad to answer some more specifically. If we got the chance to go up I can show you some of relevant documents.

That'll be great

It depends a little bit of what the output of your research is, as to what I can and what I can't give you...or what I can give you and ask to keep to yourself and what I can give you and tell you how you can use it.

So basically my research is (eh), it will just basically be held in school. So it won't be published or anything. So in that sense it's quite private. (eh) So also all the things you say...and obviously if you would like to say something off the record, obviously you're more than welcome to do so.

It partly a question how much detail I'm going in to, I can talk about for instance the gas package that we negotiated with Ukraine. I'm not really sure whether or not...What I prefer to do is show you the main issues we are looking at now, and you can take that back.

Yes that'll be wonderful. Thank you.

You mentioned that there is a lot of variance in preferences of member states

Yeah Yeah...

...towards, well, potential membership of Ukraine.

Yes

Are those generally speaking quite fixed?

Yes..(eh) If you (eh)

.....

(RECORDER IS PAUSED-OFF RECORD)

(Telling about that memberstates are clustered in opinions).

(DISAGREEMENT AMONG MEMBERSTATES AND FIXED PREFERENCES)

(RECORDER IS OFF PAUSE – ON RECORD)

.....

The only way to penetrate to member state attitudes to Ukraine, for example you then need to speak to the member states themselves. I think that when you have to chance to do so that might be useful to do. To take two or three different member states, maybe one from the south, one from the north, one from the east, something like this. And see (eh)

how they see it and see how they see our behaviour. We (eh) try to be sensitive to that as well...yeah...

And you just mentioned the enlargement fatigue...would you that that has anything to do institutional wise or...I kind of got the nuance that, as you also said earlier by mentioning the problem with visa application with Ukraine...

Yeah yeah...

Is there a fear that's there?

I think that enlargement fatigue is something which is almost impossible to measure (ehm)...because it is a concept which exists in the hearts of the member states rather than at the commission. In fact the commission does what it is told to do. If...if the European Union decides tomorrow at head of state level that they would like Tanzania to become a member of the EU. We'll set up a department that does that. (eh)..and I'm sure that we'll do whatever has to be done..(eh)..So there's not a great deal that the commission can tell about that...but obviously the enlargement process also teaches bits about how much is needed. We've been through so many enlargements in the last you know fifteen years, starting with Finland, Sweden and Austria. Maybe even before starting with Spain and Portugal, in the 80s. That (eh)..I think a lot of lessons have been learned. Particularly how strong institutions need to be. That's why in Eastern partnership we keep such a strong tension to Ukrainian institutions more than with Georgian institutions. Because that's really important to get them strong running before...you know before...and on the visa thing it's the member states themselves that can explain again the sensitivities with smuggling illegal employment and illegal migration and the effect it can have on society. Some of the member states are very sensitive about this..(ehm)...and (eh) yeah...

(TIMING) & (CONDITIONS-RULES OF THE CLUB)

Would you say that, because you said like there is kind of clusters in preferences of member states right?

Yeah..

Would you say that certain member states, in that sense, be against enlargement in general?

I think I think generally speaking most of our memberstates would see a perspective. It's just the question of what the timing is. That's why no one would ever go on record by saying 'We would like Ukraine to be a member'. Everyone talks about Ukraine's membership ambitions, we accept they exist...We talk about Ukraine's European character, it is an European country with a culture...But as far as the timing is concerned, I think...I think the attitude is more... "Let's, let's establish a new relationship based of this new Association Agreement, which is very close, and let's see how it develops, let's

not prejudice anything, let's see how it develops." Ukraine would like obviously something much more explicit, but we don't give them that. And (eh) that's just the way it is. There is not anybody that is explicitly against them ever joining. It's nothing like that. Off course we have some member states which are very more close to Russia and some member states that are less close to Russia, some considerations there. But I don't think...that....What we would emphasize is that 'let's set up this new relationship, let's see how it works, let's give it the best possible shot we can to make it work and than ...hey let's see what happens.'

(TIMING) (CLUSTERS OF PREFERENCES- GEOGRAPHY)-(RUSSIA)

What elements of timing are playing a role at the moment?

I would only say at the time of universal economic crisis that's the worst possible time to expect the EU to be looking outside to increasing its size. They are taking more on structural responsibilities. I would say the EU is struggling enough to make it's developments, targets in probably in member states...Let alone the obligations of the overall accession process. Maybe that's politics that it is I guess. I'm sure it closes the fact because we have such huge obligations, we are in such a stressful timing with regards to the Greek economy, with regards to obligations in Iceland, with regard to three or four of our member states, Hungary, Latvia which are facing really unfortunately really important structural problems. We support Ukraine, Moldova, Armenia, Tadzhikistan, countries like this, which are in a temporary economic crisis with shortages with the IMFF... it's a big obligation, and it obviously has an effect on people's attitude. But that's a personal opinion.

(TIMING)

And does Russia's, in the sense of Sevastopol, play a role in timing as well? Or a couple of years ago maybe?

Let's carry up there...

.....

(GOING UPSTAIRS TO OFFICE)

.....

Ehm...see obviously you know there was a very strong reaction to the deal on the Black Sea Treaty of Ukraine and the behaviour of politicians, you know, I don't know if you have seen it on TV, when they had to ratify this agreement in the parliament people started throwing eggs, smokebombs...The speaker had an umbrella up so that he wouldn't be....so that he could sign the document. It was chaos and we have another in the parliament on Monday and it's going to be chaos....there's probably going to be riots on the streets of Kiev on Monday. Something for us to look at. Haha. And (eh) obviously

it's a very divisive issue, but the position of the EU on this is that...you know this is an sovereign decision for Ukraine. And it's up to Ukraine to make these kind of decisions and (eh) to ratify them constitutionally according to their own procedures. But that doesn't mean that we are not interested in it. It is interesting for many reasons. The first reason from the commission point of view, the thing that the commission is most be interested in is what does the accompanying agreement on gas mean. There's a 30% reduction in gas. Basically in the basic gas price from Russia. It is economically advantages to Ukraine, but...

(INTERUPTION- Respondent is being asked something)

...That's the boss...and (ehm) what was I saying...It's one thing to cut the price back in gas, but there are many reforms in the gas sector that need to be carry out to increase (..) to realistic levels, to rebuild the infrastructure etc. etc. to...to....to completely reform enough to catch this huge gas distribution company. And we are pressing them on that, because one of the top priorities of the EU is security and energy and supply for ourselves. (eh)...and many of our memberstates are suffering very badly in the last two winters of the unreliable supply of gas through Ukraine, particularly Hungary, Bulgaria, our Eastern memberstates . ehm..than ehm...what was the next thing yes..something that our member states are particularly interested in, I believe, and this is not the commission, and here I'm speaking clearly on personal capacity but, based on what I discussed with people is: 'What is the Servastopol...what does the Black Sea Fleet Agreement mean for Ukraine's foreign policy?'. If Ukraine is (prepared) to make an agreement that quickly and that controversially with Russia in order to gain a preference...what does it mean for example about Ukraine's attitude towards South Ossetia in the past? ukraine was basically standing alongside Georgia in, you know, in believing these territories where not independent states, you know, they where a fundamental part of Georgia and so on. Not in any way siding with Russia. If Ukraine starts to make such a big change in the black sea agreement, maybe they could change their position on those very two states. That could be a very negative development for the EU. There is no evidence that it happened but it's something that you can see that's going around in the brains of member states. The next one concerns Moldova and the disputed territory of Transnistria , which is basically on the far eastern side of Moldova. I don't know if you know this subject well, or maybe not.

I'm not sure yet...

Well you know, moldova is a small country to start with. Eh transnistria is a self declared autonomous replublic with his own president and it's own government, run by communists, inside Moldova. Moldova is run by pro-European liberal government, which has a very small majority. I'ts a very difficult situation. For many years the EU, the US and other partners are trying to find a solution It is a peacefull silent conflict, nevertheless real conflict between Moldova, the state as a whole and the transnistrian republic inside it. Ukraine has been a partner that has tried to help solve this dispute in a positive way. And off course the reason that Ukraine and Russia are involved is Ukraine is a neighbour of transnistria, it has a border with transnistria. Russia, well basically has a large number

of troops stationed in Transnistria, the Transnistrian government is a Russian speaking government, and has a pro-Russian (eh) (eh) sort of direction. If Ukraine change this position on Transnistria towards the Russian position, this could be threatening to many of our member states, particularly Romania, which is a country most interested in Moldavian affairs. So lots of interesting possibilities eh coming out of that agreement, but on the content of the agreement itself of course people have personal reactions to it, which is not coming surprising, but it has been done so quickly. I don't know if think if I'm trying to look at eh...I can't give you this unfortunately, but it's it's an example. This is a briefing that I wrote for Fuhler when he went to Ukraine and what would he say about the agreement...oh no of course it's not in here because agreement happen while he was in Ukraine...so it didn't say anything about it. but yeah that's the position anyway. Yeah...I'd hope to show you one thing, which's a thing that I can send you, but it is really strictly for personal use...ehm... We wanted to simplify our key messages, that we and the other partners of Ukraine will give to the new government and when Fuhler went to Ukraine we made this matrix, which basically covers the main areas and I think it might be interesting...I can't let you quote it or reproduce it but I think you can use it as background and say that you know that we are interested in these areas. There is a series of political reforms that we are focused on, constitution, election, judicial independence and very specific legislation. We are very concerned about...okay micro-financially she's I mean...the issue there is...if they can sort out budget and sort out financial management in the country we can potentially come with some significant assistance in connection with IMF. We are very unhappy with the business climate in Ukraine, we have very many EU investors in the country...eh..if you look at there thing like...well...this is a good governance issue actually. The world bank has done a survey like 'doing business' something like that, 'the world bank doing business-index', there is also you know Transparency International which also does surveys on kind of eh economic governance. Ukraine...if you take a list of all the countries in the world, obviously the ones at the top are the usual suspects, you know Finland and all those bloody wonderful places...Netherlands and so on, the ones on the bottom row...you know Iraq and eh Zimbabwe and so on, but you'd be amazed by the terrible is the position of Ukraine. They're kind of stuck two thirds of the way down this table with Rwanda, Ethiopia, these kind of countries. Now, as it happens...I'm very fond of Africa. In many ways I prefer it to Europe. I'm not shocked by the fact they're with African countries. I'm shocked by the fact they are with African countries that are notoriously corrupt. Ukrainians of course are shocked because there is a terrible undercurrent of racism unfortunately. Ukrainians are shocked by the fact they are with African countries, but they don't do anything about it. And we continue to have the same problems over very eh...eh.... Not as far progress as we would like on eh...eh.... By the way I just said that Ukrainians are racist.

I won't quote that..haha

Haha...That's a general statement. Ehm...I regret that. We are worried about a number of issues, which would be very very advantageous to Ukraine, politically and economically in it's relations to the EU to would make progress on eh...the VHC system and the taxation system, probable procurements is here...ehm...There's a number of issues which are related to corruption, all quasi corruption issues like money laundry. Ehm we

don't have a mandate from memberstates at the moment to, you know, to have a kind of roadmap to visa freedom with Ukraine. To let them come in without visas. But do have a series of issues, which I think, we do need to look at and make progress on in order to give people confidence. And these are the issues we would look at with any third country were we having an internal discussion about increasing mobility. And you could see basically some analytical work...the passport system, trafficking issues and drugs, anti-drugs. Energy, we have some specific games we want to achieve and we have the environment, which is an area were we want to...eh...to actually go into and support the Ukrainians. So this is a limited number of issues, but it sunrises quite well I think the main messages that we're working on. Obviously each one can be broken down in a lot of detail if nessecary, but that might be thing for you to keep in mind. Voila.

Yeah...I'm wondering what would happen if, let's say that Ukraine would kind of solve these various issues that you're talking about. Let's say if and when is maybe out of the question. Ehm...but would EU's position be different on membership then would you reckon?

Ehm...Let me give you my personal opinion. And this is my absolute personal opinion. I'm always surprised that Ukrainians take the economic issues, like the problems that investors have, the problems with taxationsystem, the problem with eh corruption and so on. I think that they take them less seriously than I think our membership would like to take them. When investors from let's say investors from the Netherlands or Belgium or whatever go to Ukraine and they have a very bad expience with police, the judicial system, whatever the custom system. Those messages get through to politicians in your countries you know. And they have an impact on the way the degree of the advanturios if you like, the creativity that your policians will take in relations with this country. And if they here a lot of stories about corruption and malpractice...it has a negative impact. I think sometimes in Ukraine there is a temptation to see EU-Ukraine relations as being much more dependent on large scale political issues, whereas actually it can be...day to *urgents* that build up. It's like..eh...if you would go on holiday you know...to eh...UI don't know anywhere...South Africa. Well, you know South Africa. That's a good example. And on the first day you're walking through Johannesburg, through Sandton or somewhere where you're expecting a really great time and you get robbed and you have a really horrible holiday without no money and you feel scared and so on and you go home. Your attitude to south Africa is gonna be negative. That doesn't mean you've taken an overall political view on constitution South African and the ANC's governing capacity and eh..etc. etc.. It just means for the rest of your life you're gonna feeling very nervous and when people say 'South Africa' you're gonna think, 'oh no'. I think it's a bit like that. I guess that's the only way I can explain it. People hear bad things and it has an impact on them. And some of the things that happen, I mean, I think, we feel they could be quite easily solved and that's why we want to focus one or two core reforms. And the new government has expressed their sincere commitment to deal with this. And that's what we are trying to deal with now...yeah....yeah...

(STORIES OF PEOPLE)

Yeah...and now for instance, yeah it's a country that you are involved with, but maybe in terms of turbulent history, well economically I suppose it might be a bit better than Ukraine, but Serbia has been selected as a potential candidate memberstate. That's kind of interesting in that way.

Its very interesting in that way, because Serbia has made a very big progress on the economic front, on the front of economic governance and I guess paradoxically its actually had quite a long lag time for its political problems, particularly regarding eh.. this sort of aftermath of republica Serbsva and yet its tremendous economic progress has allowed to them to make progress in other ways as well. But then again I mean they're obviously other factors that play with eh with former Yugoslavia, to do with their geographical proximity, to do with the relative smallness of countries, which I think is important as well. But its true that in Ukrainian politics comparison is often made with countries like Serbia. Its quite significant.

(GEO-POLITICS, SMALLNESS/FEATURES OF THE COUNTRIES)

Maybe than, would you say that...due to their geographical radius...?

Yeah..

Maybe due to the size as well. That there big be more...or well the effect might be less big when they join?

Well its hard to say, I mean because we don't know, you nor I, really know how politicians think. And in the end of the day we don't know what makes politicians decide wether they're favourable to an enlargement and what kind of timescale is appropriate and so on. It's very very hard to tell. But in the case of Ukraine ehm obviously ehm well..one talks not only about enlargement but in relation to any kind of economic partnership or development partnership you need to take into account the features of the country. And the features of the country eh eh of Ukraine are it's a very large country with some tremendous economic advantages and some tremendous potential strengths in areas like steel, chemicals and agriculture. But it is also has a very very high levels of poverty, one of the worlds fasted falling populations it has quite high levels of structural unemployment. And so, eh it would be you know...eh...developing Ukraine so that it can really fulfill its potential is a major task and off course there are many other things in the world that have to have...have to have attention and we maybe focus with the dealings of Ukraine a bit too much on the political side and maybe not enough on the poverty en development side. And there is some very interesting studies about...about...the...the...kind of population structure and the conditions people live in and the life on the countryside is very very tough for sure. And off course we still have to deal with the aftermath of Chernobyl. Which is a big problem.

And relatively not too long ago...

Relatively not too long ago. I was in the laundry when I heard about it. I remember it very well. (SMILES)

Eh...yeah...I just have a, while I'm talking to you, I just need to have a quick look through here see if there is anything there. Some of its statements our good to look at. Because some of its statements, which are on the internet, on our internet site.

They...they give you...I used to think, I've never really worked in these types of foreign affairs before. When I came here I used to imagine that some of the statements, we have summit every year, was just blabla. And someone just sat down five minutes before and wrote down, you know, all the rubbish he could think of. Absolutely not the summit statements take two months to write! Every word in it is...is microscopically going over by the memberstates and Ukraine...being fought over! And it is the final combination of the microscopic assessment on how we will describe EU – Ukraine relations. And its very interesting in that way to compare some of the statements over the years. And you've got here the phrasing which is you know: 'As an European country, shares a common history, common values. The European aspirations of Ukraine. Its European choice.' But we're actually saying nothing, we are actually offering nothing in terms of membership. Which is saying: 'We know you want to be a member, we know you're European, we know we share something, but that's it'.

Rather not..

'We'd rather not take you further than that'. And its fascinating really! And then you get increasingly less sensitive issues until when you get to the evidence you should paragraph about Euro 2012 Football tournament and how much we want to help with that. Yeah there it is...

Oh yeah...

Because that's very important. And eh...yeah...so eh...that's quite interesting.

Yeah...because I wondered that, is eh...let's say that you have a clear perspective of maybe one day becoming a candidate member. Could you maybe see that till a certain extend as a foreign policy tool?

I'd say even more than that. Any clear and long term kind of European Union led policy program could be an entire government program. I mean the Ukrainians have often said that when they sign the Association Agreement. And that doesn't have a membership perspective remember? It will be the reform agenda for Ukraine in every area, energy, environment, taxation, agriculture it will be. So I guess with membership it is even a more extreme example of that. But I think if you are going to compare with countries like Serbia. It is interesting that you could say, even in the case of Ukraine, which has no membership perspective the country is saying the content of the association agreement will be they're reform agenda. I think that's interesting. It'll be interesting to go back in history books and ask what kind of preparations countries like the U.K., Finland and the republic of Ireland made when they were about the become members. But off course we were all too young to remember.

Totally different...

I'm probably not, but you certainly are. Yeah...totally different, but what kind of impact did it have.

Yeah...basically well, there is definitely some carrots, there is financial support..

Yeah...financial support is not that much though. Ukraine is a pretty big country and we basically give pretty much the same amount that we give Tanzania. Less than we give Ethiopia, less than we give Ghana. So it's not...you know...its pretty symbolic. There are not many other donors there apart from the World Bank. So we're saying 'You need to manage on your own.' We want obviously trade to increase in Ukraine and that will generate finance, but also we are dealing with a country were you know two of the five richest men in Europe come from. So its not like...it's a very ambiguous country. There is enormous wealth there and enormous poverty as well and its quite hard to deal with that. Because of that...and off course a lot of oilguys are very very involved in politics. Very hectically involved in politics behind all of the major parties. (eh)

It's a very big difference

Yeah...It's amazing If you go to Kiev, it's just amazing, how much...you see kind of Rolls Roys showrooms that are more fabulous than you've ever seen anywhere in Europe, and that includes Monte Carlo or Zurich or anywhere....I mean it's just amazing. Eh yeah...yeah....

I'm thinking...because actually we spoke through quite a lot...I actually had some sort of list of questions...But eh

I need to be a bit careful of the time, because the boss eh...

When do you need to go?

Well I have to do two things, I've to take my kids from school unfortunately. But that's eh...I've got maybe five minutes.

Ow...that's all right...I just quickly scroll through...

Yeah...yeah...and you can always email me afterwards if you forget anything.

So yes...so maybe we'll just pick two questions because a lot has already been more or less answered. Well maybe one in general, what could explain EU's potential member state preferences? If you would kind of sum it up.

You mean the attitude of different member states towards Ukrainian membership?

Hmmm...or maybe towards...well...'We would rather have this country, than that country'

Ah..I see what you mean. Ehm...I just don't know what's going on in the heads of politicians and their advisors but I suppose you know there are strategic aspects. Ukraine is a key strategic country in between the EU and Russia. It is very important. That's why the question Ukraine's NATO membership is very sensitive. That's why its one of the really top priority foreign policy countries that most of our member states have. If you would go to the member states and say what our the countries that really matter?'. They say: 'Pakistan, Turkey, Ukraine.' You know it is in that group. The question is whether that just (verschaffen) gives you membership. There are financially, which is you know, very important... The EU is a big financial burden for many many states, especially the net contributors of course, especially Germany, also in the UK it's very controversial, which is another issue. There are the issues of the labour market which is very sensitive. The perception that the member states have about what happened after Polish accession for example, often based on misleading information but still politically important. There are considerations about the cost of bringing new member states infrastructure up. There are issues of traditional closeness. I mean Romania and Moldova are traditionally close. Some politicians of Romania think that Moldova is a part of their country even. This was also the case in between (Feroen?) and Bulgaria. I don't know Feroen very well. I think it's traditionally being seen as a second Bulgarian state by some people. (eh) yeah I don't now...Ah..yes and of course attitudes of the politicians to what they're used to dealing with and impressions that they get. I'm sure that's very important to. When De Gaulle stopped the British from joining the EEC, I'm sure a lot of that was purely down to personal chemistry. So that's all I can say.

A century old battle...haha

Haha yes absolutely.

Yeah..I think we are actually there.

Yeah...and as I said I will try and send you a couple of things in the morning. And I will be glad to answer any question. I'm often not here but I read these emails anyway...and I'll just make a note.

(GELD – GESCHIEDENIS: STEM VAN 'T VOLK (NEGATIEVE AFFIRMATIE)-
POLITIEK-EN GEO POLITIEK)

Interview 4:

Yeah fascinating yeah...

Yeah fascinating subject

And also I've been over to Brussels now two times. I'm going there in like in two weeks again. So yeah its also very interesting how it goes over there and what objectives they give for such strategy.

Yes...hmm good

Yes...so to start with. Could you maybe tell me something about yourself?

Okay yeah..well...to start with the basic. I'm a partime professor of the European Union here at leiden, but alsoat Stockholm. The rest of the time devided between a function in the research institute in Stockholm which is called the Swedisch Institute for European Policy Studies, and some consultancy work, advisory work for a couple of governments, one of which is Ukraine. Ehm in my academic work I essentially EU constitutional law EU external relations law and that's both in leiden and in Stockholm. In the Swedish institute for European policy studies I've just started as head of a research program after EU external action after the Lisbon Treaty. And now I've the ability to do research myself, and to publish for this institute, but I can also constitute a group of European researchers which would produce work that can be paid for in the context of this research program. Which is quite nice, because I contribute what's happening in academia at the moment. I don't really have to apply for financial grounds. This institute is a government agency, so it has a budget and I can tap from this budget for my research. Which is nice, without too much fuzz and paperwork. So its good. As to my advisory work Ukraine has, I'm sure you know, started negotiating an Association Agreement with the European union, it started a couple of years ago. Ehm and I was once approached by the Ukraine submission in Brussels to meet them. And since then I've been asked to shed light to some legal issues related to EU's external relations and international negotiations. So I give them legal support, not exactly on the substance of negotiations. That would be a bit awkward that a non-Ukrainian advises the Ukrainian government as to what they should negotiate with the EU. Its more about how they should negotiate with the EU and what they can expect from the EU. EU is not stated on the intervenes in negotiating, only on specific areas were they have competences and so Ukrainians are not nessecarily fully aware of what kind of international like to the EU is. This is where I sort of intervene.

Yeah...well, that's actually perfect the field you are working in like, because I'm wondering (eh) basically what the EU does towards Ukraine strategy wise? First there was the ENP, and now the Association Agreement, ehm they kind of like say that 'we would like to deepen our relationship etc. etc.', but how is it with Ukraine's membership perspective?

Hmm..ehm...for the time being, the EU hasn't officially recognized that Ukraine has avocation to become a member state of the European union. So there has not been a political decision of the EU and essentially its member states to recognize Ukraine as eligible for membership. Ehm having said this, from a legal perspective, there is a provision in the treaty on European Union, which is article 49, which establishes both the procedure for the Union to enlarge but also the conditions for which an applicant, potential applicant state, will need to fulfill in order to be eligible for membership. One of them is to be an European state. It's a double condition, it has to be a state and it has to be an European state. And addition to this there are some political conditions that they need to fulfill, it has to be a democracy state, it has to comply and has to respect the values of the Union. That provision suggests that any European state may apply to become a member state. But in a way, Ukraine doesn't need a political decision of the union to recognize Ukraine as a candidate. Ukraine on the base of this provision could apply, as an European state, to become a EU member state. And than the procedure would kick of and Ukraine would be scrutinized. But for the time being the EU has not committed itself to start the procedure if Ukraine went to apply. And Ukraine has not yet the move of officially applying to become a membership. What they would like at the moment is some kind of acknowledgement in the agreement that they are negotiating, that this agreement is somehow a first step for preparing Ukraine for accession. I can see that the Russian half, the political Russian half of Ukraine to...to...get that...I mean it would be quite nice for politicians in Ukraine to tell the population of Ukraine 'look this is what we negotiated with the EU, we got from the EU the acknowledgement that we are getting closer to membership, by this reference in the Association Agreement'. But legally speaking this reference in the Association Agreement would not be you know eh...eh a guarantee that Ukraine would become a member state, because the procedure of article 49, that I just mentioned, together with the conditions that need to be fulfilled would still need to be complied with. So, in a way, whether or not there is a reference in the association agreement you know as the Ukrainians would like it to be, to be inserted doesn't play a major role from a legal point of view. It's a long answer to your question.

No, no...

So..so in a nutshell. There is not been a political commitment by the Union to conclude an agreement which would prepare Ukraine to enter. For the time being the EU says 'One thing at the time. We want to have an association agreement that would strengthen the relationship, that would deepen the relationship between the EU and Ukraine and on the basis of eh...you know'. What Ukraine manages to carry out in terms of economic, political and legal reforms, we'll see in a few years time. Whether or not the EU might be more accommodating to ukranians wish to become a memberstate. For the time being, I mean the membership perspective, or the membership question is there. It the background of all the discussions, but its not officially on the table. It is not a particular topic of negotiation, I reckon.

Why do you reckon that?

Eh the Union is not ready for that. The Union just basically doubled its size or almost in just ten- fifteen years. Ehm in 1994, which is sixteen years ago, it was made of twelve memberstates, now its 27. And there are another half a dozen states that are about to get either onto a membership track by starting the negotiation or some of them are almost there. I'm talking about Croatia, I'm talking about Macedonia. Both of which have eh...candidate status. Croatia is liking to finish the negotiations of an accession treaty at the end of this year. Turkey is negotiating an accession treaty with the EU. And Macedonia is about to start the negotiations of an accession treaty. In addition to this, other countries from south-east Europe, former Yugoslavia or Western Balkans have formally applied and have been recognized as eligible. Albania, Montenegro, Serbia, Bosnia hasn't apply yet, but it will even though the situation is very very complex. So the countries of that region of Europe are recognized by the EU member states as having the vocation of one day, providing by fulfillment of conditions, becoming EU member states. So there is already a long line of candidate states preparing for membership which would will bring the union to a membership of more than 30 countries, including turkey. And this is in a way a glown of contention within the EU. This country, the country from which I come from, France, I'm French hey, are highly reluctant of turkey becoming an member state together with Germany. Whereas other countries like the UK, Sweden are much more symphatatic that Turkey should become a memberstate. All I could say is that the continuing enlargement of the European Union is highly debated within the EU among the memberstates. And therefore...Because there is already some commitments made in southeastern Europe, not even to mention that Iceland has become a candidatestate, or is to become a candidate state for which it has formally applied. So there is already a lot to cover from the perspective of enlargement. The EU does not want to commit itself yet in brackets to other countries like Ukraine. And perhaps tomorrow moldova, georgia would like to be regarded as a potential candidate. Ehm...one way...have to wait.

(TIMING + background from legal perspective why they don't need to show political commitment + RETHORICAL ENTRAPMENT +ENLARGEMENT FATIGUE+ various preferences) h

Would you say that there is like an enlargement fatigue?

Well...well...I mean it has been there at least on the level of the discourse some even have...have been willing to connect the rejection to the constitutional Treaty by the Netherlands and france to fast enlargement to Central and Eastern Europe. I'm not quite sure whether there is such a direct link between the two, but it's a very practical scapegoat to say you know, we can put a lot on enlargement as a reason why so much on enlargement as a reason why so much is goinig in the wrong direction within europe. So enlargement fatigue is a practical reason as not a red herring in the EU discourse at the

moment, ehm but at the same time some commitments have been made and the EU is kind of willing to you know carry on with those commitments. It is just that there is so much the EU can do in terms of enlargement preparation at one particular time. And now the EU is committed to prepare half a dozen of countries. Why the EU is to engage in many other issues? I mean the Eurozone must be undermined recently by the Greek crisis. The EU is coming to work more in the area of Freedom and Security and Justice. It is so much obsessed with the establishment of the external (justice service?). All of that is to say enlargement is just one policy of the European Union and its not the only one. And the EU has so much predictable capital and human resources it can allocate to all its activities. In the general context(?) stuff, a certain disenchantment vis a vis in the European Integration progress in some of the member states , Netherlands, France, Germany. One has to make sure that some policy issues, that might be closer to home, employment, or economic recovery are handled before the union can, you know, take --- additional commitments to enlarge to countries which need profound reforms, economic and political reforms, which are still a bit, you know, a bit shaky, you know, apart from Iceland. The EU can not in political terms commit itself too much. I think it could be a little bit more adventurous in saying to Ukraine, you know, you have the provisions of article 49. 'You are an European country, if you fulfill the conditions , it might be at some point of time, we might be able to do things together and you can be a memberstate', but even that is too much for certain memberstates.

Yeah...because I was wondering like, why would the EU, or why would certain countries would like to commit to, let's say the Balkan countries at the moment and not towards the East. Do you reckon that there is something that makes a difference?

Well, some could invoke several reasons in fact. One of them is perhaps, perhaps...It could be at the level of some kind of historical duty of the Union after what has happened in former Yugoslavia. Ehm and after what has been regarded as a complete failure of the emerging EU foreign policy in relation to the region. The EU has basically been unable to prevent the bloody conflict. So, now the situation over there is somewhat more stable there is somewhat a kind of historical duty there which has to do perhaps with a feeling of...if not guilt, a feeling of not having done whatever was necessary to avoid the bloodshed. There is something there which might pushed the union, which may have pushed the memberstates of the union to recognize that this region is part of the European constellation and you know... So if those countries want to part of the European Union they must be helped to become memberstates.

It also has to, with perhaps, to do with the sequencing of beginning of reforms in the different countries. In the western Balkans after the...Well first of all, Yugoslavia, before the breakup was economically and also politically already more reformed than let's say Ukraine or Moldova when they emerged from the break up from the sovjet union. So there are also some reasons which have to do with the degree to which some countries might be closer to what the EU membership may require in economic, political and legal terms than others. And therefore its not suprising that a country like Croatia that was quite rich before the breakup. It was a rich region of Yugoslavia. And which somehow is a smaller country that managed after the war to undertake quite major reforms has been

rightly or wrongly judged to be more prepared to face membership requirements than countries like Ukraine, Moldova or Georgia. So there is both, you know...that...eh...the impression of those countries from further east are not as well prepared to face the membership requirements as those from the western Balkans. And off course like Iceland, which is already a member of the EEA and which has already you know..eh... incorporated in its own legislation so much of EU internal market law. But then there is also this historical element that I just mentioned earlier. That may be also other reasons. I would not really know...some might say, I'm not sure whether that's right, Croatia, as a catholic country has better chances to have friends within the European Union than a country like Ukraine. Which is not Catholic, its still Christian. So there are some scholars that believe, or some historians, that will bring in eh...the religious argument.

Yeah...

I'm not quite sure whether that's really the case...

Yeah...because for instance Serbia is Christian-Orthodox as well as Ukraine, right?

Yeah

So Serbia is a potential member state and Ukraine isn't so...

And Greece is an Christian-orthodox country and it has been in the EU for quite some time...so... But the thing remains that you, you have...well one thing that's important for any third state that wants to become member is to have a number within the European Union. Ukraine has some friends....Sweden, the UK, but you know...and Poland as well, Litvania. But you need a critical mass of friends within the EU to...you know... defend your cause. And that's the case for Croatia. There are many countries that have been supportive of Croatia's membership' perspective. There are many elements which can justify... you know, external, internal, historical, political, ehm...the degree of economic development. All of this obviously plays a role in... in the EU member states' decision to the regard particular state as likely to be eligible, or recognize as such, for membership.

And what...what....you just talked about friends basically. On what basis do Ukraine, the UK, Sweden, Litvania, Poland...it's all quite diverted over Europe...On what basis are these friendships?

Eh...these are interesting questions. I haven't done much research on that. Because as I said in the outset I'm more into what the EU does in relation to those countries from the more legal, political perspective, not so much the historical. Because, indeed I think there has been a lot of history involved there. Sweden has been a very influential regional actor for centuries in that particular region...eh...Sweden was very engaged, once it became a member state, as an investor of the central and eastern Europe in the 1990's and than it became also a quite a promoter of membership perspective of those countries. It also has to do with being particular member state that approached what the European Union should be. I mean its always...and I think there is a bit of truth in that....Britain and

Sweden have always been presented as member states which do not have a deepening agenda when it comes to the European Integration progress. Rather they are pro-widening to make sure the European Union does not become a superstate, to put things in sophisticated terms. Whereas countries like France, at least in the discourse, Germany, perhaps ehm..Germany would have a different position in relation to enlargement towards central and eastern Europe because of historical reasons, but from the perspective of the approach of memberstates to what the EU should be. Those memberstates which are a being more into eh...having a deeper integration progress have tended to be less sympathetic to further enlargement on the ground that further enlargement would you know undermine the possibility to deepen further the European union.

And then now some historical reasons, some memberstates may have you know for centuries had some good relations with potential applicant states. Ehm Sweden definitely had some relation to Ukraine and the Baltic states, Poland. Britain for strategic reasons in the context of the European Union. They were always willing to enlarge further the European Union. Britain is definitely in favour of having Turkey in the European Union. Its in favour of having Ukraine in the European Union. And its also for more geostrategic purposes, the idea is to have a wider European Union with strong corporative links so as to guarantee a strong sort of western Europe alliance against possible threats from further East, Russia, in line with US and NATO approaches to to eh Russia. There is eh Pruchinsky, one of the key advisors for US foreign policy in the past decades has presented the idea that the security in Europe should involve an alliance in between France, Germany, Poland and Ukraine. As well as compression with UK. As sort of the backbone of European security should rely on an intimate relationship of those four. Obviously, and that's an implicit message at the expense of...and...and that is in relation to Russia. Which Trachisky always considered as being a potential threat. Prachisky is having some Polish origins...you might understand why..

(GEOPOLITICAL REASONS BRITAIN VS HISTORICAL REASONS OTHER MEMBERSTATES – different perceptions/preferences)
(RETHORICAL ACTION-ENTRAPMENT? DUS MOOIE
BEELDSPRAAK...MAARRRR STRATEGISCHE REDENENEN + VERSCHIL IN (FIXED!) PREFERENTIES)

Hmmm...

But its...yeah...you know. You have various... Memberstates do have a different approach towards the European Union, what it should be and that might colour the way in which they perceive enlargement. Those who want the European Union not to be a federal state would be more sympathetic to enlargement, some others more sympathetic to a deeper EU. More state-like, federal structure like would be less likely to be enlargement friendly. But than you have historical reasons, some memberstates have some close relationships to some candidates and than you have some global strategy kind of thinking you know.

Would do you reckon that are like the objectives to do so countrywise. Let's say England that is afraid for a superstate...Would you say that it is strategic reasons

for that reason to go and enlarge? In that sense kind of eh...to optimise their netgain?

Hmmm

Or would they handle more out of a sociological aspect to what the European Union should be? It's a difficult question but...

Hmmm yeah. Eh well Britain remains eh a powerful player on the global stage. It still has a seat in the UN security council and it doesn't want to be overshadowed by a superstructure called the European Union. It still wants to be a big player on the global level. And the way to do that is to make sure that the EU does not become too powerful and the way for the EU not to become too powerful is to have many more players in it. And therefore somehow slow down a potential deepening of the integration process. It has to do with a long tradition off...you know it used to be, together with France you know, the two big players on the global stage before the First World War you know. It was a big empire, it still has a commonwealth of...of friends from Australia to Canada and an intimate relationship with the United States. And this is as important, if not more perhaps, than its links with the rest of the European continent. And apparently it has paid of not to be to commentative. And after all it seems that the UK is still, and has become, such an influential member state within the European Union. Its quite clear in the drafting of the constitution and in the (IGC-link?) in the Lisbon Treaty. They're extremely powerful and the decisions that have been made as to the structure to the new Treaty etc. yeah... So eh...it seems that the UK doesn't have that much interest in getting too much into, you know, deepening the European Union. It gains a lot by playing the role it has, which is Eurosceptic to simplify, but sort of Euro... It has a very rational way of looking at the European Union, not very ideal or constructivist sort of speak. Not like France, which looks at the EU as a way...or if not restore to...to well, restore or guarantee that France can continue to play a global role. So in a way the EU is a way for France to continue to have an..yeah...important role. The French perspective has been, and I'm sure you'll find literature on this, that the EU has permitted it to...to...recover some of the lost influence it had on the international playground. Loss because of the two World Wars perhaps, the end of an empire, de-colonialisation. And the EU, at least how it was created at the 1950's was a way for France to play a major role on the European continent. And obviously a guarantee to keep that role was not to enlarge too much and not too quickly. And that's why perhaps...That's a way to read the two veto's of France with respect to the membership of the UK in the 1960's. De Gaulle, then president of France, veto's twice to the membership application of the UK, on the ground that they were not prepared economically, politically, to be part of, but essentially it was because France didn't want that the Trojan Horse of the United States played a role in the European integration process, which France considered to be a German-French affair. And where, you know, the French language was the key... Well, all of this has obviously. Well, this initial perspective has been profoundly effected by the various enlargements, to the UK, more Atlantis's, together with Ireland and Denmark, a key (?) NATO member. You know very very...keen on keeping its Atlantis's (?) perspective as well. And than you know Central and Eastern Europe, Poland being as close to the United States and the

UK as France and Germany. Things change obviously, I'm simplifying. But you have all these dynamics that work in the day to day running of the European Union. And what...in defining more in grand terms what the European Union should be and whether or not it should enlarge. All of this plays a role, it seems. But I'm not an expert you know, I'm reading the press, but also a bit of literature, political science literature, international relations literature that tend to.... You've got different scholars, different approaches to that. I'm not sure whether I'm answering your question.

No, no it's absolutely fine. You probably know a lot more than I do. And eh...what you just said like, obviously France and England, there has been a bit of friction for a long time, still in...well now fought over in policy. Would you reckon in that sense, is there more of an European identity coming up since then, or are countries still sovereign in that?

Oeh...well there is an attempt to establish some kind of European identity through law, through treaty-reforms. There is definitely an attempt...That was part of the constitutional debate, the idea that there were some European values on which the EU is based and which wants to promote, which constitute you know the identity of the EU. Ehm..it all, it very much depend on what you or one understands by identity. There are various things that Europeans share, but you know we are far from the situation where there would be some European identity to the similar extent as there has been or there is a English identity or a British identity, a French identity, a Dutch identity. Particularly now, perhaps as the result of enlargement for some. The EU is far too wide now to be able to create that kind of...to supersede or complement national identity with an European identity of the same kind, of the same nature. Eh..is there is some identity, it might be that some things are shared whatever country you are talking about, some kind of common denominator, but I'm not sure this have been identified yet. Languages remain very different, we still have 23 different languages formally speaking in the European Union. And for having worked in different countries in the European Union I realise how language can be...I mean it remains a source of identity. And therefore a source of difference within the European Union and also an obstacle to the full achievement of the key objectives of the European Union, I'm thinking of the free movement of people for instance. If you don't speak the language of the member state in which you start to work, it's not like you are being discriminated against formally speaking, but you can't be...you don't play at the same level as you know people that are of the nationality of the country where you work and people that speak the language of the country. You really have to speak the language of the country in order to feel that 'I fully exercise my right to free movement and..'. So it's a bit of an irony that you have to get close to the nationals of your host country for the free movement of persons to make complete sense. So you have to become quasi national of the memberstate in which you, you know, you have exercise your free movement rights...ehm

You still need to adjust...

In order to avoid some element of this European identity, which is free movement so... The two have to be combined somehow. And you know it has to be so, unless you know

there is a superimpose identity with one language, which is imp...somehow imposed, but I don't think it will happen. No. So one has to think of other ways of defining an identity and you know you have a lot of scholarship on this with people like Habermass defining identity not by nation or a demos, but by constitutional rights and constitutional norms, which a whole EU community of citizens share...

Like democracy for instance?

Yeah, eh...but this is quite fragile, because how are democracies evolved? And I use the the word democracy in plural on purpose, I mean the Dutch democracy is evolving, the French democracy is evolving. And do they evolve simply because they're both part of the European Union framework? I'm not quite sure. Actually the debates within our democratic circles, on the national level are not essentially determined by some kind of values or identity elements coming out of the European framework. They are all determined by actually globalization, or the threat that globalization may entail for our own feeling of identity. I'm just thinking out loud. I've haven't thought very much about this...

(VARIOUS IDENTITIES WITHIN EUROPE)

Its very interesting. Also what you said about the free movement of people. You travel but you still need to adjust to the region. In that sense it is kind of a puzzle.

Which is perfectly reasonable you know. You can't expect someone coming to a national community which existed for centuries. To be able to be immediately fully integrated into a national community in what constitutes this national community is not eh.... all of the sudden, does not play a role in the integration of the newcomer, like a language, like...I don't know. Rules of conduct, laws etc. What the EU law has done is essentially to prevent...prevent...too blunt discrimination. Its not like because I'm a French at a Dutch university that I get less paid than a Dutch professor doing exactly the same job. That I should have the same social advantages if I'm a worker here. So these are areas where the European union has been able to work, but we don't have yet a sort of positive integration in the field of the free movement of persons free movements as there have been in the field of free movement of goods. Eh to be more specific, integration of the...I mean the internal market in terms of free movements of goods does entail not on the disappearing the barriers to trade. I mean holding the tie rips at the borders between Netherlands and germany, between france and Belgium etc.. So there is no custom duties. In addition to this, memberstates have been asked not to create technical barriers. So that goods could be marketed all over the internal market. The EU itself started to establish positive rules applicable across the internal market. So that a car in france that will be produced according to safety standards would be produced according to EU safety standards, so that it will be applicable everywhere. Positive sort of integration, not only getting rid of obstacles and discrimination but also adding a layer of legislation that would replace all the 27 national standards, which would create obstacles, technical obstacles. If you would think in the movement of workers, so far the idea has been to remove obsacles and to ensure non-discrimination, in access to the labourmarket and also access to social benefits when you are a worker , but you don't have yet a whole body of positive

integration rules...well there are some bits but far from being complete, of rules which would allow EU citizens exercising their free movement rights to be more positively integrated. What I mean by this, I'll give you a very concrete example, you don't have EU measures for the purpose of helping somebody to be fully acquainted with the language of the host country. You have to do it by yourself. If you want to work in Sweden, in a Swedish company, it will either be up to you or your employer to provide or to find a way to become a bit familiar with the Swedish language to be more operational and to be as operational and influential as a Swedish worker would be, using the Swedish language. One could imagine that the EU comes up with programs to help free movers to get acquainted with the language where they are going to work. So as to that you are more positively helped, do you see what I mean?

Hmm (yes)

This is not yet conceived off... perhaps because it would cost a lot of money...but yeah.

Maybe that might be the reason

Hmm (yes)

So far...we don't know. So I was thinking, for instance the free movement of people, eh, like if you look at it, the ENP the Association Agreement, it's obviously an agreement where both parties are getting involved with each other and also for Ukraine there is some profit of the agreements, but at the same time you are still closing your borders for workers, whereas they need to adjust anyway to the country they're going to work at. So I'm wondering...would there be a reason that that border is still closed?

I guess this is connected to what we talked about earlier. There is some scepticism within the European union as to the opening of border generally because of right or wrong connection with unemployment, with economic crisis, eh..this is not...a context which is protrusive to openness towards you know movements of persons from third countries, particularly from countries that are poor. It's fine to be open towards Norwegians, Icelanders, and eh swiss, basically because they have the same standards of living and they may not be as interested to come and pick up a job in the Netherlands or France. Whereas if you would open your border to the labour coming from the east there is some perception that people are going to lose their job. And this perception, whether this is right or wrong, whether it corresponds to reality, is sufficient for politicians not to be too keen on promoting further openness. In relation to Ukraine the situation is that, Ukrainians need a visa to enter the Schengen area. The EU has nevertheless accepted, under increasing pressing demand from Ukraine, to facilitate movement. Now there is an agreement between EU and Ukraine on visa facilitation. The purpose of which is to reduce the formalities if not the price of obtaining a visa for various categories of the population, which is chosen integration basically. So for students and for scholars it might be easier, less time consuming and less financially burdening with obtaining their visa on a reciprocal basis. Although Ukraine has already made it possible for EU citizens to travel to Ukraine for free. So if I would go to Ukraine I don't need a visa, whereas if I want an

Ukrainian colleague to come and visit me in Sweden, he or she will have to obtain a visa. So the EU is trying to be responsive to Ukrainians' demand. In many member states it has become a vote winner to be more restrictive to immigration. It is the case in France, it is the case in the Netherlands, it is the case in Germany, it's the case in many other member states. And thus, you can't imagine politicians to go in the other direction. That is... to take measures at national or EU level whose effects would be to make it easier for third country nationals to travel to the EU for tourist purposes or any other purposes. Recently the EU has lifted visa requirements from most countries from South Eastern Europe, Serbia, Macedonia. And immediately in the press when the visa was lifted there were stories whereby tourists coming from Macedonia, would as soon as they would arrive in Belgium ask for asylum. And there are international conventions according to which an application for asylum is made. International conventions obliged the country in which the asylum application is made to deal with the asylum application. And that requires human resources... that acquires a lot in the point of view of the host country. That kind of press coverage, these kind of stories, even if it's just a few will not encourage the member states of the European Union to be more open towards Ukraine. So.. yeah it's a tricky issue, this movement of persons coming from Ukraine and further fields. And at the same time it's so crucial for the credibility of EU as being the promoter of its own values. The EU cannot on the one hand say to Ukraine: 'Look the values and the principles which underpin our Western European society are very good. We would like you, as a neighbour, to adopt these values, to live by these values and to reform your economy and political system and legal system accordingly.', while at the same time telling those people 'You should stay at home, we don't want you to come and visit us and see how wonderful it is in our countries as to become acquainted with it, and become full fledged democracy whereby... you have seen how it is, and therefore you will go back to your country to promote that and elect those people that will be more prone to establishing that way of living'. So there is a paradox, there is some kind of irony, some kind of tension between more such of normative EU in terms of advocating the way in which it has developed. If you look at foreign policy objectives of the EU, after Lisbon... Its quite clear. There is a specific provision which says that in its interactions with the rest of the world the EU will promote the principles which have... underpin its creation, its enlargement, its development. So the EU becomes a... its comforted in its... in its aspects of normative actor telling the rest of the world 'Look we have got great values and we would like you to adopt these values, because they are good for you', while at the same time telling the people... should... the demos. One of the values of the EU is basically to say to the rest of the world is 'Democracy is a good system and therefore the population of third states should have a democratic system and thus be able to elect democratically institutions, which would put things to force, into their laws, which would translate into their laws, the values by which the EU has developed.' But at the same time the EU tells the members of these third countries demos 'Stay where you are, you can't... unless you have a visa and a good reason to come. We don't really want you to come and visit'. I feel uncomfortable with that... and of course I can see that there are some practical problems in handling an increasing migratory demand in relation to EU member states. And so there is a need to reconcile. And that's the work of politicians, and I'm not a politician, but there is a need to reconcile the discourse and the actual

deeds, the policy moves taken by the European union. but it's a tricky...it's a tricky issue.

(FEAR MOVEMENT OF PEOPLE 'GOLDDIGGERS FROM THE EAST')

Because also for instance, you could say that, indeed a carrot might be the free movement or persons another carrot might be indeed maybe just in one sentence saying with the new agreement that is might be a roadmap towards membership. So yeah..that's how I came by the subject as well like. Why not state that basically, why leaving that out, whereas you do expect them to conform to these certain conditions?

Yeah yeah..

Because I'm wondering if they would offer such a statement would there be any consequences for the relationship with Russia which is just next door?

You mean a statement whereby the EU acknowledges Ukraine has a membership perspective?

Yeah and mark them as a potential candidate memberstate?

I mean legally speaking not directly. After all Ukraine is an independent country and is free to have whatever alliances it wishes. Eh in reality...eh...the discourse coming from Russia is that as far as the EU enlargement is concerned, eh Russia is perhaps less concerned than when it comes down to NATO membership. And there have been various signals coming from Russia that Ukraine's rapprochement with the EU would not be so problematic. Some other signals suggest that Ukraine has to choose between..., and these signals come also from some member states of the European union, particularly in the context of the presidential elections in Ukraine, that Ukraine needs to choose between getting closer to the European union or closer to the Russian federation. That the two could not be reconciled. Ukraine is somewhere in between, has always tried to reconcile. Although after the orange revolution things were not that clear, but now after the new elections Ukraine still wants to have good relations with the European union and with Russia. Because geography requires that, that Ukraine has both...good relationships with Russia and with the European union. Legally speaking some problems could arise. If Ukraine wants to have a very intimate relationship with the European union, by a way of let's say a free trade area, and if Ukraine was to negotiate a similar relationship with Russia. Legally speaking there may be some incompatibility. Eh..But to come back to your question as to whether that could create... I mean the EU acknowledgement that Ukraine could become a member state would create problems with Russia. I don't think that in itself it would, but it all depends on how this perspective is used by Ukrainians and by member states of the European union. That is to say that some Ukrainian politicians might say 'look, if we are getting closer to the European union that means that we cannot conclude an agreement with Russia on this or that subject matter.' And within the

European union some memberstates might say 'well, if you are really committed to become a memberstates there are certain things you can't do with Russia.' So the perspective itself does not entail problems but it all depends what we do with this perspective, how it is used and how it is instrumentalised.

(RUSSIA: NO EFFECTS REALLY, BUT DEPENDS ON WHAT IS DONE WITH IS. MAYBE LEGALLY SPEAKING)

What you say is that is different being viewed upon in different countries, obviously by different persons?

Yeah. One thing remains. I mean if Ukraine enters the European union than obviously Ukraine will be bound by eu law and that covers also eu external relations law. So that means that the agreements that Ukraine may have with the rest of the world, also including Russia would have to be compatible with eu law. Otherwise they need to be denounced. But that is you know a rule for whatever a new memberstate of the European union. when Poland became a member of the European union it had to adjust if not denounce some of the agreements it had with ukraine, which were concluded in the context of some kind of historical reconciliation between Poland and Ukraine. But you know, Poland democratically wanted to be a member of the European and had to face the consequences of this.

How is that in Ukraine, because you cooperated with it, because people seem to vary in their ambition? Could you tell me something about that, do you know anything about it?

Yeah I mean I guess its everywhere. I mean in each memberstate of the European union there are different views about the eu, what it should be, if it's a good thing or not to be part of it. That the case in any candidate as well, whether or not it's a good thing to apply and to become a memberstate and that's also in any other potential candidate in the case of Ukraine. You have on the one hand the political elite is pro-eu integration and the election of the new president has not changed that. Perhaps the method is different, but as to the ultimate goal of becoming a memberstate of the European union things have not changed dramatically. Eh now, within the population, there are some part of the population that are more Russian friendly because they have ancestors coming from Russia, in Crimea for instance. Crimea has a demography, quite interesting, a lot of Russians have established themselves in Crimea prior to the transfer of Crimea to Ukraine from Russia, which was in 1953 or -4, when Kuchev...after Stalin decided to offer Crimea to Ukraine. At the time it didn't really make a difference because Ukraine was part of the Soviet union. so Crimea was somehow administratively speaking transferred to Ukraine. But then it made a difference after Ukraine became an independent country. Crimea then became, I mean it was part of Ukraine as an independent country, while Crimea had been a place prior to 1953, where a lot of Russians would establish themselves notably because there is a navy base, a Russian navy base in Crimea. So in Crimea there are certain groups, Russians (?) and of Russian origin which are not too keen on...certainly not on NATO accession, accession to NATO membership and...and somewhat ambivalent with respect to EU accession if it is perceived as way to be less close to Russia. In the west of Ukraine

which used to be a territory a part of Poland and where religion is different, I mean they're closer to... I mean they follow the Greek Orthodox live regime, but at the same time they recognize the authority of the pope from Rome. So they are somehow close to the Catholics. And in this part of Ukraine which is closer to Poland the support of European integration is a lot stronger than further east, which is closer to Russia. It's an overgeneralisation. Just to tell you that at the (?) level the discourse is pro-EU, the population is much more diverse, on the whole you could distinguish the east from the west. You could also identify Crimea as a different case...so yeah...there are different views. But on the whole, the elite and the political parties, which are now you know part of the ruling coalition have a European integration agenda, and they are in power, and they were put in power by democratic means. So one could say that on the whole, the Ukrainian population is in favour, not unanimously, but the majority is in favour.

Because it's a rather small province, Crimea, on the Black Sea right?

Yeah.

And eh...uh...I just had a question...eh...yeah...could you tell me why Ukraine, or why the Ukrainian elite maybe in this case profoundly, would like to become a member of the union?

Well...it's that they are...

(SOMEONE KNOCKS)

could you just give me one second?

Yeah

Do I interrupt?

No it's fine..

(PAUSE)

I'm sorry

No, no I'm actually sorry, because I see that we are already on one hour already so I don't want to keep you up too long.

That's fine. As I'm not here very often, I haven't had the chance to meet him very often, it's a new professor here

Oh yeah

And eh so...but we will see each other tomorrow. So that's fine. Where where we?

About why Ukraine would like to become a member?

Well there is this image of the European union as eh an attractive model to ensure eh welfare for the population, eh economic efficiency, eh and...and democratic functioning of a state, modern... it's a...The EU perhaps appeals as a way, first of all, to modernize particular states and then to become part of...you know...the European family and be a sort of a state with eh modern economical and political structure. So the idea is that the EU is attractive as a system. Ehm and let's not forget that Ukraine is a neighbour of Poland and Ukrainians have been able to travel to Poland throughout the nineties and they may have seen by themselves that Poland has changed dramatically. So there is this idea that belonging to the European union or being very close to the European union is a way to enhance happiness of the population haha...to put it in very general and ideal terms. I guess that is essentially it. Being part of an influential group on the global stage. Although this influence might be decreasing, giving the growing influence of other powers in the world, but it is an attractive objective for carrying out economic and political reforms which may be perceived as necessary for you know to guarantee the population will continue to have a decent living. So it's good anchor if you like.

(WHY STATES JOIN! STRATEGIC NETGAIN)

So basically would you say that it is...that these objectives are basically for all countries that would like to join?

Well I mean sure in order to be able to join reforms need to be carried out. Unless your country is already so close to the legal standards of the European standards that the adaptation is quite limited. That's somehow the case for Iceland, it has quite limited adaptation to do given that on the economic front it's functioning by the rules of the European union, since it's been a part of the European economic area, on eh freedom of movement of persons Iceland is more integrated than the UK in the EU, because it's part of Schengen, like Norway by the way. And thus, many of the requirements on the external borders have already complied with in Iceland. And on the Common Foreign and Security Policy, Iceland aligned itself with many of the positions of the EU on the CFSP matters. So Iceland is very close in being a memberstate of the European Union, at least in terms like standards, political- legal- and economical standards. Ehm but for countries in the east and southeast their system is not as close...

(RULES OF THE CLUB)

(PHONE RINGS)

I'm sorry.

That's alright.

Yeah..so those countries from south east Europe and eastern Europe...you know they have...they've been through fifty years of socialist model. In former Yugoslavia it was

not as bad as you know Albania or the Soviet Union in terms of you know centralized economy and political structures, but still you know they were living in those countries according to a very different political organisation

It kind of like a longer way to go in that sense

Yeah

You just mentioned Yugoslavia as well. Do you know something about Serbia?

About Serbia?

Yeah

I know that Serbia is applying to become member state of the European union and that the procedure of membership has been triggered. That's Serbia has an association agreement with the European union, which enters into force relatively recently, because there was opposition from a couple of member states, I think the Netherlands were quite eh... adamant that certain conditions were to be fulfilled before Serbia could associate to the EU. Ehm so it seems that Serbia is normalizing their relation with the European union, the way other south eastern countries have done, like Croatia. But you know there are certain blocks along the way eh..one thing off course is to sort out all the war crimes and suspected criminals to deal with at last. These are the things that need to be sorted out, and also...well I guess Serbia will have a role to play in one way or another...In making sure that Bosnia remains stable. Ehm...I don't know exactly in which configuration Serbia will have to be involved but eh...Basically the message is that the relationship between Serbia and the EU is getting normalized and Serbia is on track to getting closer to the European union and provided in meeting the conditions is may become a member state of the European union. although there may be conditions that need to be fulfilled internally as well. The member states of the European union will always have to support it. Ehm.. be at the level of negotiations and ultimately at the level of the ratification of the accession Treaty. And there there maybe some hurdles (hurdles). For Serbia as well as for other candidate states accept perhaps Croatia, the French constitution requires that the ratification of an accession treaty, which is compulsory for an accession treaty to enter into force and for a new membership to take place. And that accession treaty ought to be ratified by referendum in France and I can imagine that it won't be as easy as through a parliamentary ratification process.

Which we have seen in 2005 as well. They might go and decide that in other countries as well

Hmm. Yeah...Austria is thinking of introducing a requirement ratification of accession treaties by referendum.

We will see how it goes in the future.

Hmm

Would you reckon, and that's one of the last questions. Would you reckon that Serbia is further in like meeting requirements than Ukraine at this very stage?

Well formally speaking Serbia is closer, because it has already been recognized that eh...It is a potential candidate formally speaking. It is a strange thing of the EU that one country has to be recognized as a potential candidate and then as a candidate. The EU has been very good at multiplying some kind of status that...a third country is eligible for membership must obtain on the long road to membership. So the notion, or the status, was invented in the context of the EU's enlargement process towards southeast Europe. This notion of 'potential candidate' did not exist in the EU-jargon before. But now it is there. And in order for a country to become recognized or to be recognized as a potential you need to have a consensual decision by the memberstates. Serbia has already been recognized as a potential candidate, formally speaking. So there is some kind of acknowledgement by the EU that Serbia has a vocation to become a memberstate and that everything between now and potential membership is more of a technical nature. It's not the case with Ukraine, as we talked about, on the outset of Ukraine has not obtained any kind of status related to the enlargement process. The only, and that the only sort of implicit status is that the EU now favours the conclusion of the Association Agreement and deepening the relationship in the context of the Eastern Partnership and the European Neighbourhood Policy. This is the framework of the relationship now. But then it has recognized that this is without prejudice to further deepening of the relationship or other relationship with the EU. And that expression without prejudice suggests that the deepening of the relationship in the context of the Eastern Partnership and the European Neighbourhood Policy does not close the door to potential membership in the short or the long term. But so far that's the only, somehow indication to Ukrainians that...I mean Eastern Partnership and the Association Agreement is not necessarily the end of the road...that there may be life after this Association Agreement. But that suggests that Ukraine, even if has this sort of very remote perspective, it is far from having the perspective Serbia has, which is the perspective of a potential candidate. Serbia has now send its formal application to the council and it is up to the commission to come up with an opinion. I mean the procedure of article 49 has already been triggered. And in this procedure the commission has to give an opinion about the application, the parliament has to give its concern and the council would decide unanimously whether or not it opens accession negotiations. So this procedure has been triggered already. So from...you know a formal point of view Serbia is a lot closer than Ukraine. In reality, whether the conditions are fulfilled, well you know on some account...perhaps it could be said that on democratic functioning perhaps Ukraine and Serbia are not that far apart. On the economic reforms there may be some reforms in Ukraine which are not that far from those in Serbia. So it may be that in reality some of the conditions that ought to be fulfilled to be you know recognized as a candidate are not...so differently handled in Serbia and Ukraine. But formally speaking, in terms of procedure and general political approach by the European union, Serbia is a lot closer. Hmm

Yeah that's why these two countries are, well till a certain extent, are kind of the same. You have pointed economics and democracy down...and that's why I wondered why is one country a neighbour and the other one a potential candidate memberstate

Yeah yeah. Well that all goes back to the initial discussion we had about, what...why does the EU enlarge quicker or more enthusiastically towards a region and towards some countries rather than others

Yeah

History, geography...eh potential memberstates in the European union that are more friendly towards particular candidate states...eh...various reasons

Various reasons yes

yeah

I think, also with a look at the time as well, I think we kind of covered it. Do you have any questions or recommendations?

Questions? When do you need to hand in your thesis?.....

(PRIVATE CONVERSATION)

you know it was not as bad as Would you say More or less like personal netgain

(NIET MOGELIJK GEREALISEERDE IDENTITEIT NOG DOOR REGELS, LANDEN BLIJVEN ANDERS)

Interview 4:

Yeah fascinating yeah...

Yeah fascinating subject

And also I've been over to Brussels now two times. I'm going there in like in two weeks again. So yeah its also very interesting how it goes over there and what objectives they give for such strategy.

Yes...hmm good

Yes...so to start with. Could you maybe tell me something about yourself?

Okay yeah..well...to start with the basic. I'm a parttime professor of the European Union here at Leiden, but also at Stockholm. The rest of the time divided between a function in the research institute in Stockholm which is called the Swedish Institute for European Policy Studies, and some consultancy work, advisory work for a couple of governments, one of which is Ukraine. Ehm in my academic work I essentially EU constitutional law EU external relations law and that's both in Leiden and in Stockholm. In the Swedish institute for European policy studies I've just started as head of a research program after EU external action after the Lisbon Treaty. And now I've the ability to do research myself, and to publish for this institute, but I can also constitute a group of European researchers which would produce work that can be paid for in the context of this research program. Which is quite nice, because I contribute what's happening in academia at the moment. I don't really have to apply for financial grounds. This institute is a government agency, so it has a budget and I can tap from this budget for my research. Which is nice, without too much fuzz and paperwork. So it's good. As to my advisory work Ukraine has, I'm sure you know, started negotiating an Association Agreement with the European Union, it started a couple of years ago. Ehm and I was once approached by the Ukraine submission in Brussels to meet them. And since then I've been asked to shed light to some legal issues related to EU's external relations and international negotiations. So I give them legal support, not exactly on the substance of negotiations. That would be a bit awkward that a non-Ukrainian advises the Ukrainian government as to what they should negotiate with the EU. It's more about how they should negotiate with the EU and what they can expect from the EU. EU is not stated on the intervenes in negotiating, only on specific areas where they have competences and so Ukrainians are not necessarily fully aware of what kind of international law like to the EU is. This is where I sort of intervene.

Yeah...well, that's actually perfect the field you are working in like, because I'm wondering (eh) basically what the EU does towards Ukraine strategy wise? First there was the ENP, and now the Association Agreement, ehm they kind of like say that 'we would like to deepen our relationship etc. etc.', but how is it with Ukraine's membership perspective?

Hmm..ehm...for the time being, the EU hasn't officially recognized that Ukraine has avocation to become a member state of the European Union. So there has not been a political decision of the EU and essentially its member states to recognize Ukraine as eligible for membership. Ehm having said this, from a legal perspective, there is a provision in the Treaty on European Union, which is article 49, which establishes both the procedure for the Union to enlarge but also the conditions for which an applicant, potential applicant state, will need to fulfill in order to be eligible for membership. One of them is to be an European state. It's a double condition, it has to be a state and it has to be an European state. And addition to this there are some political conditions that they need to fulfill, it has to be a democracy state, it has to comply and has to respect the values of the Union. That provision suggests that any European state may apply to become a member state. But in a way, Ukraine doesn't need a political decision of the Union to

recognize Ukraine as a candidate. Ukraine on the base of this provision could apply, as an European state, to become a EU member state. And than the procedure would kick of and Ukraine would be scrutinized. But for the time being the EU has not committed itself to start the procedure if Ukraine went to apply. And Ukraine has not yet the move of officially applying to become a membership. What they would like at the moment is some kind of acknowledgement in the agreement that they are negotiating, that this agreement is somehow a first step for preparing Ukraine for accession. I can see that the Russian half, the political Russian half of Ukraine to...to...get that...I mean it would be quite nice for politicians in Ukraine to tell the population of Ukraine 'look this is what we negotiated with the EU, we got from the EU the acknowledgement that we are getting closer to membership, by this reference in the Association Agreement'. But legally speaking this reference in the Association Agreement would not be you know eh...eh a guarantee that Ukraine would become a member state, because the procedure of article 49, that I just mentioned, together with the conditions that need to be fulfilled would still need to be complied with. So, in a way, whether or not there is a reference in the association agreement you know as the Ukrainians would like it to be, to be inserted doesn't play a major role from a legal point of view. It's a long answer to your question.

No, no...

So..so in a nutshell. There is not been a political commitment by the Union to conclude an agreement which would prepare Ukraine to enter. For the time being the EU says 'One thing at the time. We want to have an association agreement that would strengthen the relationship, that would deepen the relationship between the EU and Ukraine and on the basis of eh...you know'. What Ukraine manages to carry out in terms of economic, political and legal reforms, we'll see in a few years time. Whether or not the EU might be more accommodating to ukrainians wish to become a memberstate. For the time being, I mean the membership perspective, or the membership question is there. It the background of all the discussions, but its not officially on the table. It is not a particular topic of negotiation, I reckon.

Why do you reckon that?

Eh the Union is not ready for that. The Union just basically doubled its size or almost in just ten- fifteen years. Ehm in 1994, which is sixteen years ago, it was made of twelve memberstates, now its 27. And there are another half a dozen states that are about to get either onto a membership track by starting the negotiation or some of them are almost there. I'm talking about Croatia, I'm talking about Macedonia. Both of which have eh...candidate status. Croatia is liking to finish the negotiations of an accession treaty at the end of this year. Turkey is negotiating an accession treaty with the EU. And Macedonia is about to start the negotiations of an accession treaty. In addition to this, other countries from south-east Europe, former Yugoslavia or Western Balkans have formally applied and have been recognized as eligible. Albania, Montenegro, Serbia, Bosnia hasn't apply yet, but it will even though the situation is very very complex. So the countries of that region of Europe are recognized by the EU member states as having the vocation of one day, providing by fulfillment of conditions, becoming EU member states.

So there is already a long line of candidate states preparing for membership which would bring the union to a membership of more than 30 countries, including turkey. And this is in a way a glow of contention within the EU. This country, the country from which I come from, France, I'm French hey, are highly reluctant of turkey becoming a member state together with Germany. Whereas other countries like the UK, Sweden are much more symphatatic that Turkey should become a memberstate. All I could say is that the continuing enlargement of the European Union is highly debated within the EU among the memberstates. And therefore...Because there is already some commitments made in southeastern Europe, not even to mention that Iceland has become a candidatestate, or is to become a candidate state for which it has formally applied. So there is already a lot to cover from the perspective of enlargement. The EU does not want to commit itself yet in brackets to other countries like Ukraine. And perhaps tomorrow moldova, georgia would like to be regarded as a potential candidate. Ehm...one way...have to wait.

(TIMING + background from legal perspective why they don't need to show political commitment + RETHORICAL ENTRAPMENT +ENLARGEMENT FATIGUE+ various preferences) h

Would you say that there is like an enlargement fatigue?

Well...well...I mean it has been there at least on the level of the discourse some even have...have been willing to connect the rejection to the constitutional Treaty by the Netherlands and france to fast enlargement to Central and Eastern Europe. I'm not quite sure whether there is such a direct link between the two, but it's a very practical scapegoat to say you know, we can put a lot on enlargement as a reason why so much on enlargement as a reason why so much is goinig in the wrong direction within europe. So enlargement fatigue is a practical reason as not a red herring in the EU discourse at the moment, ehm but at the same time some commitments have been made and the EU is kind of willing to you know carry on with those commitments. It is just that there is so much the EU can do in terms of enlargement preparation at one particular time. And now the EU is committed to prepare half a dozen of countries. Why the EU is to engage in many other issues? I mean the Eurozone must be undermined recently by the Greek crisis. The EU is coming to work more in the area of Freedom and Security and Justice. It is so much obsessed with the establishment of the external (justice service?). All of that is to say enlargement is just one policy of the European Union and its not the only one. And the EU has so much predictable capital and human resources it can allocate to all its activities. In the general context(?) stuff, a certain disenchantment vis a vis in the

European Integration progress in some of the member states , Netherlands, France, Germany. One has to make sure that some policy issues, that might be closer to home, employment, or economic recovery are handled before the union can, you know, take --- additional commitments to enlarge to countries which need profound reforms, economic and political reforms, which are still a bit, you know, a bit shaky, you know, apart from Iceland. The EU can not in political terms commit itself too much. I think it could be a little bit more adventurous in saying to Ukraine, you know, you have the provisions of article 49. 'You are an European country, if you fulfill the conditions , it might be at some point of time, we might be able to do things together and you can be a memberstate', but even that is too much for certain memberstates.

Yeah...because I was wondering like, why would the EU, or why would certain countries would like to commit to, let's say the Balkan countries at the moment and not towards the East. Do you reckon that there is something that makes a difference?

Well, some could invoke several reasons in fact. One of them is perhaps, perhaps...It could be at the level of some kind of historical duty of the Union after what has happened in former Yugoslavia. Ehm and after what has been regarded as a complete failure of the emerging EU foreign policy in relation to the region. The EU has basically been unable to prevent the bloody conflict. So, now the situation over there is somewhat more stable there is somewhat a kind of historical duty there which has to do perhaps with a feeling of...if not guilt, a feeling of not having done whatever was necessary to avoid the bloodshed. There is something there which might have pushed the union, which may have pushed the memberstates of the union to recognize that this region is part of the European constellation and you know... So if those countries want to part of the European Union they must be helped to become memberstates.

It also has to do, with perhaps, to do with the sequencing of beginning of reforms in the different countries. In the western Balkans after the...Well first of all, Yugoslavia, before the breakup was economically and also politically already more reformed than let's say Ukraine or Moldova when they emerged from the break up from the sovjet union. So there are also some reasons which have to do with the degree to which some countries might be closer to what the EU membership may require in economic, political and legal terms than others. And therefore its not surprising that a country like Croatia that was quite rich before the breakup. It was a rich region of Yugoslavia. And which somehow is a smaller country that managed after the war to undertake quite major reforms has been rightly or wrongly judged to be more prepared to face membership requirements than countries like Ukraine, Moldova or Georgia. So there is both, you know...that...eh...the impression of those countries from further east are not as well prepared to face the membership requirements as those from the western Balkans. And off course like Iceland, which is already a member of the EEA and which has already you know..eh... incorporated in its own legislation so much of EU internal market law. But then there is also this historical element that I just mentioned earlier. That may be also other reasons. I would not really know...some might say, I'm not sure whether that's right, Croatia, as a catholic country has better chances to have friends within the European Union than a

country like Ukraine. Which is not Catholic, its still Christian. So there are some scholars that believe, or some historians, that will bring in eh...the religious argument.

Yeah...

I'm not quite sure whether that's really the case...

Yeah...because for instance Serbia is Christian-Orthodox as well as Ukraine, right?

Yeah

So Serbia is a potential member state and Ukraine isn't so...

And Greece is an Christian-orthodox country and it has been in the EU for quite some time...so... But the thing remains that you, you have...well one thing that's important for any third state that wants to become member is to have a number within the European Union. Ukraine has some friends....Sweden, the UK, but you know...and Poland as well, Litvania. But you need a critical mass of friends within the EU to...you know... defend your cause. And that's the case for Croatia. There are many countries that have been supportive of Croatia's membership' perspective. There are many elements which can justify... you know, external, internal, historical, political, ehm...the degree of economic development. All of this obviously plays a role in... in the EU member states' decision to the regard particular state as likely to be eligible, or recognize as such, for membership.

And what...what....you just talked about friends basically. On what basis do Ukraine, the UK, Sweden, Litvania, Poland...it's all quite diverted over Europe...On what basis are these friendships?

Eh...these are interesting questions. I haven't done much research on that. Because as I said in the outset I'm more into what the EU does in relation to those countries from the more legal, political perspective, not so much the historical. Because, indeed I think there has been a lot of history involved there. Sweden has been a very influential regional actor for centuries in that particular region...eh...Sweden was very engaged, once it became a member state, as an investor of the central and eastern Europe in the 1990's and than it became also a quite a promoter of membership perspective of those countries. It also has to do with being particular member state that approached what the European Union should be. I mean its always...and I think there is a bit of truth in that....Britain and Sweden have always been presented as member states which do not have a deepening agenda when it comes to the European Integration progress. Rather they are pro-widening to make sure the European Union does not become a superstate, to put things in sophistic terms. Whereas countries like France, at least in the discourse, Germany, perhaps ehm..Germany would have a different position in relation to enlargement towards central and eastern Europe because of historical reasons, but from the perspective of the approach of memberstates to what the EU should be. Those memberstates which are a being more into eh...having a deeper integration progress have tended to be less

sympathetic to further enlargement on the ground that further enlargement would you know undermine the possibility to deepen further the European union.

And then now some historical reasons, some memberstates may have you know for centuries had some good relations with potential applicant states. Ehm Sweden definitely had some relation to Ukraine and the Baltic states, Poland. Britain for strategic reasons in the context of the European Union. They were always willing to enlarge further the European Union. Britain is definitely in favour of having Turkey in the European Union. Its in favour of having Ukraine in the European Union. And its also for more geostrategic purposes, the idea is to have a wider European Union with strong corporative links so as to garantuee a strong sort of western Europe alliance against possible threats from further East, Russia, in line with US and NATO approaches to to eh Russia. There is eh Pruchinsky, one of the key advisors for US foreign policy in the past decades has presented the idea that the security in Europe should involve an alliance in between France, Germany, Poland and Ukraine. As well as compression with UK. As sort of the backbone of European security should rely on an intimate relationship of those four. Obviously, and that's an implicit message at the expense of...and...and that is in relation to Russia. Which Trachisky always considered as being a potential threat. Prachisky is having some Polish origins...you might understand why..

(GEOPOLITICAL REASONS BRITAIN VS HISTORICAL REASONS OTHER MEMBERSTATES – different perceptions/preferences)
(RETHORICAL ACTION-ENTRAPMENT? DUS MOOIE
BEELDSPRAAK...MAARRRRR STRATEGISCHE REDENENEN + VERSCHIL IN (FIXED!) PREFERENTIES)

Hmmm...

But its...yeah...you know. You have various... Memberstates do have a different approach towards the European Union, what it should be and that might colour the way in which they perceive enlargement. Those who want the European Union not to be a federal state would be more sympathetic to enlargement, some others more sympathetic to a deeper EU. More state-like, federal structure like would be less likely to be enlargement friendly. But than you have historical reasons, some memberstates have some close relationships to some candidates and than you have some global strategy kind of thinking you know.

Would do you reckon that are like the objectives to do so countrywise. Let's say England that is afraid for a superstate...Would you say that it is strategic reasons for that reason to go and enlarge? In that sense kind of eh...to optimalise their netgain?

Hmmm

Or would they handle more out of a sociological aspect to what the European Union should be? It's a difficult question but...

Hmmm yeah. Eh well Britain remains eh a powerful player on the global stage. It still has a seat in the UN security council and it doesn't want to be overshadowed by a superstructure called the European Union. It still wants to be a big player on the global level. And the way to do that is to make sure that the EU does not become too powerful and the way for the EU not to become too powerful is to have many more players in it. And therefore somehow slow down a potential deepening of the integration process. It has to do with a long tradition off...you know it used to be, together with France you know, the two big players on the global stage before the First World War you know. It was a big empire, it still has a commonwealth of...of friends from Australia to Canada and an intimate relationship with the United States. And this is as important, if not more perhaps, than its links with the rest of the European continent. And apparently it has paid of not to be to commentative. And after all it seems that the UK is still, and has become, such an influential member state within the European Union. Its quite clear in the drafting of the constitution and in the (IGC-link?) in the Lisbon Treaty. They're extremely powerful and the decisions that have been made as to the structure to the new Treaty etc. yeah... So eh...it seems that the UK doesn't have that much interest in getting too much into, you know, deepening the European Union. It gains a lot by playing the role it has, which is Eurosceptic to simplify, but sort of Euro... It has a very rational way of looking at the European Union, not very ideal or constructivist sort of speak. Not like France, which looks at the EU as a way...or if not restore to...to well, restore or guarantee that France can continue to play a global role. So in a way the EU is a way for France to continue to have an..yeah...important role. The French perspective has been, and I'm sure you'll find literature on this, that the EU has permitted it to...to...recover some of the lost influence it had on the international playground. Loss because of the two World Wars perhaps, the end of an empire, de-colonialisation. And the EU, at least how it was created at the 1950's was a way for France to play a major role on the European continent. And obviously a guarantee to keep that role was not to enlarge too much and not too quickly. And that's why perhaps...That's a way to read the two veto's of France with respect to the membership of the UK in the 1960's. De Gaulle, then president of France, veto's twice to the membership application of the UK, on the ground that they were not prepared economically, politically, to be part of, but essentially it was because France didn't want that the Trojan Horse of the United States played a role in the European integration process, which France considered to be a German-French affair. And where, you know, the French language was the key...Well, all of this has obviously. Well, this initial perspective has been profoundly effected by the various enlargements, to the UK, more Atlantis's, together with Ireland and Denmark, a key (?) NATO member. You know very very...keen on keeping its Atlantis's (?) perspective as well. And than you know Central and Eastern Europe, Poland being as close to the United States and the UK as France and Germany. Things change obviously, I'm simplifying. But you have all these dynamics that work in the day to day running of the European Union. And what...in defining more in grand terms what the European Union should be and whether or not it should enlarge. All of this plays a role, it seems. But I'm not an expert you know, I'm reading the press, but also a bit of literature, political science literature, international relations literature that tend to.... You've got different scholars, different approaches to that. I'm not sure whether I'm answering your question.

No, no it's absolutely fine. You probably know a lot more than I do.

And eh...what you just said like, obviously France and England, there has been a bit of friction for a long time, still in...well now fought over in policy. Would you reckon in that sense, is there more of an European identity coming up since then, or are countries still sovereign in that?

Oeh...well there is an attempt to establish some kind of European identity through law, through treaty-reforms. There is definitely an attempt...That was part of the constitutional debate, the idea that there were some European values on which the EU is based and which wants to promote, which constitute you know the identity of the EU. Ehm..it all, it very much depend on what you or one understands by identity. There are various things that Europeans share, but you know we are far from the situation where there would be some European identity to the similar extent as there has been or there is a English identity or a British identity, a French identity, a Dutch identity. Particularly now, perhaps as the result of enlargement for some. The EU is far too wide now to be able to create that kind of...to supersede or complement national identity with an European identity of the same kind, of the same nature. Eh..is there is some identity, it might be that some things are shared whatever country you are talking about, some kind of common denominator, but I'm not sure this have been identified yet. Languages remain very different, we still have 23 different languages formally speaking in the European Union. And for having worked in different countries in the European Union I realise how language can be...I mean it remains a source of identity. And therefore a source of difference within the European Union and also an obstacle to the full achievement of the key objectives of the European Union, I'm thinking of the free movement of people for instance. If you don't speak the language of the member state in which you start to work, it's not like you are being discriminated against formally speaking, but you can't be...you don't play at the same level as you know people that are of the nationality of the country where you work and people that speak the language of the country. You really have to speak the language of the country in order to feel that 'I fully exercise my right to free movement and..'. So it's a bit of an irony that you have to get close to the nationals of your host country for the free movement of persons to make complete sense. So you have to become quasi national of the memberstate in which you, you know, you have exercise your free movement rights...ehm

You still need to adjust...

In order to avoid some element of this European identity, which is free movement so... The two have to be combined somehow. And you know it has to be so, unless you know there is a superimpose identity with one language, which is imp...somehow imposed, but I don't think it will happen. No. So one has to think of other ways of defining an identity and you know you have a lot of scholarship on this with people like Habermass defining identity not by nation or a demos, but by constitutional rights and constitutional norms, which a whole EU community of citizens share...

Like democracy for instance?

Yeah, eh...but this is quite fragile, because how are democracies evolved? And I use the the word democracy in plural on purpose, I mean the Dutch democracy is evolving, the French democracy is evolving. And do they evolve simply because they're both part of the European Union framework? I'm not quite sure. Actually the debates within our democratic circles, on the national level are not essentially determined by some kind of values or identity elements coming out of the European framework. They are all determined by actually globalization, or the threat that globalization may entail for our own feeling of identity. I'm just thinking out loud. I've haven't thought very much about this...

(VARIOUS IDENTITIES WITHIN EUROPE)

Its very interesting. Also what you said about the free movement of people. You travel but you still need to adjust to the region. In that sense it is kind of a puzzle.

Which is perfectly reasonable you know. You can't expect someone coming to a national community which existed for centuries. To be able to be immediately fully integrated into a national community in what constitutes this national community is not eh.... all of the sudden, does not play a role in the integration of the newcomer, like a language, like...I don't know. Rules of conduct, laws etc. What the EU law has done is essentially to prevent..prevent...too blunt discrimination. Its not like because I'm a French at a Dutch university that I get less paid than a Dutch professor doing exactly the same job. That I should have the same social advantages if I'm a worker here. So these are areas where the European union has been able to work, but we don't have yet a sort of positive integration in the field of the free movement of persons free movements as there have been in the field of free movement of goods. Eh to be more specific, integration of the...I mean the internal market in terms of free movements of goods does entail not on the disappearing the barriers to trade. I mean holding the tie rips at the borders between Netherlands and germany, between france and Belgium etc.. So there is no custom duties. In addition to this, memberstates have been asked not to create technical barriers. So that goods could be marketed all over the internal market. The EU itself started to establish positive rules applicable across the internal market. So that a car in france that will be produced according to safety standards would be produced according to EU safety standards, so that it will be applicable everywhere. Positive sort of integration, not only getting rid of obstacles and discrimination but also adding a layer of legislation that would replace all the 27 national standards, which would create obstacles, technical obstacles. If you would think in the movement of workers, so far the idea has been to remove obstacles and to ensure non-discrimination, in access to the labourmarket and also access to social benefits when you are a worker , but you don't have yet a whole body of positive integration rules...well there are some bits but far from being complete, of rules which would allow EU citizens exercising their free movement rights to be more positively integrated. What I mean by this, I'll give you a very concrete example, you don't have EU measures for the purpose of helping somebody to be fully acquainted with the language of the host country. You have to do it by yourself. If you want to work in Sweden, in a Swedish company, it will either be up to you or your employer to provide or to find a way to become a bit familiar with the Swedish language to be more operational and to be as operational and influential as a Swedish worker would be, using the Swedish language.

One could imagine that the EU comes up with programs to help free movers to get acquainted with the language where they are going to work. So as to that you are more positively helped, do you see what I mean?

Hmm (yes)

This is not yet conceived off... perhaps because it would cost a lot of money...but yeah.

Maybe that might be the reason

Hmm (yes)

So far...we don't know. So I was thinking, for instance the free movement of people, eh like if you look at it, the ENP the Association Agreement, it's obviously an agreement where both parties are getting involved with each other and also for Ukraine there is some profit of the agreements, but at the same time you are still closing your borders for workers, whereas they need to adjust anyway to the country they're going to work at. So I'm wondering...would there be a reason that that border is still closed?

I guess this is connected to what we talked about earlier. There is some scepticism within the European union as to the opening of border generally because of right or wrong connection with unemployment, with economic crisis, eh..this is not...a context which is protrusive to openness towards you know movements of persons from third countries, particularly from countries that are poor. It's fine to be open towards Norwegians, Icelanders, and eh swiss, basically because they have the same standards of living and they may not be as interested to come and pick up a job in the Netherlands or France. Whereas if you would open your border to the labour coming from the east there is some perception that people are going to lose their job. And this perception, whether this is right or wrong, whether it corresponds to reality, is sufficient for politicians not to be too keen on promoting further openness. In relation to Ukraine the situation is that, Ukrainians need a visa to enter the Schengen area. The EU has nevertheless accepted, under increasing pressing demand from Ukraine, to facilitate movement. Now there is an agreement between EU and Ukraine on visa facilitation. The purpose of which is to reduce the formalities if not the price of obtaining a visa for various categories of the population, which is chosen integration basically. So for students and for scholars it might be easier, less time consuming and less financially burdening with obtaining their visa on a reciprocal basis. Although Ukraine has already made it possible for EU citizens to travel to Ukraine for free. So if I would go to Ukraine I don't need a visa, whereas if I want an Ukrainian colleague to come and visit me in Sweden, he or she will have to obtain a visa. So the EU is trying to be responsive to Ukraine's demand. In many member states it has become a vote winner to be more restrictive to immigration. It is the case in France, it is the case in the Netherlands, it is the case in Germany, it's the case in many other member states. And thus, you can't imagine politicians to go in the other direction. That is...to take measures at national or EU level whose effects would be to make it easier for third country nationals to travel to the EU for tourist purposes or any other purposes. Recently the EU has lifted visa requirements from most countries from south eastern

Europe, Serbia, Macedonia. And immediately in the press when the visa was lifted there where stories whereby tourists coming from Macedonia, would as soon as would arrive in Belgium ask for asylum. And there are international conventions according to which an application for asylum is made. International conventions obliged the country in which the asylum application is made to deal with the asylum application. And that requires human resources... that acquires a lot in the point of view of the host country. That kind of press coverage, these kind of stories, even if it's just a few will not encourage the memberstates of the European Union to be more open towards Ukraine. So..yeah it's a tricky issue, this movement of persons coming from Ukraine and further fields. And at the same time it's so crucial for the credibility of EU as being the promoter of it's own values. The EU cannot on the one hand say to Ukraine: 'Look the values and the principles which underpin our western European society are very good. We would like you, as a neighbour, to adopt these values, to live by these values and to reform your economy and political system and legal system accordingly.', while at the same time telling those people 'You should stay at home, we don't want you to come and visit us and see how wonderful it is in our countries as to become acquainted with it, and become full fledged democracy whereby...you have seen how it is, and therefore you will go back to your country to promote that and elect those people that will be more prone to establishing that way of living'. So there is a paradox, there is some kind of irony, some kind of tension between more such of normative EU in terms of advocating the way in which it has developed. If you look at foreign policy objectives of the EU, after Lisbon...Its quite clear. There is a specific provision which says that in it's interactions with the rest of the world the eu will promote the principles which have...underpin its creation, its enlargement, its development. So the EU becomes a... its comforted in its...in its aspects of normative actor telling the rest of the world 'Look we have got great values and we would like you to adopt these values, because they are good for you', while at the same time telling the people...should...the demos. One of the values of the EU is basically to say to the rest of the world is 'Democracy is a good system and therefore the population of third states should have a democratic system and thus be able to elect democratically institutions, which would put things to force, into their laws, which would translate into their laws, the values by which the EU has developed.' But at the same time the EU tells the members of these third countries demos 'Stay were you are, you can't... unless you have a visa and a good reason to come. We don't really want you to come and visit'. I feel uncomfortable with that...and off course I can see that there are some practical problems in handling an increasing immigratory demand in relation to eu member states . And so there is a need to reconcile. And that's the work of politicians, and I'm not a politician, but there is a need to reconcile the discourse and the actual deeds, the policymoves taken by the European union. but's it's a tricky...it's a tricky issue.

(FEAR MOVEMENT OF PEOPLE 'GOLDDIGGERS FROM THE EAST')

Because also for instance, you could say that, indeed a carrot might be the free movement or persons another carrot might be indeed maybe just in one sentence saying with the new agreement that is might be a roadmap towards membership. So yeah..that's how I came

by the subject as well like. Why not state that basically, why leaving that out, whereas you do expect them to conform to these certain conditions?

Yeah yeah..

Because I'm wondering if they would offer such a statement would there be any consequences for the relationship with Russia which is just next door?

You mean a statement whereby the EU acknowledges Ukraine has a membership perspective?

Yeah and mark them as a potential candidate memberstate?

I mean legally speaking not directly. After all Ukraine is an independent country and is free to have whatever alliances it wishes. Eh in reality...eh...the discourse coming from Russia is that as far as the EU enlargement is concerned, eh Russia is perhaps less concerned than when it comes down to NATO membership. And there have been various signals coming from Russia that Ukraine's rapprochement with the EU would not be so problematic. Some other signals suggest that Ukraine has to choose between... and these signals come also from some member states of the European Union, particularly in the context of the presidential elections in Ukraine, that Ukraine needs to choose between getting closer to the European Union or closer to the Russian Federation. That the two could not be reconciled. Ukraine is somewhere in between, has always tried to reconcile. Although after the Orange Revolution things were not that clear, but now after the new elections Ukraine still wants to have good relations with the European Union and with Russia. Because geography requires that, that Ukraine has both...good relationships with Russia and with the European Union. Legally speaking some problems could arise. If Ukraine wants to have a very intimate relationship with the European Union, by a way of let's say a free trade area, and if Ukraine was to negotiate a similar relationship with Russia. Legally speaking there may be some incompatibility. Eh..But to come back to your question as to whether that could create... I mean the EU acknowledgement that Ukraine could become a member state would create problems with Russia. I don't think that in itself it would, but it all depends on how this perspective is used by Ukrainians and by member states of the European Union. That is to say that some Ukrainian politicians might say 'look, if we are getting closer to the European Union that means that we cannot conclude an agreement with Russia on this or that subject matter.' And within the European Union some member states might say 'well, if you are really committed to become a member state there are certain things you can't do with Russia.' So the perspective itself does not entail problems but it all depends what we do with this perspective, how it is used and how it is instrumentalised.

(RUSSIA: NO EFFECTS REALLY, BUT DEPENDS ON WHAT IS DONE WITH IS. MAYBE LEGALLY SPEAKING)

What you say is that is different being viewed upon in different countries, obviously by different persons?

Yeah. One thing remains. I mean if Ukraine enters the European union than obviously Ukraine will be bound by eu law and that covers also eu external relations law. So that means that the agreements that Ukraine may have with the rest of the world, also including Russia would have to be compatible with eu law. Otherwise they need to be denounced. But that is you know a rule for whatever a new memberstate of the European union. when Poland became a member of the European union it had to adjust if not denounce some of the agreements it had with ukraine, which were concluded in the context of some kind of historical reconciliation between Poland and Ukraine. But you know, Poland democratically wanted to be a member of the European and had to face the consequences of this.

How is that in Ukraine, because you cooperated with it, because people seem to vary in their ambition? Could you tell me something about that, do you know anything about it?

Yeah I mean I guess its everywhere. I mean in each memberstate of the European union there are different views about the eu, what it should be, if it's a good thing or not to be part of it. That the case in any candidate as well, whether or not it's a good thing to apply and to become a memberstate and that's also in any other potential candidate in the case of Ukraine. You have on the one hand the political elite is pro-eu integration and the election of the new president has not changed that. Perhaps the method is different, but as to the ultimate goal of becoming a memberstate of the European union things have not changed dramatically. Eh now, within the population, there are some part of the population that are more Russian friendly because they have ancestors coming from Russia, in Crimea for instance. Crimea has a demography, quite interesting, a lot of Russians have established themselves in Crimea prior to the transfer of Crimea to Ukraine from Russia, which was in 1953 or -4, when Kuchev...after Stalin decided to offer Crimea to Ukraine. At the time it didn't really make a difference because Ukraine was part of the Soviet union. so Crimea was somehow administratively speaking transferred to Ukraine. But then it made a difference after Ukraine became an independent country. Crimea then became, I mean it was part of Ukraine as an independent country, while Crimea had been a place prior to 1953, where a lot of Russians would establish themselves notably because there is a navy base, a Russian navy base in Crimea. So in Crimea there are certain groups, Russians (?) and of Russian origin which are not too keen on...certainly not on NATO accession, accession to NATO membership and...and somewhat ambivalent with respect to EU accession if it is perceived as way to be less close to Russia. In the west of Ukraine which used to be a territory a part of Poland and where religion is different, I mean they're closer to... I mean they follow the Greek orthodox live regime, but at the same time they recognize the authority of the pope from Rome. So they are somehow close to the Catholics. And in this part of Ukraine which is closer to Poland the support of European integration is a lot stronger than further east, which is closer to Russia. It's an overgeneralization. Just to tell you that at the (?) level the discourse is pro-EU, the population is much more diverse, on the one hand you could distinguish the east from the west. You could also identify Crimea as a different case...so yeah...there are different

views. But on the haul, the elite and the political parties, which are now you know part of the ruling coalition have a European integration agenda, and they are in power, and they were put in power by democratic means. So one could say that on the haul, the Ukrainian population is in favour, not unaminly, but the majority is in favour.

Because it's a rather small province, krimea, on the black sea right?

Yeah.

And eh ..uh..I just had a question...eh..yeah...could you tell me why Ukraine, or why the Ukrainian elite maybe in this case profoundly, would like to become a member of the union?

Well...it's that they are...

(SOMEONE KNOCKS)

could you just give me one second?

Yeah

Do I interrupt?

No it's fine..

(PAUSE)

I'm sorry

No, no I'm actually sorry, because I see that we are already on one hour already so I don't want to keep you up too long.

That's fine. As I'm not here very often, I haven't had the chance to meet him very often, it's a new professor here

Oh yeah

And eh so..but we will see each other tomorrow. So that's fine. Where where we? About why Ukraine would like to become a member?

Well there is this image of the european union as eh an attractive model to ensure eh welfare for the population, eh economic efficiency, eh and...and democratic functioning of a state, modern... it's a...The EU perhaps appeals as a way, first of all, to modernize particular states and then to become part of...you know...the European family and be a sort of a state with eh modern economical and political structure. So the idea is that the EU is attractive as a system. Ehm and let's not forget that Ukraine is a neighbour of

Poland and Ukrainians have been able to travel to Poland throughout the nineties and they may have seen by themselves that Poland has changed dramatically. So there is this idea that belonging to the European union or being very close to the European union is a way to enhance happiness of the population haha...to put it in very general and ideal terms. I guess that is essentially it. Being part of an influential group on the global stage. Although this influence might be decreasing, giving the growing influence of other powers in the world, but it is an attractive objective for carrying out economic and political reforms which may be perceived as necessary for you know to guarantee the population will continue to have a decent living. So it's good anchor if you like.

(WHY STATES JOIN! STRATEGIC NETGAIN)

So basically would you say that it is...that these objectives are basically for all countries that would like to join?

Well I mean sure in order to be able to join reforms need to be carried out. Unless your country is already so close to the legal standards of the European standards that the adaptation is quite limited. That's somehow the case for Iceland, it has quite limited adaptation to do given that on the economic front it's functioning by the rules of the European union, since it's been a part of the European economic area, on the freedom of movement of persons Iceland is more integrated than the UK in the EU, because it's part of Schengen, like Norway by the way. And thus, many of the requirements on the external borders have already complied with in Iceland. And on the Common Foreign and Security Policy, Iceland aligned itself with many of the positions of the EU on the CFSP matters. So Iceland is very close in being a memberstate of the European Union, at least in terms like standards, political- legal- and economical standards. Ehm but for countries in the east and southeast their system is not as close...

(RULES OF THE CLUB)

(PHONE RINGS)

I'm sorry.

That's alright.

Yeah..so those countries from south east Europe and eastern Europe...you know they have...they've been through fifty years of socialist model. In former Yugoslavia it was not as bad as you know Albania or the Soviet Union in terms of you know centralized economy and political structures, but still you know they were living in those countries according to a very different political organisation

It kind of like a longer way to go in that sense

Yeah

You just mentioned Yugoslavia as well. Do you know something about Serbia?

About Serbia?

Yeah

I know that Serbia is applying to become memberstate of the European union and that the procedure of membership has been triggered. That's Serbia has an association agreement with the European union, which enters into force relatively recently, because there was opposition from a couple of memberstates, I think the Netherlands were quite eh... adamanted that certain conditions were to be fulfilled before Serbia could associated to the EU. Ehm so it seems that Serbia is normalizing their relation with the European union, the way other south eastern countries have done, like Croatia. But you know there are certain blocks along the way eh..one things off course is to sort out all the war crimes and suspected criminals to deal with at last. These are the things that need to be sorted out, and also...well I guess Serbia will have a role to play in one way or another...In making sure that Bosnia remains stable. Ehm...I don't know exactly in which configuration Serbia will have to be involved but eh...Basically the message is that the relationship between Serbia and the EU is getting normalized and Serbia is on track to getting closer to the European union and provided in meeting the conditions is may become a memberstate of the European union. although there may be conditions that need to be fulfilled internally as well. The memberstates of the European union will always have to support it. Ehm.. be at the level of negotiations and ultimately at the level of the ratification of the accession Treaty. And there there maybe some hurdles (hurdles). For Serbia as well as for other candidate states accept perhaps Croatia, the French constitution requires that the ratification of an accession treaty, which is compulsory for an accession treaty to enter into force and for a new membership to take place. And that accession treaty ought to be ratified by referendum in France and I can image that it won't be as easy as through a parliamentary ratification process.

Which we have seen in 2005 as well. They might go and decide that in other countries as well

Hmm. Yeah...Austria is thinking of introducing a requirement ratification of accession treaties by referendum.

We will see how it goes in the future.

Hmm

Would you reckon, and that's one of the last questions. Would you reckon that Serbia is further in like meeting requirements than Ukraine at this very stage?

Well formally speaking Serbia is closer, because it has already been recognized that eh...It is a potential candidate formally speaking. It is a strange thing of the EU that one

country has to be recognized as a potential candidate and then as a candidate. The EU has been very good at multiplying some kind of status that... a third country is eligible for membership must obtain on the long road to membership. So the notion, or the status, was invented in the context of the EU's enlargement process towards southeast Europe. This notion of 'potential candidate' did not exist in the EU-jargon before. But now it is there. And in order for a country to become recognized or to be recognized as a potential you need to have a consensual decision by the member states. Serbia has already been recognized as a potential candidate, formally speaking. So there is some kind of acknowledgment by the EU that Serbia has a vocation to become a member state and that everything between now and potential membership is more of a technical nature. It's not the case with Ukraine, as we talked about, on the outset of Ukraine has not obtained any kind of status related to the enlargement process. The only, and that the only sort of implicit status is that the EU now favours the conclusion of the Association Agreement and deepening the relationship in the context of the Eastern Partnership and the European Neighbourhood Policy. This is the framework of the relationship now. But then it has recognized that this is without prejudice to further deepening of the relationship or other relationship with the EU. And that expression without prejudice suggests that the deepening of the relationship in the context of the Eastern Partnership and the European Neighbourhood Policy does not close the door to potential membership in the short or the long term. But so far that's the only, somehow indication to Ukrainians that... I mean Eastern Partnership and the Association Agreement is not necessarily the end of the road... that there may be life after this Association Agreement. But that suggests that Ukraine, even if has this sort of very remote perspective, it is far from having the perspective Serbia has, which is the perspective of a potential candidate. Serbia has now send its formal application to the council and it is up to the commission to come up with an opinion. I mean the procedure of article 49 has already been triggered. And in this procedure the commission has to give an opinion about the application, the parliament has to give its concern and the council would decide unanimously whether or not it opens accession negotiations. So this procedure has been triggered already. So from... you know a formal point of view Serbia is a lot closer than Ukraine. In reality, whether the conditions are fulfilled, well you know on some account... perhaps it could be said that on democratic functioning perhaps Ukraine and Serbia are not that far apart. On the economic reforms there may be some reforms in Ukraine which are not that far from those in Serbia. So it may be that in reality some of the conditions that ought to be fulfilled to be you know recognized as a candidate are not... so differently handled in Serbia and Ukraine. But formally speaking, in terms of procedure and general political approach by the European union, Serbia is a lot closer. Hmm

Yeah that's why these two countries are, well till a certain extent, are kind of the same. You have pointed economics and democracy down... and that's why I wondered why is one country a neighbour and the other one a potential candidate member state

Yeah yeah. Well that all goes back to the initial discussion we had about, what... why does the EU enlarge quicker or more enthusiastically towards a region and towards some countries rather than others

Yeah

History, geography...eh potential memberstates in the European union that are more friendly towards particular candidate states...eh...various reasons

Various reasons yes

yeah

I think, also with a look at the time as well, I think we kind of covered it. Do you have any questions or recommendations?

Questions? When do you need to hand in your thesis?.....

(PRIVATE CONVERSATION)